

Република Македонија
Ј.З.У. Центар за јавно здравје Скопје

**ИЗВЕШТАЈ ЗА ЗДРАВЈЕТО НА НАСЕЛЕНИЕТО
ВО 2014 ГОДИНА НА ПОДРАЧЈЕТО НА
СКОПСКИОТ РЕГИОН**

Скопје, 2015

Република Македонија
Ј.З.У. Центар за јавно здравје Скопје

ДИРЕКТОР: Д-Р СПЕЦ. ШЕМСИ МУСА

ОБРАБОТКА НА ПОДАТОЦИТЕ: ОДДЕЛЕНИЕ ЗА СОЦИЈАЛНА МЕДИЦИНА

РАКОВОДИТЕЛ: ПРИМ. Д-Р СЦИ. ВЕСНА СПИРОВА

УРЕДНИК И АВТОР: АСС. М-Р Д-Р ВАЛЕНТИНА СИМОНОВСКА

ИНФОРМАТИЧКА ОБРАБОТКА: ДИПЛ. ИНГ. НИЈАЗИ АБДИЈИ

Содржина:

Кратенки	
Резиме	
1. Територија	1
2. Население	2
2.1 Република Македонија – витални индикатори	2
2.2 Скопски регион – витални индикатори	5
3. Политичка и административна организација.....	11
4. Индекс на човековиот развој	14
5. Очекувано траење на животот	14
6. Образование.....	15
7. Економски развој	15
8. Број на активни деловни субјекти	16
9. Вработување и социјална заштита	16
10. Стапка на активност на населението	16
11. Индикатори за здравствената состојба на населението во Скопскиот регион	16
12. Индикатори за здравствената состојба на населението во болничката здравствена заштита во Скопскиот регион.....	24
13. Индикатори за здравствената состојба на населението во амбулантно-поликлиничката здравствена заштита во Скопскиот регион	47
14. Заклучоци.....	71
15. Користена литература.....	74

Кратенки

РМ Република Македонија

НЗБ Незаразни болести

ДСЗ Државен завод за статистика на Република Македонија

НТЕС Номенклатура на територијални единици за статистика

ОН Обединети нации

ТФР Тотална стапка на фертилитет

БДП Бруто домашен производ

ЕУР А: Андора, Австрија, Белгија, Хрватска, Чешка, Данска, Финска, Франција, Германија, Грција, Исланд, Ирска, Израел, Италија, Луксембург, Малта, Монако, Холандија, Норвешка, Португалија, Сан Марино, Словенија, Шпанија, Шведска, Швајцарија, Велика Британија

ЕУР Б: Албанија, Ерменија, Азербејџан, Босна и Херцеговина, Бугарија, Грузија, Киргистан, Полска, Романија, Словачка, Таџикистан, Поранешна Југословенска Република Македонија, Турција, Туркменистан, Узбекистан, Југославија

ЕУР Ц: Белорусија, Естонија, Унгарија, Казахстан, Летонија, Литванија, Молдавија, Русија, Украина

УНДП - Програма за развој на Обединетите нации

ИЧР – Индекс на човековиот развој

Резиме

Скопскиот регион го зафаќа крајниот северен дел на Република Македонија и се простира во Скопската котлина. Овој регион е најмал по површина и зафаќа само 7,3% од вкупната територија. Скопскиот регион е **најгусто населениот регион со 339,7 жители на км².**

Градот Скопје и неговата околина (Скопскиот регион) е зона на висока концентрација на население во Република Македонија и се карактеризира со релативно нехомогени географски, демографски, културни, историски и други карактеристики.

Демографските показатели на регионално ниво покажуваат разлики кои укажуваат на диспропорции во територијалната дистрибуција на населението. Разликите се евидентни и во старосната структура на населението.

Во овој регион се наоѓа главниот град на Република Македонија кој е економски, административен, универзитетски и културен центар во државата. Како последица на ова, во однос на внатрешните миграциски процеси, овој регион **претставува најголемо имиграциско подрачје.**

Здравствената состојба на населението во Скопскиот регион се карактеризира со висока застапеност на незаразните болести во вкупниот морбидитет и морталитет.

Населението во Скопскиот регион, особено младите луѓе, се соочува со предизвиците на штетните навики: пушење цигари, прекумерна употреба на алкохол и други психоактивни супстанции, исхрана богата со масти, ризично сексуално однесување. Сето ова неминовно води кон појава на болести на зависност, инфективни болести и други сексуално преносливи болести и нарушувања на физичкото и менталното здравје.

Со имплементација на светските и европските стратешки цели и насоки за натамошен развој и унапредување на здравјето во Република Македонија, настануваат значајни промени во организацијата на здравствениот систем на Република Македонија и Скопскиот регион.

1. Територија

1.1 Во 2001 година, Владата на Република Македонија усвои **Номенклатура на територијални единици за статистика – НТЕС** со цел формирање на регионални нивоа за статистички цели за кои се обезбедуваат статистички податоци на регионално и на локално ниво, врз основа на географските услови, населението, социо-економските и сообраќајните услови, историските и просторните услови.

Номенклатурата НТЕС обезбедува единствена и унифицирана поделба на територијалните единици на регионално и на локално ниво и претставува основа за прибирање, обработка и публикување на регионална статистика што се користи за планирање и водење на регионалната политика во Република Македонија.

Номенклатурата има 5 нивоа и тоа: на ниво 1 и на ниво 2 целата држава е една единица, на ниво 3 се утврдени статистичките региони (8 единици), на ниво 4 се утврдени општините (84 единици) и на ниво 5 се населените места (1776 единици).

1.2 Скопскиот регион е еден од осумте статистички региони во Македонија. Овој регион се наоѓа во северна Македонија, се простира во Скопската котлина и се граничи со: Вардарскиот регион, Полошкиот регион, Североисточниот регион, Источниот регион и Југозападниот регион. Скопскиот регион е најмал по површина и зафаќа 1812 км².

Според површината на која се простира овој регион зафаќа само 7,04% од вкупната територија на Република Македонија.

Во Скопскиот регион живеат 571 040 жители (попис 2002 година) и со тоа е најнаселен регион во Македонија со 29,1% од вкупното население и со 339 жители на км² за 2014 година.

Скопскиот регион опфаќа 10 општини од градот Скопје и 7 рурални општини. Општини на град Скопје се: Аеродром, Бутел, Гази Баба, Ѓорче Петров, Карпош, Кисела Вода, Сарај, Центар, Чаир и Шуто Оризари. Рурални општини се: Арачиново, Зелениково, Илинден, Петровец, Сопиште, Студеничани и Чучер Сандево.

Во овој регион се наоѓа главниот град на Република Македонија – Скопје, кој е економски, административен, универзитетски и културен центар во државата.

Поделбата на Град Скопје како посебна единица на локална самоуправа е дефинирана во Законот за Град Скопје од 16 август 2004 година.

1.3 Градот Скопје се наоѓа на 245 метри надморска висина и зафаќа површина од 571,46 квадратни километри, што изнесува 2.2% од територијата на Република Македонија. Се наоѓа во средишниот дел на Балканскиот Полуостров, распространет на бреговите на реката Вардар.

Во Скопје, според последниот попис, има население од 506 926 жители или 25,06% од вкупното население на Републиката, односно 146 566 домаќинства. Поради овие причини, градот Скопје има висока густина на населеност од околу 940 жители на квадратен километар.

Градот Скопје се граничи со општина Чучер-Сандево и Србија на север, општина Јегуновце и општина Желино на запад, општина Сопиште и општина Студеничани на југ и општина Илинден, општина Липково и општина Арачиново на исток.

Климата во Скопје ја карактеризира средна годишна температура од околу 12,4°C. Летата се долги суви и жешки, а зимите ладни со многу магловити денови.

Низ Скопската котлина протекуваат реката Вардар со своите притоки: Треска, Пчиња, Маркова Река, Лепенец и Кадина Река. Скопската котлина ја опкружуваат планините: Водно, Карацица, Осој, Жеден и Скопска Црна Гора.

2. Население

2.1 Република Македонија

2.1.1 Според податоците од последниот **Попис на населението, домаќинствата и становите од 2002 година, Република Македонија брои 2 022 547** жители, што е за 3,9% повеќе во однос на претходниот попис (1994), или 43% повеќе во однос на 1948 година.

Табела 1. Вкупно население и густина на население во Република Македонија и регионите, сотојба 30.06.2014 година.

Статистички регион	Население	Густина на население
Република Македонија	2 067 471	80.4
Вардарски регион	153 347	37.9
Источен регион	177 700	50.2
Југозападен регион	220 134	65.9
Југоисточен регион	173 522	63.4
Пелагониски регион	231 806	49.1
Полошки регион	318 995	132.0
Североисточен регион	176 018	76.2
Скопски регион	615 949	339.7

Извор: Државен завод за статистика на РМ

2.1.2 Според проценката на населението на ДЗС (состојба на 30.06.2014 година), **во Република Македонија има 2 067 471 жители**, а густината на населението изнесува 80.4 жители на км².

2.1.3 Во 2014 година, **стапката на наталитет** изнесува 11,4 живородени на 1 000 жители, а бројот на живородени деца, во споредба со претходната година, е зголемен за 458 деца или за 2%.

2.1.4 **Вредноста на тоталната стапка на фертилитет (ТФР)** во 2014 година изнесува 1,52 (живородени деца на една жена). Според возраста на мајката, најголемо учество, односно 35,5% се живородени деца од мајки на возраст од 25-29 години. Просечната возраст на мајката при вкупниот број на раѓања е 28,5 години, а 26,8 години на првите раѓања.

2.1.5 Во Република Македонија, најголемиот **број на умрени лица** е на возраст над 60 години. Најзастапени **причини за смрт** во Р.М. се: болестите на циркулаторниот систем кои учествуваат со 57,2%; неоплазмите, со 18,9%; симптоми, знаци и ненормални клинички наоди неklasифицирани на друго место со 7,4%; ендокрини, нутритивни и метаболични болести со 4,2% и.т.н..

2.1.6 **Стапката на природниот прираст** во Република Македонија за 2014 година изнесува 1,9‰. Како резултат на намалувањето на стапката на наталитет и зголемувањето на стапката на општиот морталитет во последните 10 години, стапката на природен прираст бележи пад од 2,7‰ во 2004 година на 1,9‰ во 2014 година.

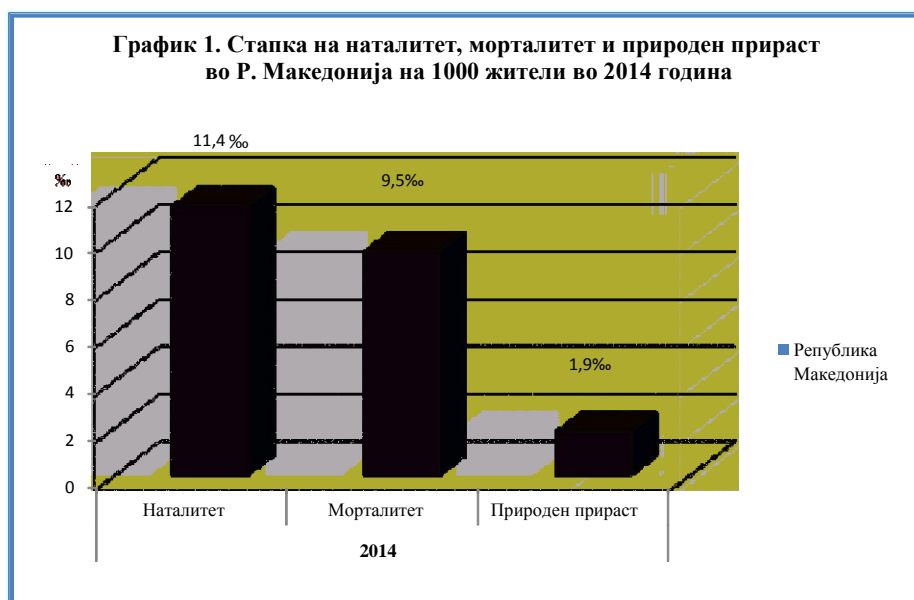
2.1.7 Во 2014 година, во рамките на Република Македонија, 8260 лица **го промениле своето место и адреса на живеење**, а салдото на надворешните миграции изнесува 1699 лица. Република Македонија има карактер на изразито миграциско подрачје, како со интензивни внатрешни поместувања на населението, така и со континуиран процес на надворешни миграции, т.е. со иселување на населението во други држави. Внатрешните миграции имаат доминантно учество во вкупната просторна подвижност на населението во Република Македонија. Со пописот на населението, домаќинствата и становите во 2002 година, се регистрирани вкупно 694 032 лица кои немаат карактер на автохтоно население (кога се селеле). Од нив 32,1% се селеле само локално (во рамките на иста општина), 56,5% се селеле од една општина во друга и 11,4% се доселиле од странство. За Република Македонија, во последните години, посебно се карактеристични внатрешните миграции. Така во 2008 година се забележани 7216 внатрешни миграции, од кои најголем број се во Скопскиот регион. Со тоа се потврдува концентрацијата на целокупното население во главниот град на Републиката, според Извештајот на United Nations (2009) World Population Prospects The 2008 Revision 13, со што настанува депопулација на населението во останатите региони. Посебно се забележува напуштање на руралните средини од страна на помладото население, со што голем број старо население останува во руралните средини.

Според некои проценки вкупниот број на македонски граѓани кои престојуваат во странство е мошне голем и се проценува дека повеќе од 300 000 лица мигрирале од Република Македонија, што претставува 18% од вкупната популација на Република Македонија (Македонско научно друштво-Битола, 2009 година „Демографска транзиција и популациона политика во Република Македонија 15 Б“).

2.1.8 Бројот на склучените бракови во 2014 година, во споредба со претходната година е намален за 1,2% и изнесува 13 813 склучени бракови, а бројот на разводи е зголемен за 8,1% и изнесува 2210 разведени бракови. Просечната возраст при склучување на прв брак е 26 години за невестата и 28.8 години за младоженецот.

2.1.9 Во однос на стареењето на населението, во 2014 година, учеството на младо население (0-14 години) изнесува 16,8%, додека учеството на старо население (65 и повеќе години) изнесува 12,5%.

Промените во старосната структура на населението имаат своја рефлексивност врз бројот на умрени лица во државата. Бројот на умрени лица во 2014 година е зголемен за 2,7% во однос на претходната година и изнесува 19 718 умрени лица. Просечната возраст кај умрените од машки пол изнесува 69,9 години, односно 74,8 години кај лицата од женски пол, или за 4,9 години повисока просечна возраст се бележи кај жените.

Извор: Државен завод за статистика на РМ

Паралелно со проекциите на Обединетите нации (ОН) за намалување на бројот на вкупното население во Република Македонија, се очекува и зголемување на учеството на старо население во однос на вкупното население. Проценките на ОН се дека во наредниот период, старото население во Република Македонија ќе се зголемува и тоа: (1) од 16,5% население постаро од 60 години во 2009 година до 33% во 2050 година и (2) од 2% население старо 80 и повеќе години во 2009 година на 6,8% во 2050 година.

2.1.10 Најголем процент на старо население од 20,8% има во Пелагонискиот регион. По него следат Вардарскиот, Источниот и Југоисточниот регион со 18,1% старо население. Најмал процент од 12,2% на старо население има во Полошкиот регион. И процентот на старо население во Полошкиот регион ја надминува критичната граница на демографска старост на населението, со што според United Nations (2009) World

Population Prospects, 2008 Revision 9, се потврдува дека сите региони во Република Македонија се навлезени во длабока демографска старост.

2.2 Скопски регион

2.2.1 Според проценката на населението (состојба на 30.06.2014 година) на ДЗС, во Скопскиот регион имало **615 949 жители**. Според проценките на Центарот за јавно здравје – Скопје во 2014 година, во Скопскиот регион живееле вкупно 618 065 жители од кои 304 262 мажи и 313 803 жени, односно градското подрачје брои 537 019 жители, а руралното 81 046 жители.

2.2.2 Скопскиот регион е најгусто населен со **339,7 жители на км²**. По него следи Полошкиот регион со 132 жители на км². Наспроти нив, Вардарскиот регион е најретко населен (со 37,9 жители на км²). Ваквата регионална диференцираност го наметнува проблемот на одржливост на регионите, во поглед на нивната населеност, структура на населението како и нивните економски и социјални состојби.

Густијата на населението во Скопскиот регион се разликува зависно од дистрибуцијата на населението во општините на град Скопје и руралните општини. Така, најгусто населени од руралните општини се: Арачиново (430,4 жители на км²) и општина Илинден (173,7 жители на км²), а најретко населени се општина Зелениково (26,8 жители на км²) и општина Сопиште (27 жители на км²).

Слика 1. Густина на населението во Скопскиот регион по општини за 2014 година

Скопски регион	Број на жители	Густина на населеност (ж/км ²)
Скопје-град	537019	939,73
Арачиново	13472	430,42
Зелениково	4742	26,80
Илинден	16852	173,70
Петровец	9040	44,77
Сопиште	6015	27,08
Студеничани	21071	76,30
Чучер Сандево	9854	40,93

Извор: Државен завод за статистика на РМ

2.2.3 Статистиката на населението се однесува на нумеричките податоци за населението кое е предмет на набљудување и служи за следење и анализа на демографските, социјалните и здравствените промени и причините што влијаат врз структурните промени на населението.

Промените во структурата на населението секогаш настануваат како резултат на директното влијание на природното (наталитет и морталитет) и механичкото (миграции) движење на населението.

2.2.4 Во 2014 година, **стапката на наталитет** во Скопскиот регион изнесува 13,3 живородени на 1000 жители. Во Табела 2 даден е бројот на живородени деца според полот, брачната состојба, местото на раѓање (општината), за Скопскиот регион во 2014 година.

Табела 2. Живородени деца според полот, брачната состојба и местото на раѓање во Скопскиот регион во 2014 година.

	Вкупно	Пол		Брачност		Место на раѓање		
		машки	женски	во брак	вон брак	здрав- ствена уста- нова	друго место	
							со струч-на помош	без стручна помош
СКОПСКИ РЕГИОН	8 194	4 263	3 931	7 285	909	8 179	13	2
Скопје	6 800	3 556	3 244	5 995	805	6 787	11	2
Аеродром	850	473	377	821	29	850	-	-
Бутел	440	230	210	406	34	440	-	-
Гази Баба	879	451	428	785	94	877	2	-
Ѓорче Петров	470	263	207	426	44	468	-	2
Карпош	561	298	263	518	43	558	3	-
Кисела Вода	590	306	284	565	25	589	1	-
Сарај	678	356	322	599	79	677	1	-
Центар	743	366	377	679	64	742	1	-
Чаир	1 094	546	548	937	157	1 092	2	-
Шуго Оризари	495	267	228	259	236	494	1	-
Арачиново	210	104	106	193	17	210	-	-
Зелениково	79	40	39	73	6	79	-	-
Илинден	195	96	99	178	17	195	-	-
Петровец	145	82	63	124	21	145	-	-
Сопиште	112	54	58	110	2	111	1	-
Студеничани	499	239	260	465	34	498	1	-
Чучер - Сандево	154	92	62	147	7	154	-	-

Извор: Државен завод за статистика на РМ

2.2.5 Вредноста на **тоталната стапка на фертилитет (ТФР)** во 2014 година изнесува 1,82 живородени деца на една жена. Просечната возраст на мајката при раѓање на првото дете изнесува 28 години.

2.2.6 Бројот на **умрени лица** во 2014 година за Скопје изнесува 5069 лица, а за Скопскиот регион 5638 смртни случаи. Просечната возраст кај умрените изнесува 71,9 години. Смртноста кај мажите (2938) е повисока во однос на жените (2713) (ДЗС).

2.2.6.1 Смртни случаи според возраст, пол и етничка припадност

Важноста на специфичните причини за смрт се разликува значително во различните фази на животниот век. Сукцесивно, во табеларниот приказ кој следи, дадени се: бројот на умрени според возраста и полот во Скопскиот регион за 2014 година, етничката припадност и причината за смрт. Ваквата поделба на смртните случаи е прикажана поединечно за секоја општина од Скопскиот регион.

Табела 3. Умрени според возраста и полот во Скопскиот регион во 2014 година.

	Вкупно		0-4		5-14		15-24		25-44		45-64		65+ и непознато	
	машки	женски	машки	женски	машки	женски	машки	женски	машки	женски	машки	женски	машки	женски
Скопје	2 607	2 462	30	37	6	3	13	4	94	48	689	369	1 775	2 001
Аеродром	350	312	2	7	-	-	2	-	11	6	102	46	233	253
Бутел	169	136	2	2	-	1	-	-	8	1	47	20	112	112
Гази Баба	391	333	4	7	1	1	-	1	13	8	100	40	273	276
Ѓорче Петров	216	205	-	-	-	-	1	-	12	3	63	30	140	172
Карпош	372	347	6	4	1	-	3	1	6	3	88	36	268	303
Кисела Вода	335	319	2	3	1	-	1	1	8	4	82	47	241	264
Сарај	113	113	1	-	1	1	1	-	7	3	33	24	70	85
Центар	297	334	6	6	-	-	3	1	16	7	57	47	215	273
Чаир	278	257	3	5	2	-	-	-	8	9	86	46	179	197
Шуто Оризари	86	106	4	3	-	-	2	-	5	4	31	33	44	66
Арачиново	33	24	2	1	-	-	2	1	1	1	3	8	25	13
Зелениково	21	18	-	-	-	-	1	-	2	-	6	4	12	14
Илинден	95	69	1	-	-	-	-	-	5	1	32	7	57	61
Петровец	46	43	2	-	-	-	-	-	-	1	18	8	26	34
Сопиште	31	23	-	-	-	-	-	-	2	-	8	3	21	20
Студеничани	66	50	3	-	-	-	2	-	3	3	19	9	39	38
Чучер - Сандево	39	24	-	-	-	-	2	-	4	1	3	6	30	17
Скопски регион	2 938	2 713	38	38	6	3	20	5	111	55	778	414	1 985	2 198

Извор: Државен завод за статистика на РМ

Од Табела 3 следува дека бројот на умрени во однос на полот е во корист на мажите, а пак најголем е бројот на умрени постари од 65 години. Најголем број на умрени на подрачјето на градот Скопје има во општина Гази Баба. По неа следи општина Карпош, а на трето место е општина Кисела Вода. Во однос на руралните општини, најголем број на починати има во општина Илинден.

Табела 4. Умрени лица според полот и припадноста кон етничката заедница во Скопскиот регион во 2014 година.

	Вкупно	Машки	Македонска		Албанска		Турска		Ромска		Влашка		Српска		Бошњачка		Останати		Непознато	
			сѐ	машки	сѐ	машки	сѐ	машки	сѐ	машки	сѐ	машки	сѐ	машки	сѐ	машки	сѐ	машки	сѐ	машки
Скопје	5 069	2 607	3 803	1 968	657	345	60	34	244	110	12	9	167	79	73	37	52	24	1	1
Аеродром	662	350	607	322	8	5	4	3	4	4	2	2	27	9	2	2	8	3	-	-
Бутел	305	169	217	123	47	23	11	4	8	3	2	2	12	8	6	4	2	2	-	-
Гази Баба	724	391	602	326	61	34	2	1	19	8	-	-	25	13	11	6	4	3	-	-
Ѓорче Петров	421	216	371	194	7	5	3	1	11	4	-	-	19	7	6	4	4	1	-	-
Карпош	719	372	652	334	14	7	2	2	6	4	5	2	24	15	3	2	13	6	-	-
Кисела Вода	654	335	621	319	1	-	5	3	3	1	1	1	16	8	3	1	4	2	-	-
Сарај	226	113	18	11	195	95	-	-	4	2	-	-	-	-	8	4	1	1	-	-
Центар	631	297	520	247	43	19	9	4	10	4	2	2	34	15	1	1	12	5	-	-
Чаир	535	278	181	86	250	144	24	16	34	13	-	-	9	4	33	13	3	1	1	1
Шуто Оризари	192	86	14	6	31	13	-	-	145	67	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-
Арачиново	57	33	5	4	52	29	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Зелениково	39	21	25	15	8	5	-	-	1	1	-	-	4	-	1	-	-	-	-	-
Илинден	164	95	138	84	2	2	-	-	4	1	-	-	17	7	-	-	3	1	-	-
Петровец	89	46	61	29	14	8	1	1	5	5	-	-	3	2	4	1	1	-	-	-
Сопиште	54	31	47	28	4	3	2	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Студеничани	116	66	5	3	69	38	19	13	1	-	-	-	1	-	19	11	2	1	-	-
Чучер - Сандево	63	39	37	27	13	7	-	-	-	-	-	-	13	5	-	-	-	-	-	-
Скопски регион	5 651	2 938	4 121	2 158	819	437	82	48	255	117	12	9	206	14	97	49	58	26	1	1

Извор: Државен завод за статистика на РМ

Од Табела 4 следува дека Македонците учествуваат во смртноста со 72,92%, Алабанците учествуваат со 14,49%, Ромите со 4,51% и Србите со 3,64%. Најголем број на починати во однос на општините има во општина Карпош, општина Гази Баба, општина Аеродром, а кај руралните општини најголем број починати има во општина Илинден и во општина Студеничани.

Табела 5. Умрени според причината за смрт во Скопскиот регион во 2014 година.

	Вкупно	Одредени инфективни и паразитари болести A00-B99	Неоплазми C00-D48	Болести на крва и на крвотворните органи и одредени заболувања на инимитот месанигли D50-D89	Ендокрини, нутрициони и метаболчни болести E00-E90	Душезни растројства и растројства во однесувањето F00-F99	Болести на нервниот систем G00-G99	Болести на циркулатор ниот систем I00-I99	Болести на респираторни от систем J00-J99	Болести на дигестивниот систем K00-K93	Болести на кожата и поткожното ткиво L00-L99	Болести на мускулно- скелетниот систем и на сврзното ткиво M00-M99	Болести на генито-уринар ниот систем N00-N99	Бременост, породување и пурп-перим O00-O99	Одредени состојби што настануваат во перинат алниот период P00-P96	Конгенитални малформации, деформации и хромозомски ненормалности Q00-Q99	Симптоми, знаци и ненормални клинички наоди, некласифи цирани на друго место R00-R99	Повреда, трусје и други одредени последни од надворешни причини S00- T98
Скопје	5 069	19	1 188	4	248	6	127	2 585	195	122	1	1	89	3	46	5	304	126
Аеродром	662	3	182	0	42	2	15	331	13	19	0	0	11	0	6	2	21	15
Бугеа	305	1	73	1	14	0	5	142	14	13	0	0	5	0	3	1	24	9
Гази Баба	724	1	165	1	39	0	13	371	34	22	1	0	13	1	8	1	40	14
Горче Петров	421	1	100	0	22	1	8	215	12	14	0	1	7	0	0	0	26	14
Карпош	719	2	167	1	34	0	24	377	16	15	0	0	7	1	6	0	53	16
Кисела Вода	654	2	147	0	30	1	24	358	16	13	0	0	19	1	5	0	22	16
Сарај	226	1	54	0	11	0	2	121	12	1	0	0	5	0	1	0	13	5
Центар	631	3	134	0	25	2	23	325	21	13	0	0	8	0	8	1	45	23
Чаир	535	3	134	1	22	0	13	249	38	8	0	0	9	0	6	0	43	9
Шуто Оризари	192	2	32	0	9	0	0	96	19	4	0	0	5	0	3	0	17	5
Арачиново	57	0	8	0	1	0	0	29	6	3	0	0	1	0	1	2	4	2
Зелениково	39	0	11	0	1	0	0	21	0	1	0	0	1	0	0	0	1	3
Илинден	164	0	40	0	10	0	3	90	5	5	0	0	3	0	0	0	4	4
Петровец	89	1	21	0	1	0	1	44	6	2	0	0	4	0	1	0	6	2
Сопниште	54	0	8	0	0	0	2	33	3	3	0	0	1	0	0	0	4	0
Студеничани	116	0	26	0	9	0	1	59	5	2	0	0	1	0	3	0	8	2
Ч. Св.Славо	63	0	10	0	3	1	1	36	3	1	0	0	1	0	0	0	4	3
Скопски регион	5 651	20	1 312	4	273	7	135	2 897	233	139	1	1	101	3	51	7	335	142

Извор: Државен завод за статистика на РМ

Од Табела 5 следува дека најчести причини за смрт во 2014 година во Скопскиот регион се: (1) болестите на циркулаторниот систем (51,38%), (2) неоплазмите (23,27%), (3) симптоми, знаци и ненормални клинички наоди (5,83%), (4) ендокрините заболувања (4,84%), (5) болестите на респираторниот систем (3,95%) и (6) повредите (2,48%).

Смртни случаи од болести на циркулаторниот систем

Моделот на трендови и разлики во стапката на смртност од исхемична срцева болест и цереброваскуларни болести се слични на оние за сите болести на циркулаторниот систем, додека просечната стапка на смртност за белодробни болести на срцето и други срцеви болести во земјите од ЕУР Б+Ц покажува впечатливо зголемување.

Смртни случаи од рак

Трендовите во стапката на смртност од рак покажуваат извесно општо подобрување во Европскиот регион. Просечната смртност од рак во западните земји е релативно ниска кај помладите возрасни групи и релативно висока меѓу постарата популација. Кај жените, смртноста од рак на белите дробови постојано се зголемува во земјите од ЕУР А, додека во земјите од Регионот ЕУР Б+Ц како целина, не постои напредок во намалувањето на смртни случаи од колоректален карцином кај постарите луѓе, од рак на дојка кај постарите жени и рак на грлото на матката кај помладите жени.

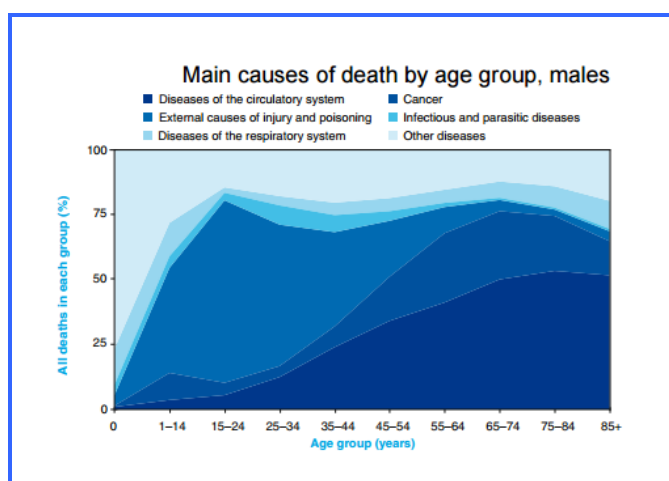
Смртни случаи од болести на респираторниот систем

Во принцип, смртните случаи од респираторни заболувања се во опаѓање во двете групи на земји. Додека смртноста кај мажите е поголема во ЕУР Б + Ц од ЕУР-А, стапките за жени покажуваат мала разлика.

Смртните случаи од надворешни причини од повреди и труење

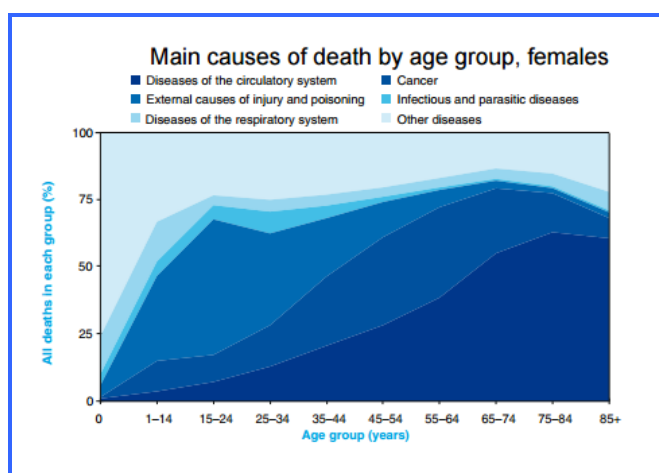
Надворешни причини за смрт од повреди и труење вклучуваат несреќи, убиство, самоубиство и други причини кои не се болести. Значајното зголемување на морталитетот од овие причини во ЕУР Б + Ц во првата половина на 1990-тите години се должи на комбинираниот ефект на крајот на анти-алкохол кампањата, која започна во СССР во 1985 година и социо-економските кризи од 1990-тите. Вишокот на смртност во ЕУР Б + Ц во однос на смртноста кај ЕУР А групата е силна, особено кај мажите.

Слика 2. Главни причини за смрт според возраст кај мажи.

Извор: „Atlas of health in Europe“ 2nd edition 2008

Слика 3. Главни причини за смрт според возраст кај жени.

Извор: „Atlas of health in Europe“ 2nd edition 2008

2.2.7 Стапката на природен прираст за Скопскиот регион изнесува 4,6‰ во 2014 година.

2.2.8 Во 2014 година, во рамките на Скопскиот регион, 2380 лица **се доселиле**, а со **надворешните миграции** 517 жители се отселиле од овој регион. Бројот на доселени граѓани, како надворешни мигранти, е највисок во Скопскиот регион и за 2008 година изнесува 311 доселени граѓани однадвор. Најмал број на доселени граѓани однадвор, во 2008 година имало во Источниот регион, или 21 лице.

2.2.9 Вкупниот број на живеалишта во Скопскиот регион (Попис 2002 година), изнесувал 188 394, додека просечниот број на членови на домаќинство бил 3,5.

2.2.10 Бројот на склучени бракови во 2014 година изнесува 6,6 склучени бракови на 1000 жители, а бројот на рзаводи е 1,2 разведени бракови на 1000 жители. Просечната возраст при склучување на прв брак е 27,4 години за невестата.

2.2.11 Во однос на **старењето на населението**, во 2014 година, учеството на младо население (0-14 години) изнесува 18,3%, додека учеството на старо население (65 и повеќе години) изнесува 13,3% (ДСЗ).

Уделот на постарата популација сè повеќе се зголемува во апсолутна смисла, а се должи на фактори поврзани со продолжувањето на човековиот живот поради унапредување на медицинската технологија и општите цивилизациски текови. Во релативна смисла, бројот на стари лица се зголемува и поради намалување на бројот на млади и опаѓање на наталитетот. Коефициентот на старосната зависност како сооднос меѓу вкупниот број на лица кои се на возраст кога главно се економски неактивни (65 и повеќе години) и бројот на лица на работоспособна возраст (15-64) во Скопскиот регион во 2014 година изнесува 19,8% (во РМ изнесува 16,6%). Просечната возраст на населението во Скопскиот регион во 2014 година е 38,2 години.

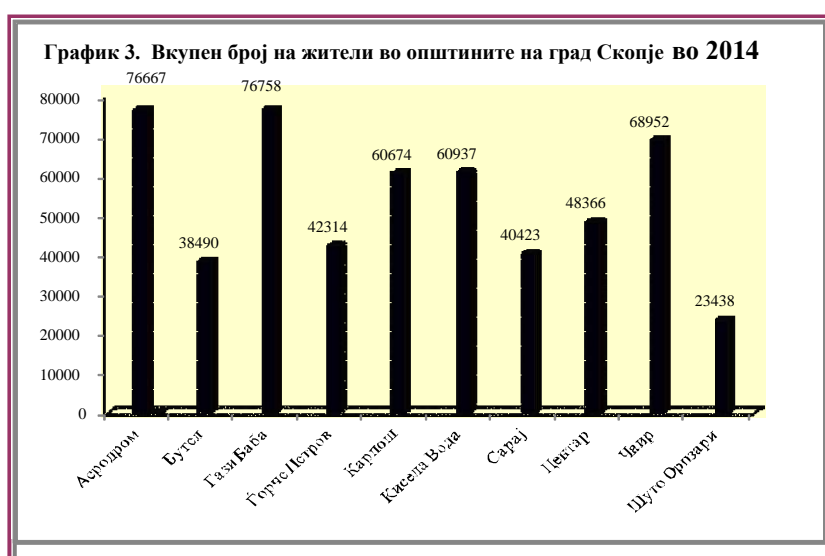

Извор: Државен завод за статистика на РМ

3. Политичка и административна организација

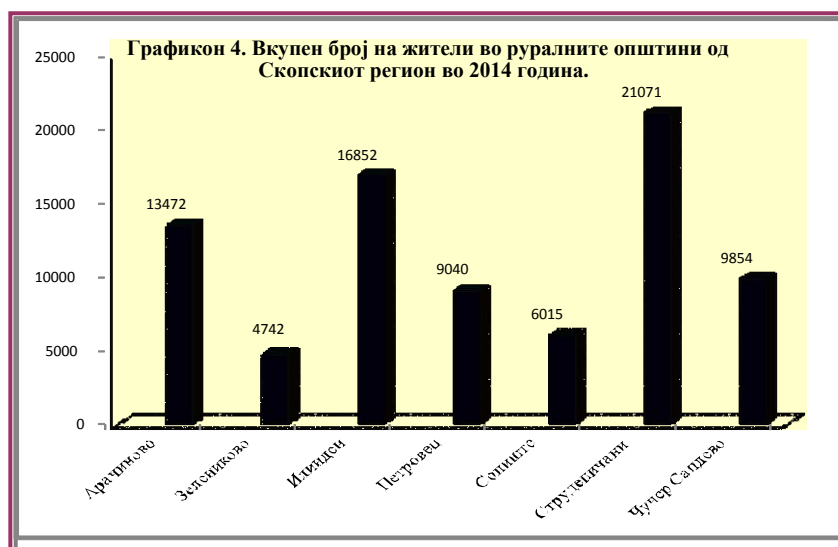
Градот Скопје и неговата околина (Скопскиот регион) е зона на висока концентрација на население во Република Македонија и се карактеризира со релативно нехомогени географски, демографски, културни, историски и други карактеристики.

Скопскиот регион е поделен на 10 градски и 7 рурални општини. Градски општини се: Аеродром, Бутел, Гази Баба, Ѓорче Петров, Карпош, Кисела Вода, Сарај, Центар и Шуто Оризари. Општина Арачиново, Зелениково, Илинден, Петровец, Сопиште, Студеничани и Чучер Сандево се рурални општини.

Извор: Центар за јавно здравје – Скопје

Од Графиконот 3. следува дека следните градски општини имаат најбројно население: општина Гази Баба (76 758 жители), Аеродром (76 667 жители) и Чаир (68 952 жители).

Извор: Центар за јавно здравје – Скопје

Од Графиконот 4. следува дека најголем број жители меѓу руралните општини имаат: Студеничани (21 071 жител), Илинден (16 852 жители) и Арачиново (13 472 жители).

3.1 Структура на населението според национална припадност

Од 10-те општини на град Скопје, шест општини имаат позначително учество на етнички заедници вон македонското население. Највисоко учество покажува општина Сарај, со етнички заедници кои чинат 92% од вкупното население на општината. Следува општина Шуто Оризари со 91%, општина Чаир со 69%, општина Бутел со 30% и општина Гази Баба со 21% учество на етничките заедници во нивното вкупно население.

Табела 6. Структура на населението во Скопскиот регион според националната припадност, по општини во 2014 година.

Општина	Вкупно	Македонци%	Македонци	Албанци%	Албанци	Турци%	Турци	Роми%	Роми	Власи%	Власи	Срби%	Срби	Бошњаци%	Бошњаци	Останати%	Останати
Аеродром	76667	89,42	68.556	1,41	1.081	0,60	460	0,81	621	0,69	529	4,28	3.281	0,75	575	2,04	1.564
Бутел	38490	62,25	23.960	25,19	9.696	3,61	1.389	1,55	597	0,33	127	2,86	1.101	2,68	1.032	1,53	589
Гази Баба	76758	73,67	56.548	17,22	13.218	0,83	637	2,87	2.203	0,32	246	2,89	2.218	0,98	752	1,22	936
Г.Петров	42314	85,16	36.035	3,84	1.625	0,88	372	3,00	1.269	0,26	110	4,16	1.760	1,17	495	1,53	647
Карпош	60674	88,51	53.703	3,27	1.984	0,57	346	1,03	625	0,68	413	3,66	2.221	0,16	97	2,12	1.286
Кисела Вода	60937	91,69	55.873	0,44	268	0,80	487	1,25	762	1,13	689	2,49	1.517	0,74	451	1,46	890
Сарај	40423	3,89	1.572	91,53	36.999	0,13	53	0,77	311	0,00	0	0,05	20	3,16	1.277	0,47	190
Центар	48366	85,39	41.300	3,23	1.562	1,08	522	2,14	1.035	1,01	488	4,49	2.172	0,24	116	2,42	1.170
Чаир	68952	24,13	16.638	57,00	39.303	6,95	4.792	4,76	3.282	0,12	83	0,96	662	4,55	3.137	1,53	1.055
Ш.Оризари	23438	6,53	1.531	30,32	7.106	0,25	59	60,60	14.203	0,00	0	0,31	73	0,80	188	1,19	279
Скопје - град	537019	66,70	358.192	20,50	110.089	1,70	9.129	4,60	24.703	0,50	2.685	2,80	15.037	1,50	8.055	1,70	9.129
Арачиново	13472	5,14	692	93,81	12.638	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,09	12	0,56	75	0,40	54
Зелениково	4742	61,86	2.933	29,58	1.403	0,02	1	2,26	107	0,02	1	1,10	52	4,69	222	0,47	22
Илинден	16852	87,83	14.801	2,21	372	0,11	19	2,69	453	0,00	0	5,74	967	0,00	0	1,42	239
Петровец	9040	51,44	4.650	22,86	2.067	0,91	82	1,62	146	0,00	0	5,03	455	17,47	1.579	0,67	61
Сопиште	6015	60,18	3.620	34,34	2.066	4,30	259	0,00	0	0,07	4	0,57	34	0,00	0	0,54	32
Студеничани	21071	1,79	377	68,38	14.408	19,05	4.014	0,42	88	0,00	0	0,08	17	9,64	2.031	0,64	135
Чучер Сандево	9854	47,32	4.663	22,88	2.255	0,00	0	0,27	27	0,19	19	28,56	2.814	0,01	1	0,77	76
Скопски регион	618065	63,60	393.089	23,20	143.391	2,10	12.979	4,20	25.959	0,50	3.090	3,10	19.160	1,90	11.743	1,40	8.653

Извор: Центар за јавно здравје – Скопје

3.2 Структура на населението во Скопскиот регион според возраст и пол

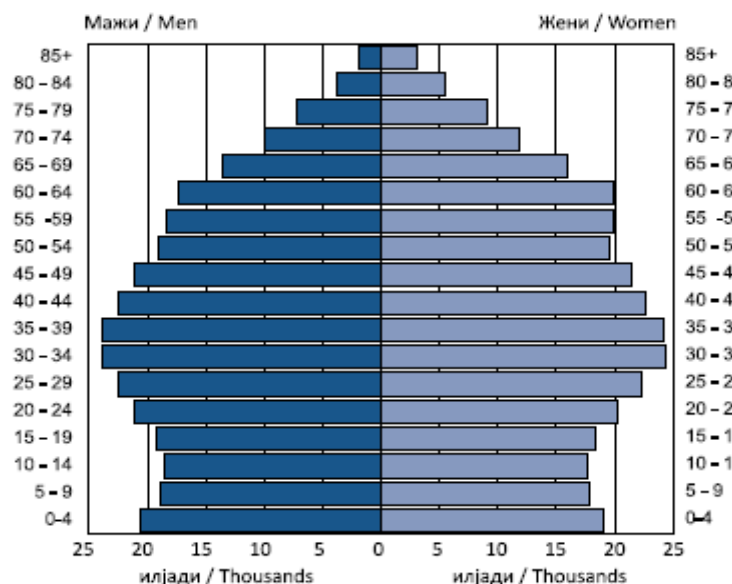
Во изминатиот период, населението во Скопскиот регион особено се карактеризира со постепен процес на **демографска транзиција**, проследено со зголемување на падот на раѓања на ниво на критичните точки на природната репродукција на населението во одделни општини.

Табела 7. Процена на структурата на населението на Скопскиот регион по возраст и пол за 2014 година.

Град				Село				Вкупно			
Возраст	Сé	Мажи	Жени	Возраст	Сé	Мажи	Жени	Возраст	Сé	Мажи	Жени
Вкупно	537019	262619	274400	Вкупно	81046	41643	39403	Вкупно	618065	304262	313803
0-4	31026	15898	15128	0-4	6729	3488	3241	0-4	37755	19386	18369
5-9	31971	16477	15494	5-9	6333	3245	3088	5-9	38304	19722	18582
10-14	34611	17713	16898	10-14	6056	3131	2925	10-14	40667	20844	19823
15-19	37512	18995	18517	15-19	6425	3276	3149	15-19	43937	22271	21666
20-24	40629	20347	20282	20-24	6370	3292	3078	20-24	46999	23639	23360
25-29	40653	20326	20327	25-29	6313	3223	3090	25-29	46966	23549	23417
30-34	40126	19819	20307	30-34	6290	3264	3026	30-34	46416	23083	23333
35-39	39771	19547	20224	35-39	6159	3285	2874	35-39	45930	22832	23098
40-44	38405	18772	19633	40-44	5839	3052	2787	40-44	44244	21824	22420
45-49	39649	19244	20405	45-49	5214	2787	2427	45-49	44863	22031	22832
50-54	38721	18585	20136	50-54	4264	2213	2051	50-54	42985	20798	22187
55-59	31196	15095	16101	55-59	3792	1901	1891	55-59	34988	16996	17992
60-64	27730	13278	14452	60-64	3517	1708	1809	60-64	31247	14986	16261
65-69	24071	10991	13080	65-69	2912	1507	1405	65-69	26983	12498	14485
70-74	17773	7715	10058	70-74	2158	1023	1135	70-74	19931	8738	11193
75-79	13234	5767	7467	75-79	1509	698	811	75-79	14743	6465	8278
80-84	6815	2859	3956	80-84	747	376	371	80-84	7562	3235	4327
85+	2929	1130	1799	85+	386	165	221	85+	3315	1295	2020
Непозната возраст	197	61	136	Непозната возраст	33	9	24	Непозната возраст	230	70	160

Извор: Центар за јавно здравје – Скопје

Слика 4. Процена на населението во Скопскиот регион на 30.06.2014 година, по пол и возраст

Извор: Државен завод за статистика на РМ

Половата структура на старото население е важен сегмент за утврдување на квантитативниот однос на машкото и женското население. Таа има големо значење не

само за демографските, туку и за економските проучувања на населението и посебно е важна за планирање на мерки за заштита и грижа на старите лица, во согласност со проблемите и потребите на машкото и женското старо население. Половата структура на населението во Скопскиот регион покажува речиси еднакво учество на двата пола. Процентуална полова застапеност во староста, посебно еднаквоста на половите е многу значајна, бидејќи на мажите и жените од било која возраст треба да им се овозможи еднаква можност и пристап до сите добра и услуги, со цел задоволување на нивните потреби. Учеството на населението на возраст од 0-14 години, во 2014 година изнесува 18,3%. Старото население над 65 години во 2014 година во Скопскиот регион изнесувало 13,3%. Овие индикатори не бележат драстична разлика во однос на 2013 година.

4. Индекс на човековиот развој

Индексот на човековиот развој (ИЧР) е компактен, сложен показател кој се пресметува преку просечните достигнувања на клучните димензии на човековиот развој: долг и здрав живот, информираност и стекнато знаење и пристапен стандард на живеење. Индексот на човековиот развој е геометриско средство на нормализирани индекси по сите три димензии. ИЧР како статистичко средство/алатка се користи за да го измери севкупното достигнување на една земја во доменот на нејзините социјални и економски димензии.

Скопскиот регион е далеку над просекот за Македонија според индексот на човековиот развој. Во Скопскиот регион за очекување е дека ќе се доживеат 73,8 години, додека најкратко се живее во Полошкиот регион и тоа 72,7 години. Просекот за Македонија е 73,3 години.

Факторите кои влијаат врз квалитетот на живеење и долговечноста кај старите лица се здравствениот и социјалниот статус, образованието и пензискиот систем и нивото на предвремена смртност (смртни случаи кај луѓето на возраст под 65 години).

5. Очекувано траење на животот при раѓањето

Очекуваното траење на животот при раѓањето, поточно хипотетскиот животен век, е уште еден показател за квалитетот на животот на населението. Вредностите на овој показател покажуваат благо зголемување и тоа од 73,12 (70,77 за мажи и 75,56 за жени) во периодот од 2000 до 2002 година на 73,62 (71,44 за мажи и 75,88 за жени) за период од 2006 до 2008 година, но сè уште се на пониско ниво во однос на „старите“ од 15-те членки на ЕУ. Оттаму се наметнува потреба за создавање услови за зголемување на очекуваното траење на живот, кое треба да се постигне со реформи во здравството, но и со подобрување на условите за живот. Прогнозите на Обединетите нации се дека просечното траење на живот во Република Македонија континуирано ќе се зголемува. Во периодот од 2010-2015 година се очекува просечниот животен век да изнесува 74,9 години, за да во 2050 година достигне 79,5 години. Очекуваната должина на животниот век во Република Македонија е 73,6 години, што е за пет години покуса одошто во ЕУ-15 (79,1 година). За мажи таа е 71,4 години, а за жени 75,9 години.

Според последните податоци од Фондот за пензиско и инвалидско осигурување на Македонија од декември 2013 година, очекуваното траење на животот при раѓање од 73 години за мажи и 76 години за жени во 2013 година се очекува да порасне на 79 години (мажи) и 82 години (жени) во 2050 година и на 80 години (мажи) и 83 години (жени) во 2080 година.

Друг индикатор којшто ги комбинира очекуваниот век на живеење со оптовареноста со болести е т.н. “**очекувано траење на здрав живот**”, односно вкупниот број на години во кои може да се очекува здрав живот, без болест или инвалидност. Очекуваното траење на здрав живот во Република Македонија е 66 години, во Грција 72, Бугарија 66, Србија 65, Црна Гора 65, Албанија 64 (Извор: Светска здравствена статистика 2009 Mortality and burden of disease).

6. Образование

Во Република Македонија, покрај основното и средното образование станува задолжително, што укажува на фактот дека државата се стреми образованието да го издигне на едно повисоко ниво. Процентот на население со високо образование е околу 8% (2008 година) и тој е сèуште низок. Стапката на писменост на наслението на возраст над 10 години за Скопскиот регион (Попис 2002) изнесувала 97,2%.

Во Скопскиот регион се опфатени основните училишта во кои влегуваат: редовни, специјални, училишта за возрасни и основни уметнички училишта. Основното образование има за цел стекнување на општо образование и подготвување за понатамошно општо или стручно образование и истото е бесплатно. Бројот на основните училишта во 2014 година во Скопскиот регион изнесувал **157**. Бројот на запишани ученици во основно образование за учебната 2014/2015 година бил **62 753** ученици.

Средното образование овозможува стекнување на знаења и развивање на способности за работа и понатамошно образование. Средното образование опфаќа: гимназиско, средно стручно, средно уметничко и средно специјално образование. Истото трае 4 години, освен во некои стручни училишта каде што трае 3 години. Бројот на средните училишта во 2014 година во Скопскиот регион изнесувал **33**. Бројот на запишани ученици во средно образование за учебната 2014/2015 година бил **26 768** ученици.

Високото образование трае од 8 до 12 семестри. Бројот на дипломирани студенти во 2014 година во Скопскиот регион бил **3 534** студенти.

7. Економски развој

Особено карактеристично за Скопскиот регион е тоа што во 2012¹ година, **брuto домашниот производ (БДП)** по жител бил најголем и изнесувал 327 989 денари. Исто така, регионот имал најголемо учество од 42,8% во вкупниот БДП (ДЗС). Во Македонија диспаратите помеѓу регионите се големи. Според податоци од 2002 година, Скопскиот регион има БДП во висина на 43% од просекот на ЕУ-25, што е повеќе од БДП на Летонија и Литванија (членки на ЕУ). Од друга страна, Полошкиот регион е со најмал БДП во Македонија од само 11% како просек од ЕУ, или четири пати помалку од Скопскиот регион. За споредба, во Словенија разликата помеѓу најмалиот и најголемиот БДП по регион е 2 пати.

8. Број на активни деловни субјекти

¹ Ревидиран податок согласно ECC 2010/Revised data according ESA 2010

Бројот на активни деловни субјекти во 2014 година изнесувал 26848, бројот на новосоздадени претпријатија во 2013 година бил 2489. Бројот на гаснати претпријатија во 2011 година изнесувал 2552 на територијата на Скопскиот регион. Бројот на новоизградени станови во 2014 година во Скопскиот регион бил 2200, а биле издадени 866 одобренја за градба. Просечно исплатената бруто плата по вработен за 2014 година изнесувала 36942,00 денари, додека просечно исплатената нето плата по вработен била 24529,00 денари.

9. Вработување и социјална заштита

Работното место и условите на работа можат да придонесат за лошата здравствена состојба како на вработениот, така и на неговото семејство. Долгорочната сиромаштија, лошите услови на живеење и ниското образовно ниво влијаат на лошата здравствена состојба на поголем дел од сиромашните лица. Чувството на социјална неправда поради процес на осиромашување и долготрајна сиромаштија се препознатливи кај најголем број на невработени лица.

10. Стапка на активност на населението

Стапката на активност на населението, како учество на работната сила во работоспособното население постаро од 15 години, во Скопскиот регион, за 2014 година изнесува 56,3, додека стапката на вработеност е 40, а стапката на невработеност 29. Стапката на невработени жени во градското подрачје изнесува 29,1%, додека истата за руралното подрачје на Скопскиот регион за 2014 година била 33,8%. Децата на возраст од 0-5 години кои посетуваат градинки во 2014 година, во Скопскиот регион, чинат 27,7%, а бројот на домаќинства корисници на социјална помош е 18 на 1000 жители.

11. Индикатори за здравствената состојба на населението во Скопскиот регион

11.1 Смртност на новороденчиња- означува смртност кај живородените во текот на првите 28 навршени денови од животот.

За жал, некои земји не се во можност да обезбедат целосна регистрација на умрените доенчиња и живородените деца или да ги пријават во согласност со дефиницијата на СЗО. Степенот на непријавеност е особено висок во земји во Централна Азија и Кавказ и во некои други земји, како што се Албанија и Босна и Херцеговина.

Смртноста на новороденчињата во Скопскиот регион за 2014 година изнесува 6,6‰.

Табела 8. Неонатална смртност во Скопскиот регион според општинската поделба, во 2014 година.

	Сè	лекувани	До 24 часа	лекувани	1-6 дена	лекувани	7-29 дена	лекувани
			сè		сè		сè	
Скопје	48	47	16	15	16	16	16	16
Аеродром	7	7	4	4	2	2	1	1
Бутел	4	4	-	-	2	2	2	2
Гази Баба	8	7	4	3	2	2	2	2
Ѓорче Петров	-	-	-	-	-	-	-	-
Карпош	6	6	3	3	2	2	1	1
Кисела Вода	5	5	1	1	2	2	2	2
Сарај	1	1	-	-	-	-	1	1
Центар	8	8	2	2	4	4	2	2
Чаир	6	6	1	1	2	2	3	3
Шуто Оризари	3	3	1	1	-	-	2	2
Арачиново	2	2	-	-	1	1	1	1
Зелениково	-	-	-	-	-	-	-	-
Илинден	-	-	-	-	-	-	-	-
Петровец	1	1	-	-	-	-	1	1
Сопиште	-	-	-	-	-	-	-	-
Студеничани	3	3	2	2	1	1	-	-
Чучер - Сандево	-	-	-	-	-	-	-	-
Скопје-село	6	6	2	2	2	2	2	2
Скопски регион	54	53	18	17	18	18	18	18

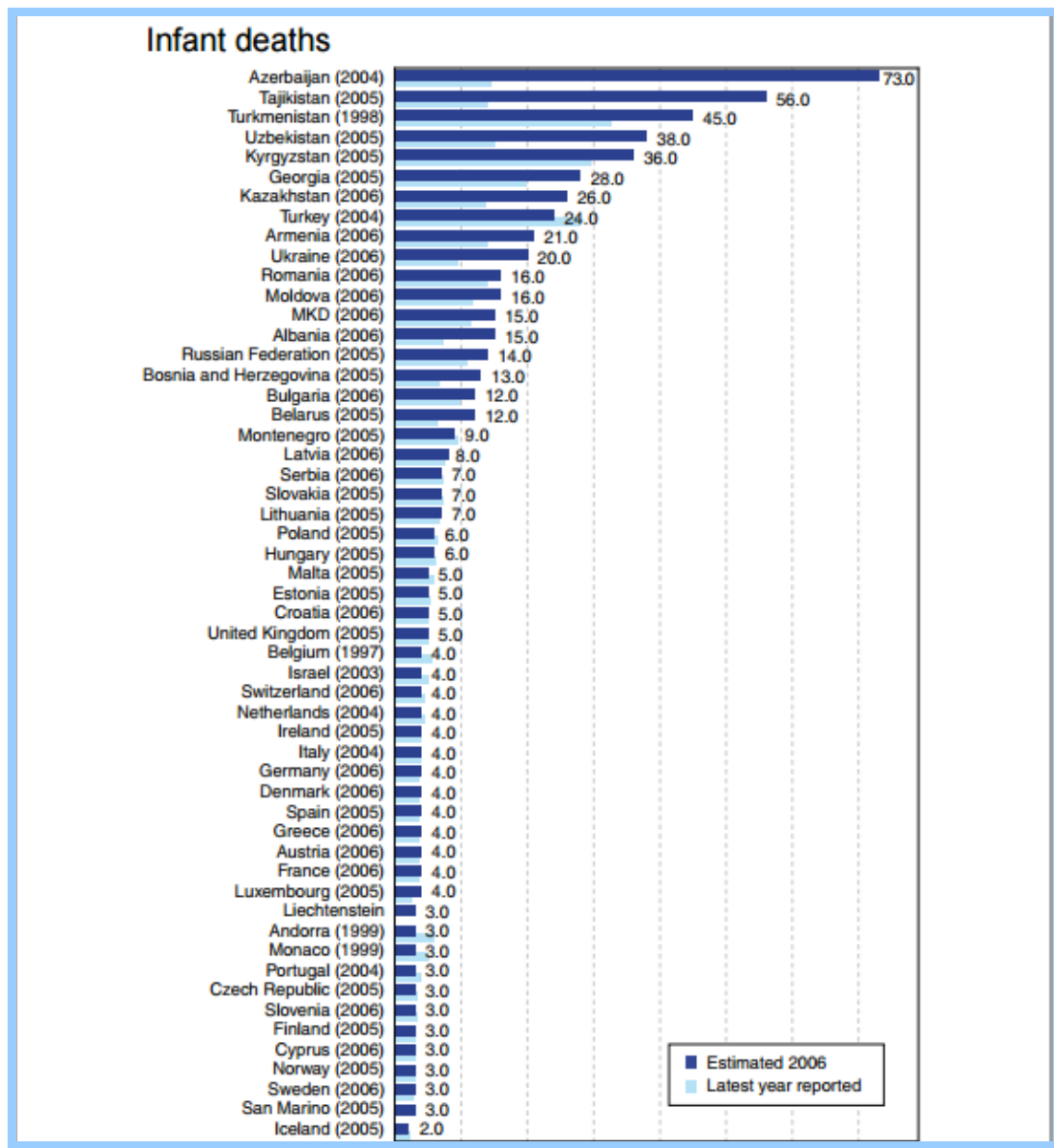
Извор: Државен завод за статистика на РМ

11.2 Умрени доенчиња се сметаат децата коишто умреле пред да ја навршат првата година од животот.

Смртноста кај доенчињата е повисока во источниот дел на Европскиот регион, со највисоко ниво во некои од југо-источните земји.

Смртноста кај доенчињата во Скопскиот регион во 2014 година изнесува 8,7‰.

Слика 5. Смртност кај доенчиња по држави

Извор: „Atlas of health in Europe“ 2nd edition 2008

Табела 9. Смртност на доенчиња во Скопскиот регион според општинската поделба, во 2014 година.

	Вкупно		До 24 часа		1-6 дена		7-29 дена		1-3 месеци		4-6 месеци		7-11 месеци	
	сè	лекувани	сè	лекувани	сè	лекувани	сè	лекувани	сè	лекувани	сè	лекувани	сè	лекувани
СКОПСКИ РЕГИОН	71	67	18	17	18	18	18	18	12	10	4	3	1	1
Скопје	62	58	16	15	16	16	16	16	9	7	4	3	1	1
Аеродром	9	9	4	4	2	2	1	1	2	2	-	-	-	-
Бутел	4	4	-	-	2	2	2	2	-	-	-	-	-	-
Гази Баба	10	9	4	3	2	2	2	2	-	-	2	2	-	-
Ѓорче Петров	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Карпош	8	7	3	3	2	2	1	1	1	1	1	0	-	-
Кисела Вода	5	5	1	1	2	2	2	2	-	-	-	-	-	-
Сарај	1	1	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-
Центар	12	10	2	2	4	4	2	2	3	1	-	-	1	1
Чаир	7	7	1	1	2	2	3	3	1	1	-	-	-	-
Шуто Оризари	6	6	1	1	-	-	2	2	2	2	1	1	-	-
Арачиново	3	3	-	-	1	1	1	1	1	1	-	-	-	-
Зелениково	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Илинден	1	1	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Петровец	2	2	-	-	-	-	1	1	1	1	-	-	-	-
Сопиште	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Студеничани	3	3	2	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Чучер - Сандево	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Извор: Државен завод за статистика на РМ

11.3 Перинатална смртност

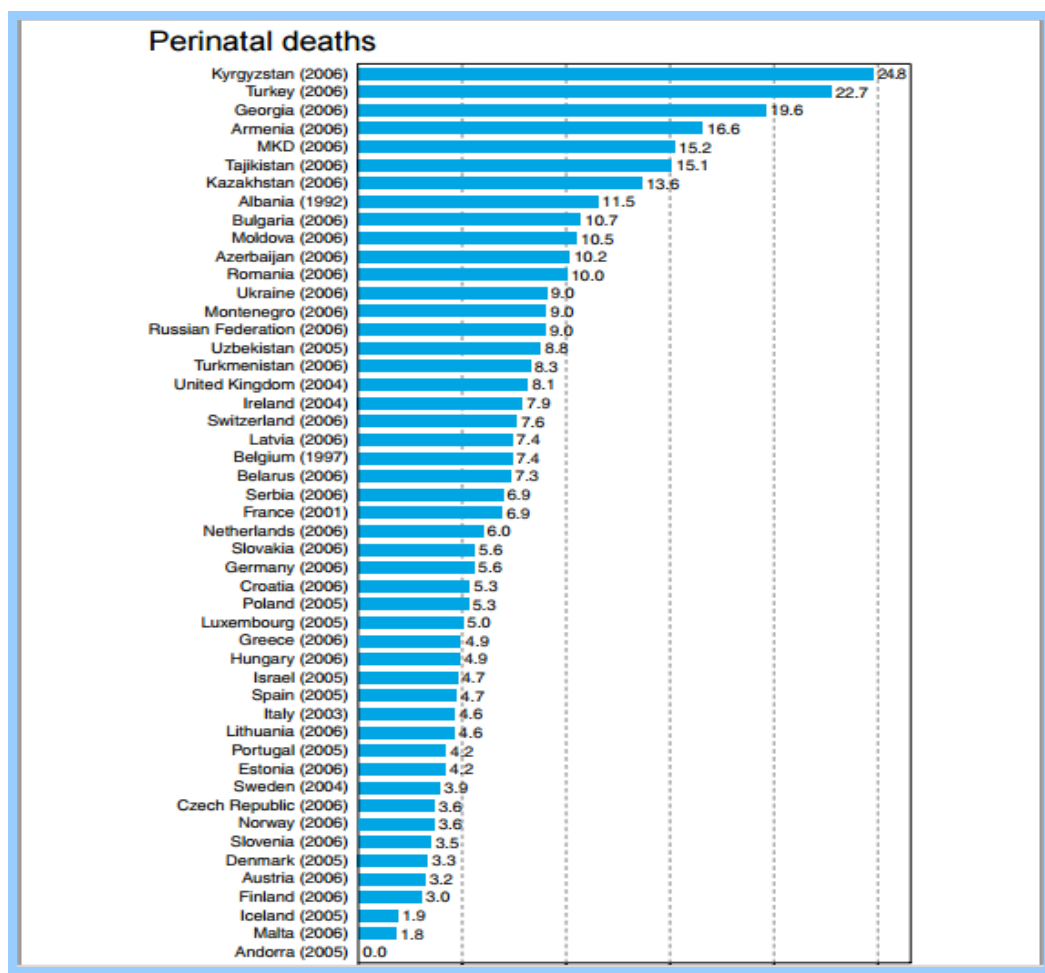
Стапката го покажува бројот на смртни случаи на фетуси со тежина од 1000гр. или повеќе и на новороденчиња на возраст од 0 до навршени 6 дена на 1000 живородени. Поради големиот број на непријавени смртни случаи, анализите од споредбата на резултатите од различни држави треба да се толкуваат со претпазливост. Перинаталната смртност во Скопскиот регион за 2014 година изнесува 4,4%.

Табела 10. Перинатална смртност во Скопскиот регион, во 2014 година.

	Вкупно		До 24 часа		1-6 дена	
	сè	лекувани	сè	лекувани	сè	лекувани
Скопје	32	31	16	15	16	16
Аеродром	6	6	4	4	2	2
Бутел	2	2	-	-	2	2
Гази Баба	6	5	4	3	2	2
Ѓорче Петров			-	-	-	-
Карпош	5	5	3	3	2	2
Кисела Вода	3	3	1	1	2	2
Сарај			-	-	-	-
Центар	6	6	2	2	4	4
Чаир	3	3	1	1	2	2
Шуто Оризари	1	1	1	1	-	-
Арачиново	1	1	-	-	1	1
Зелениково			-	-	-	-
Илинден			-	-	-	-
Петровец			-	-	-	-
Сопиште			-	-	-	-
Студеничани	3	3	2	2	1	1
Чучер - Сандево			-	-	-	-
Скопски регион	36	35	18	17	18	18

Извор: Државен завод за статистика на РМ.

Слика 6. Перинатална смртност по држави.

Извор: „Atlas of health in Europe“ 2nd edition 2008

11.4 Матернална смртност

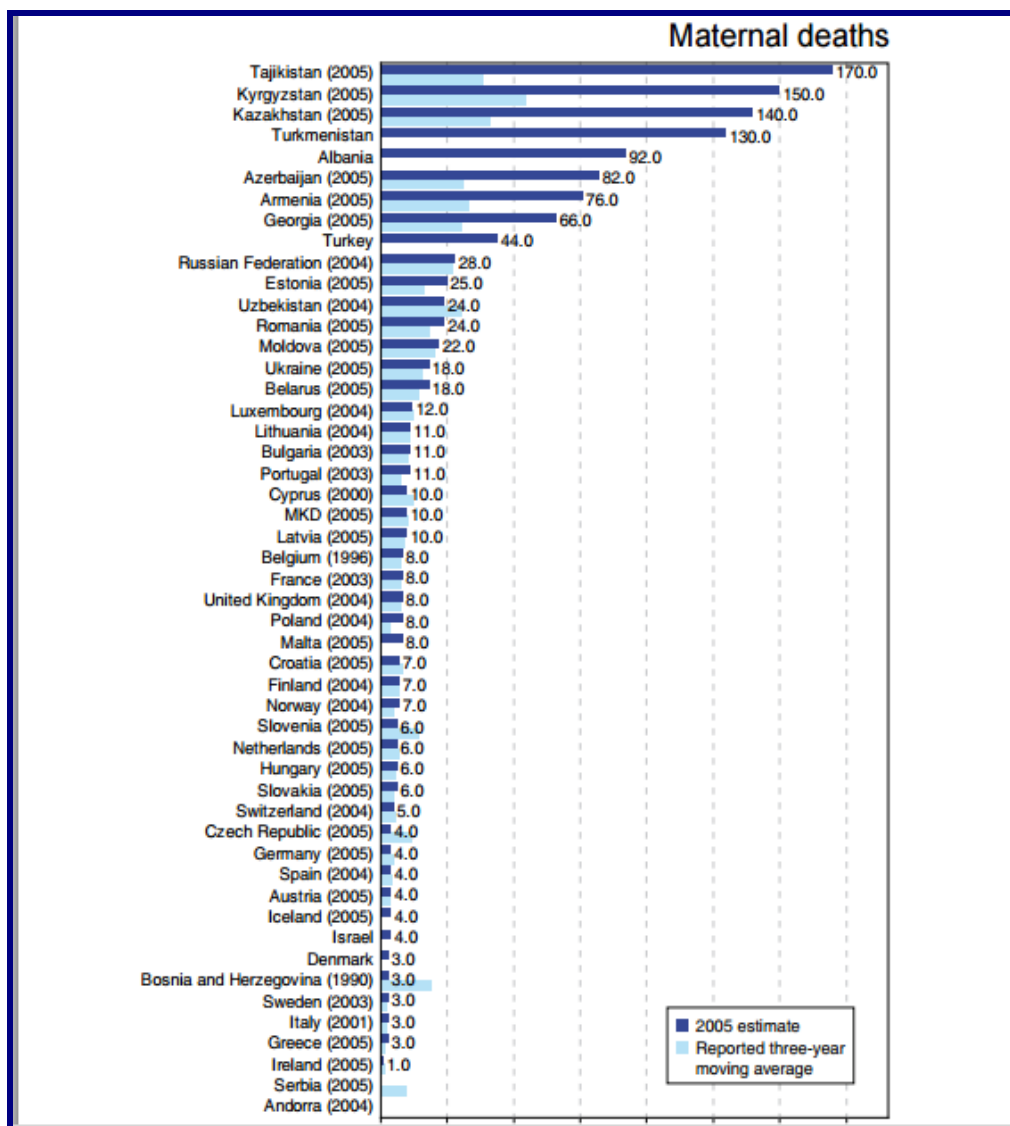
Матернална смрт е смрт на жена за време на бременост или во текот на 42 дена по завршување на бременоста, од било која причина поврзана со бременоста или влошена од бременоста или од нејзиното водење. Соодносот на смртноста кај родилките (смртни случаи на 100 000 живородени) се пресметува со користење на податоци за смртност добиени од рутинската витална статистика пријавена во СЗО и болнички податоци пријавени од страна на министерствата за здравство, земајќи ја поголемата цифра, онаму каде што тие се разликувале. Дури и во земјите со добри системи на витална статистика, сепак стапката на матернална смртност се верува дека е повисока од пријавената. Стапката на матернална смртност за Република Македонија во 2012 година изнесува 4,24 на 100000 живородени (European HFA-Database). Стапката на матернална смртност во 2014 година за Скопскиот регион изнесува 0,36/100000. Според поделбата по општини, родилките се од општина Кисела Вода, Карпош и Гази Баба.

Табела 11. Матернална смртност во Скопскиот регион во 2014 година.

	Бременост, породување и пуерпериум 000-099
Скопје	3
Аеродром	-
Бугел	-
Гази Баба	1
Ѓорче Петров	-
Карпош	1
Кисела Вода	1
Сарај	-
Центар	-
Чаир	-
Шуто Оризари	-
Арачиново	-
Зелениково	-
Илинден	-
Петровец	-
Сопиште	-
Студеничани	-
Чучер - Сандево	-
Скопски регион	3

Извор: Државен завод за статистика на РМ

Слика 7. Матернална смртност по држави.

Извор: „Atlas of health in Europe“ 2nd edition 2008.

12. Индикатори за здравствената состојба на населението во болничката здравствена заштита во Скопскиот регион

Табела 12. Зачестеност на јавување на болни од болести на циркулаторен систем (I00-I99) во болничката здравствена заштита, според полот, во 2014 година.

Пол	Број	Проценти (%)
Мажи	4783	57,32
Жени	3562	42,68
Вкупно	8345	100,00

Извор: Центар за јавно здравје – Скопје

Извор: Центар за јавно здравје – Скопје

Процентуално учеството на болните од болести на циркулаторен систем (I00-I99) во болничката здравствена заштита во 2014 година, според пол, е во корист на мажите со 57,3%, за разлика од жените чиешто учество изнесува 42,6%.

Табела 13. Процентуално учество според возраст на болни од болести на циркулаторен систем (I00-I99) во болничката здравствена заштита во 2014 година.

Категорија на возраст	до 1 год	1г-4г	5г-9г	10г-14г	15г-19г	20-29г	30г-39г	40г-49г	50г-59г	60г-64г	65г-69г	70г-79г	над 80	Вкупно
Број	4	13	29	53	44	104	207	639	1427	1122	1280	2350	1073	8345
Проценти (%)	0,05	0,16	0,35	0,64	0,53	1,25	2,48	7,66	17,10	13,45	15,34	28,16	12,86	100

Извор: Центар за јавно здравје – Скопје

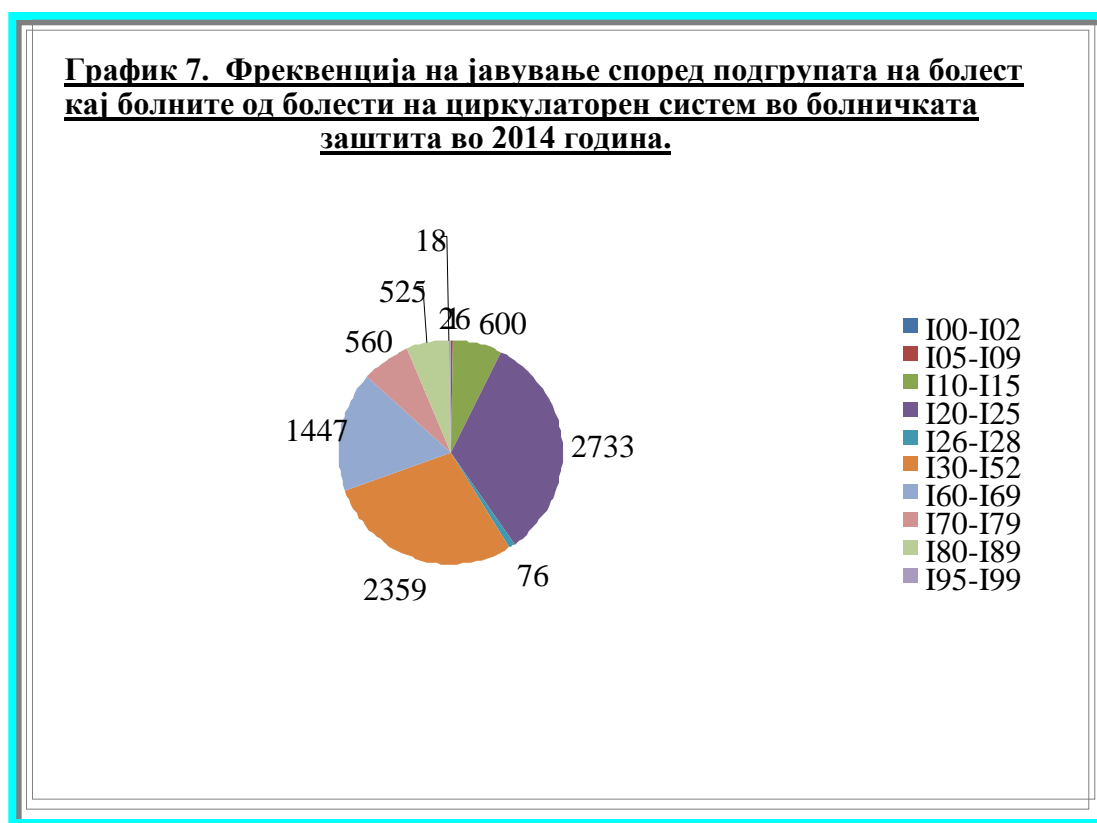
Извор: Центар за јавно здравје – Скопје

Од Табела 13 следува дека најголемо процентуално учество од 28,2% или 2350 болни од болести на циркулаторниот систем припаѓаат на возрасната група од 70-79 години. Загрижува фактот дека сè поголемо е присуството на овој тип на заболувања и кај возрасната група од 20-29 години и тоа со приближно 2%.

Табела 14. Процентуално учество според блокот на болести на болните од болести на циркулаторен систем (I00-I99) во болничката здравствена заштита во 2014 година.

Заболување	I00-I02	I05-I09	I10-I15	I20-I25	I26-I28	I30-I52	I60-I69	I70-I79	I80-I89	I95-I99	Вкупно
Број	1	26	600	2733	76	2359	1447	560	525	18	8345
Проценти	0,01	0,31	7,19	32,75	0,91	28,27	17,34	6,71	6,29	0,22	100

Извор: Центар за јавно здравје – Скопје

Извор: Центар за јавно здравје – Скопје

Во однос на подгрупата/блокот на заболување најголемо процентуално учество од 32,7% имаат пациентите со *исхемични болести на срцето*. По нив следуваат пациентите со *други форми на срцева болест* кои учествуваат со 28,2% и на трето место се наоѓаат болните со *цереброваскуларни болести* кои учествуваат со 17,3%.

Табела 15. Зачестеност на јавување на болни од малигни болести (C00-C97), според пол, во болничката здравствена заштита во 2014 година.

Пол	Број	Проценти (%)
Мажи	3660	54,05
Жени	3111	45,95
Вкупно	6771	100,00

Извор: Центар за јавно здравје – Скопје

Извор: Центар за јавно здравје – Скопје

Процентуалното учество на болните од малигни болести во болничката здравствена заштита во 2014 година, според пол, е во корист на мажите, кои учествуваат со 54%, за разлика од жените чиешто учество изнесува 46%.

Табела 16. Процентуално учество според возраст на болни од малигни болести (С00-С97) во болничката здравствена заштита во 2014 година.

Категорија на возраст	до 1 год	1г-4г	5г-9г	10г-14г	15г-19г	20-29г	30г-39г	40г-49г	50г-59г	60г-64г	65г-69г	70г-79г	над 80	Вкупно
Број	1	31	46	19	24	138	338	655	1413	1286	1076	1409	335	6771
Проенти (%)	0,01	0,46	0,68	0,28	0,35	2,04	4,99	9,67	20,87	18,99	15,89	20,81	4,95	100

Извор: Центар за јавно здравје – Скопје

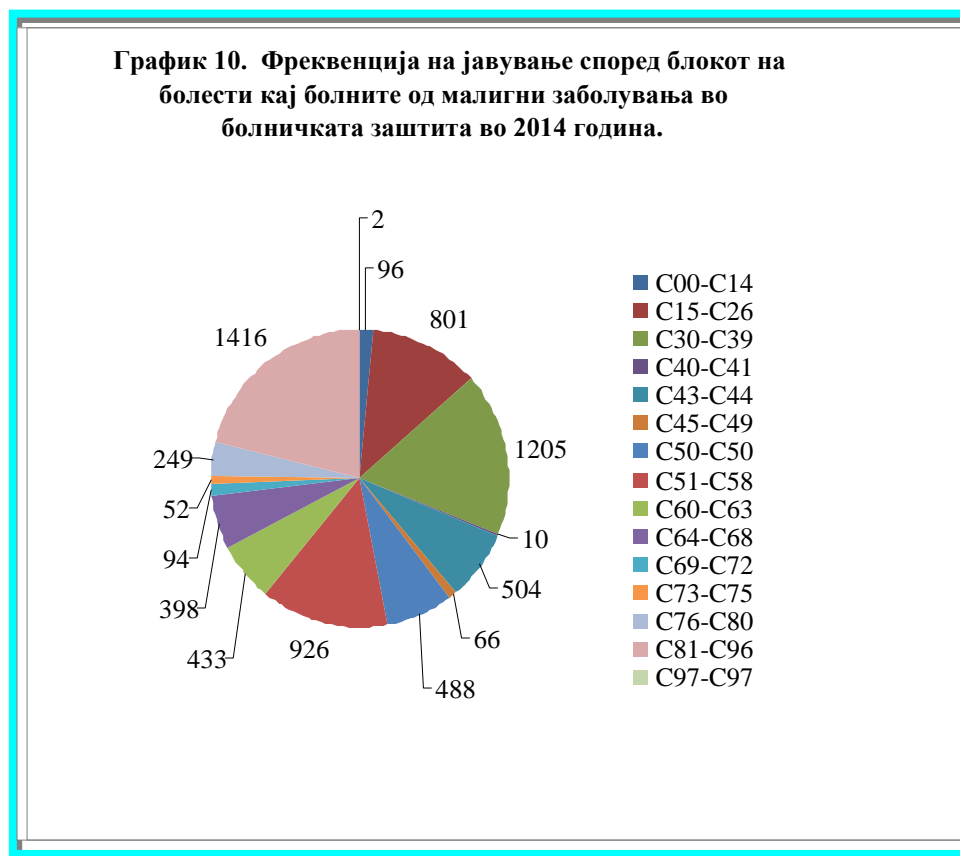
Извор: Центар за јавно здравје – Скопје

Од Табела 16 следува дека најголемо процентуално учество од 28,87% или 1413 болни од малигни болести припаѓаат на возрастната група од 50-59 години. По нив следи возрастната група од 70-79 години, со 20,8% учество и на трето место е групата од 60-64 години со 18,99% или со 1286 болни од оваа група на болести.

Табела 17. Процентуално учество според подгрупите или блокот на болести на болни од малигни болести (C00-C97) во болничката здравствена заштита во 2014 година.

Блок	C00-C14	C15-C26	C30-C39	C40-C41	C43-C44	C45-C49	C50-C50	C51-C58	C60-C63	C64-C68	C69-C72	C73-C75	C76-C80	C81-C96	C97-C97	Вкупно
Број	96	801	1205	10	504	66	488	926	433	398	94	52	249	1416	2	6740
Проценти	1,42	11,88	17,88	0,15	7,48	0,98	7,24	13,74	6,42	5,91	1,39	0,77	3,69	21,01	0,03	100,00

Извор: Центар за јавно здравје – Скопје

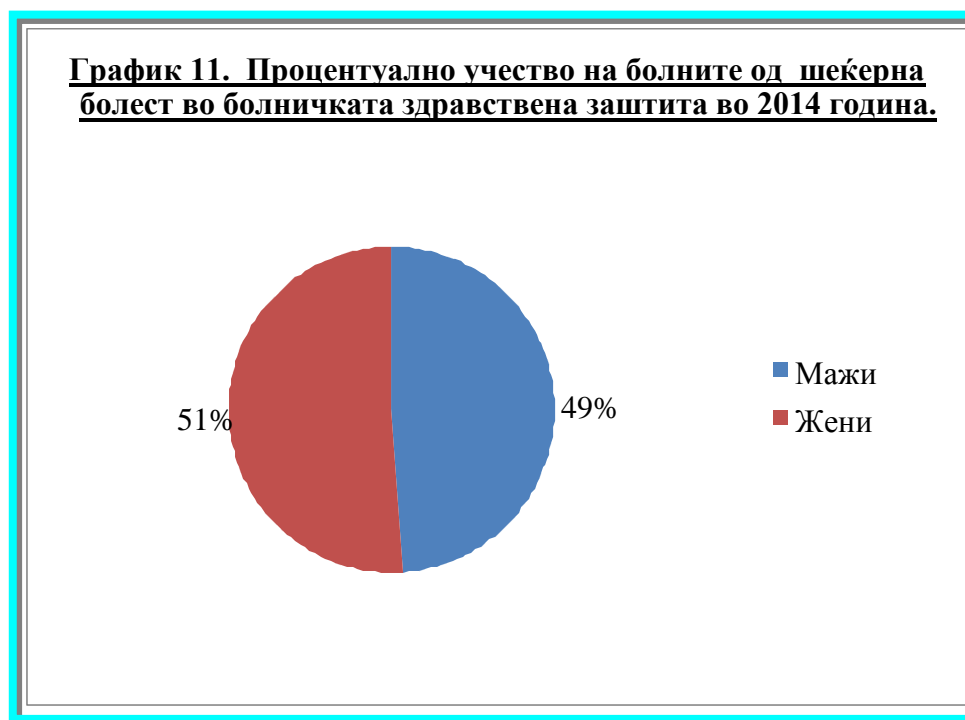
Извор: Центар за јавно здравје – Скопје

Во однос на блокот на заболувања најголемо процентуално учество од 21% имаат пациентите со малигни неоплазми на лимфното и хематопоетичкото и сродно ткиво. По нив следуваат пациентите со малигни неоплазми на респираторните и интраторакалните органи со 18% и на трето место се наоѓаат болните со малигни неоплазми на женските генитални органи кои учествуваат со 13,7%.

Табела 18. Зачестеност на јавување на болни од шеќерна болест (E10-E14) според пол во болничката здравствена заштита во 2014 година.

Пол	Број	Проценти,%
Мажи	348	49,01
Жени	362	50,99
Вкупно	710	100,00

Извор: Центар за јавно здравје – Скопје

Извор: Центар за јавно здравје – Скопје

Процентуалното учество на болните од шеќерна болест во болничката здравствена заштита во 2014 година, според пол, е во корист на жените со 51%, за разлика од мажите чиешто учество изнесува 49%.

Табела 19. Процентуално учество според возраст на болните од шеќерна болест (E10-E14) во болничката здравствена заштита во 2014 година.

Категорија на возраст	1г-4г	5г-9г	10г-14г	15г-19г	20-29г	30г-39г	40г-49г	50г-59г	60г-64г	65г-69г	70г-79г	над 80	Вкупно
Број	4	8	15	9	31	34	70	162	105	90	159	23	710
Проценти (%)	0,56	1,13	2,11	1,27	4,37	4,79	9,86	22,82	14,79	12,68	22,39	3,24	100

Извор: Центар за јавно здравје – Скопје

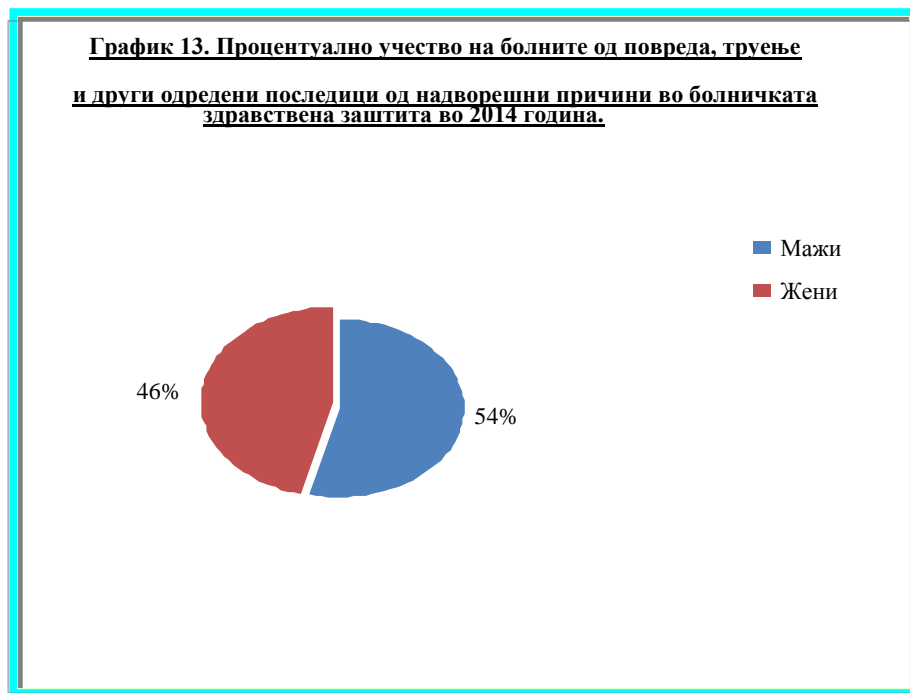
Извор: Центар за јавно здравје – Скопје

Од Табела 19 следува дека најголемо процентуално учество од 22,87% или 162 болни од шеќерна болест припаѓаат на возрастната група од 50-59 години. По нив следи возрастната група од 70-79 години, со 22,4% учество и на трето место е групата од 60-64 години со 15% учество.

Табела 20. Зачестеност на јавување според пол на болни од повреда, труење и други одредени последици од надворешни причини (S00-T98) во болничката здравствена заштита во 2014 година.

Пол	Број	Проценти (%)
Мажи	2549	58,37
Жени	1818	41,63
Вкупно	4367	100,00

Извор: Центар за јавно здравје – Скопје

Извор: Центар за јавно здравје – Скопје

Процентуалното учество на болните од повреди, труење и други последици од надворешни причини во болничката здравствена заштита во 2014 година, според полот, е во корист на мажите со 58%, за разлика од жените чиешто учество изнесува 42%.

Табела 21. Процентуално учество според возраст на болните од повреда, труење и други одредени последици од надворешни причини (S00-T98) во болничката здравствена заштита во 2014 година.

Категорија на возраст	до 1 год	1г-4г	5г-9г	10г-14г	15г-19г	20-29г	30г-39г	40г-49г	50г-59г	60г-64г	65г-69г	70г-79г	над 80	Вкупно
Број	36	157	178	197	302	535	459	451	496	254	255	547	500	4367
Проценти (%)	0,82	3,60	4,08	4,51	6,92	12,25	10,51	10,33	11,36	5,82	5,84	12,53	11,45	100,00

Извор: Центар за јавно здравје – Скопје

Извор: Центар за јавно здравје – Скопје

Од Табела 22 следува дека најголемо процентуално учество од 12,53% или 547 повредни припаѓаат на возрастната група од 70-79 години. По нив следи возрастната група од 20-29 години, со 12,25% учество и на трето место групата од над 80 години со 11,45% учество.

Табела 22. Процентуално учество според подгрупа или блок на болест на болните од повреда, труење и други одредени последици од надворешни причини (S00-T98) во болничката здравствена заштита во 2014 година.

Подгрупа / блок на болест	Број	Проценти (%)
S00-S09	1017	23,29
S10-S19	25	0,57
S20-S29	150	3,43
S30-S39	175	4,01
S40-S49	260	5,95
S50-S59	249	5,70
S60-S69	225	5,15
S70-S79	808	18,50
S80-S89	522	11,95
S90-S99	56	1,28
T00-T07	63	1,44
T08-T14	23	0,53
T15-T19	29	0,66
T20-T32	92	2,11
T33-T35	1	0,02
T36-T50	237	5,43
T51-T65	100	2,29
T66-T78	34	0,78
T79-T79	2	0,05
T80-T88	68	1,56
T90-T98	231	5,29
Вкупно	4367	100,00

Извор: Центар за јавно здравје – Скопје

Извор: Центар за јавно здравје – Скопје

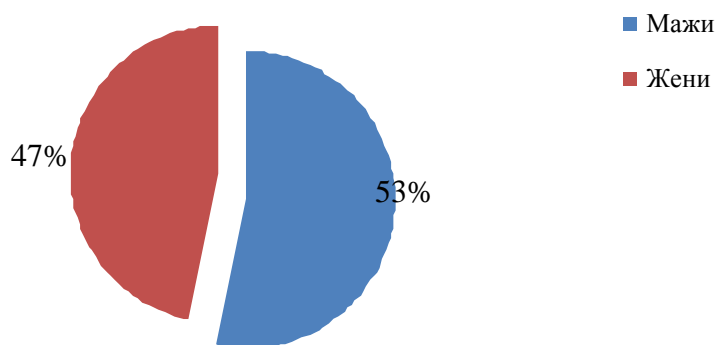
Во однос на подгрупата на заболување најголемо процентуално учество од 23,29% имаат пациентите со повреди на главата. На второ место се пациентите со повреди на колкот и бедрото со 18,5% и на трето место се наоѓаат пациентите со повреди на коленото и потколеницата со учество од 11,95%.

Табела 23. Зачестеност на јавување според пол на болни од болести на нервниот систем (G00-G99) во болничката здравствена заштита во 2014 година.

Пол	Број	Проценти (%)
Мажи	588	53,45
Жени	512	46,55
Вкупно	1100	100,00

Извор: Центар за јавно здравје – Скопје

График 16. Процентуално учество на болните од болести на нервниот систем во болничката здравствена заштита во 2014 година.

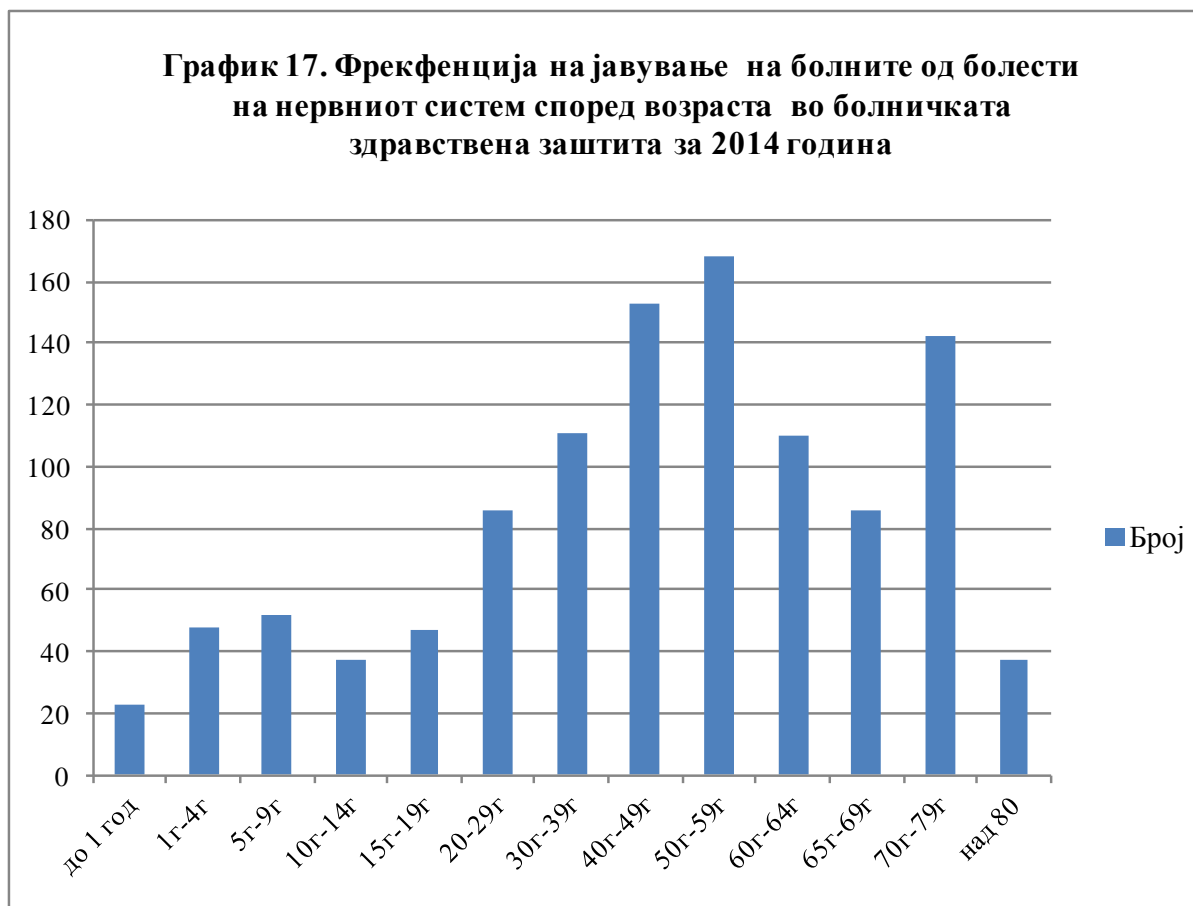
Извор: Центар за јавно здравје – Скопје

Процентуалното учество на болните од болести на нервниот систем во болничката здравствена заштита во 2014 година, според полот, е во корист на мажите со 53%, за разлика од жените чиешто учество изнесува 47%.

Табела 24. Процентуално учество според возраст на болните од болести на нервниот систем (G00-G99) во болничката здравствена заштита во 2014 година.

Категорија на возраст	до 1 год	1г-4г	5г-9г	10г-14г	15г-19г	20-29г	30г-39г	40г-49г	50г-59г	60г-64г	65г-69г	70г-79г	над 80	Вкупно
Број	23	48	52	37	47	86	111	153	168	110	86	142	37	1100
Проценти (%)	2,09	4,36	4,73	3,36	4,27	7,82	10,09	13,91	15,27	10,00	7,82	12,91	3,36	100,00

Извор: Центар за јавно здравје – Скопје

Извор: Центар за јавно здравје – Скопје

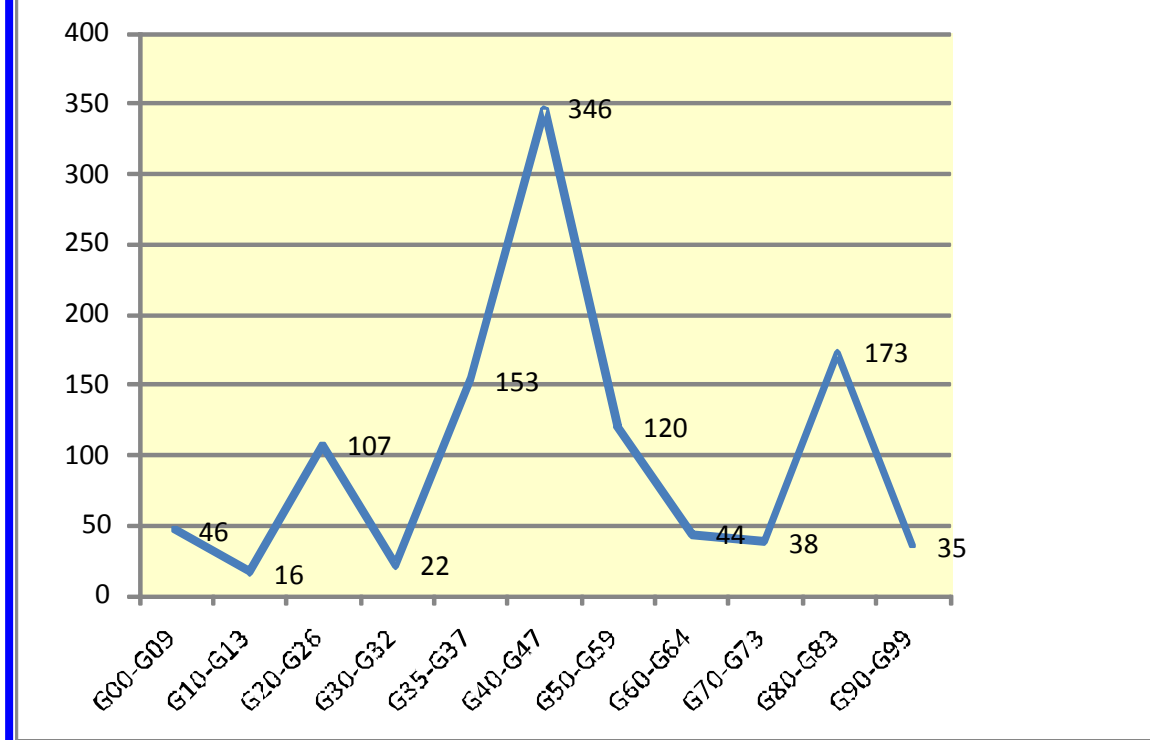
Од Табела 25 следува дека најголемо процентуално учество од 15,27% или 168 повредни припаѓаат на возрастната група од 50-59 години. По нив следи возрастната група од 40-49 години, со 13,91% учество; на трето место е возрастната група од 70-79 години со 12,91% учество.

Табела 25. Процентуално учество според подгрупата на болести на болни од болести на нервниот систем (G00-G99) во болничката здравствена заштита во 2014 година.

Подгрупи на болести	G00-G09	G10-G19	G20-G29	G30-G39	G40-G49	G50-G59	G60-G69	G70-G79	G80-G89	G90-G99	Вкупно	
Број	46	16	107	22	153	346	120	44	38	173	35	1100
Проценти (%)	4,18	1,45	9,73	2,00	13,91	31,45	10,91	4,00	3,45	15,73	3,18	100

Извор: Центар за јавно здравје – Скопје

График18. Фреквенција на јавување според подгрупата на болест кај болните од болести на нервниот систем во болничката здравствена заштита во 2014 година.

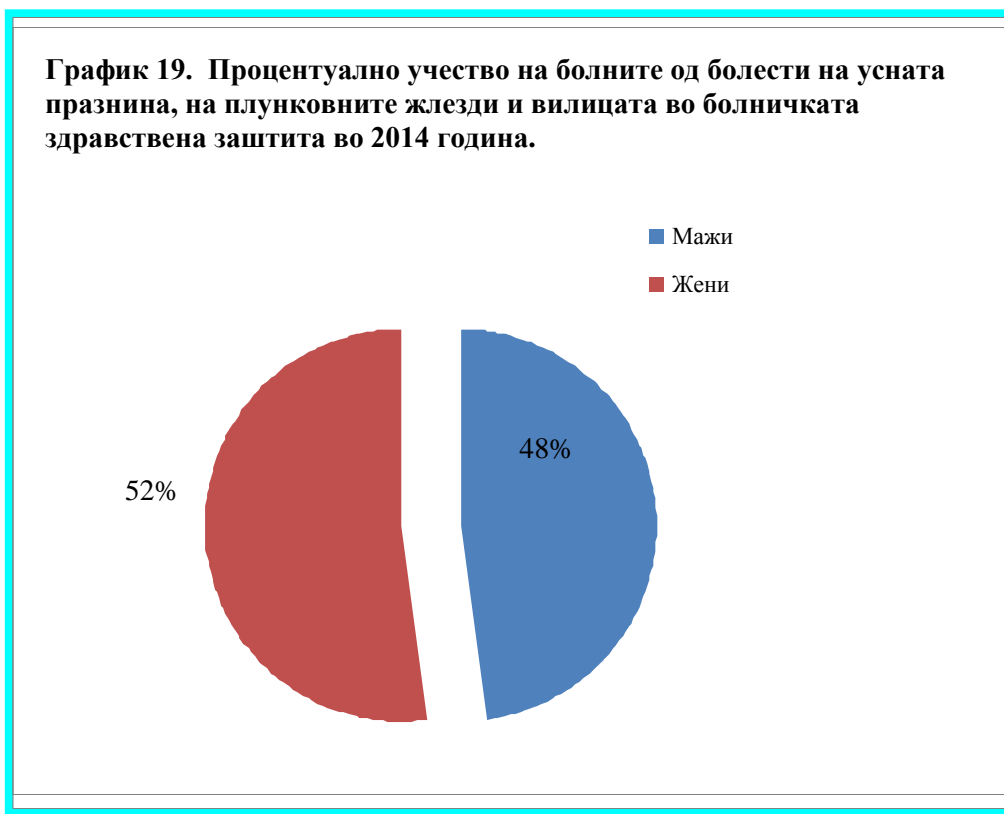
Извор: Центар за јавно здравје – Скопје

Во однос на подгрупите на болести најголемо процентуално учество од 31,45% имаат болните со *епизодни и пракосизмални заболувања*. На второ место се болните со *церебрална парализа и други паралитични синдроми* со 15,73% и на трето место се наоѓаат болните со *демиелинизирачки болести на централниот нервен систем* со 13,91%.

Табела 26. Зачестеност на јавување според пол на болни од болести на усната празнина, на плунковидните жлезди и вилицата (K00-K14) во болничката здравствена заштита во 2014 година.

Пол	Број	Проценти (%)
Мажи	91	47,89
Жени	99	52,11
Вкупно	190	100,00

Извор: Центар за јавно здравје – Скопје

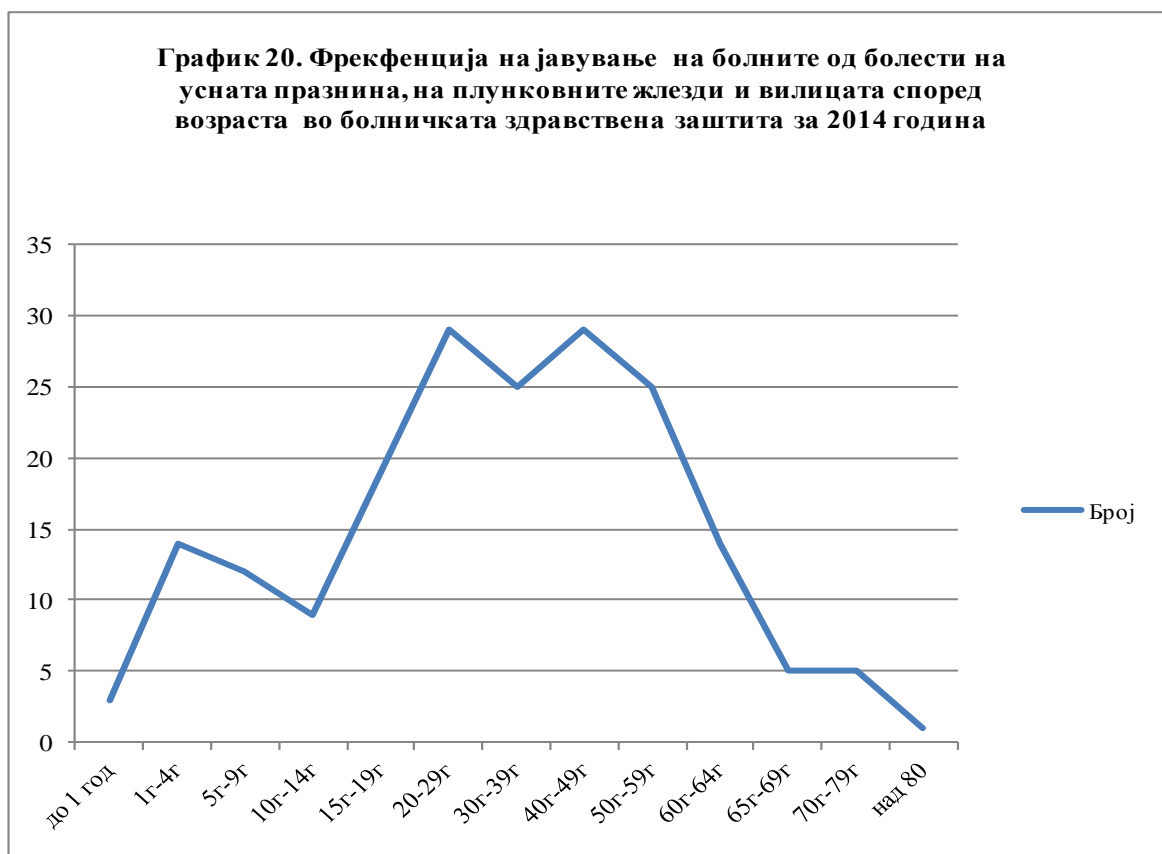
Извор: Центар за јавно здравје – Скопје

Процентуално учество на болните од болести на усната празнина, на плунковните жлезди и вилицата во болничката здравствена заштита во 2014 година, според полот е во корист на жените со учество од 52%, за разлика од мажите чиешто учество изнесува 48%.

Табела 27. Процентуално учество според возраст на болните од болести на усната празнина, на плунковните жлезди и вилицата (K00-K14) во болничката здравствена заштита во 2014 година.

Категорија на возраст	до 1 год	1г-4г	5г-9г	10г-14г	15г-19г	20-29г	30г-39г	40г-49г	50г-59г	60г-64г	65г-69г	70г-79г	над 80	Вкупно
Број	3	14	12	9	19	29	25	29	25	14	5	5	1	190
Проенти (%)	1,58	7,37	6,32	4,74	10,00	15,26	13,16	15,26	13,16	7,37	2,63	2,63	0,53	100,00

Извор: Центар за јавно здравје – Скопје

Извор: Центар за јавно здравје – Скопје

Најчесто застапени пациенти со овој тип на заболување се оние кои припаѓаат на возрастните групи од 20-29 години и од 40-49 години со ист процент на учество (15,26%); на второ место се возрастните групи од 30-39 години и од 50-59 години, исто така, со ист процент (13,16%), а на трето место е групата од 15-19 години со 10%.

Табела 28. Зачестеност на јавување според полот на болни од остеопороза (M80-M81.9) во болничката здравствена заштита во 2014 година .

Пол	Број	Проценти (%)
Мажи	23	3,78
Жени	586	96,22
Вкупно	609	100,00

Извор: Центар за јавно здравје – Скопје

График 21. Процентуално учество на болните од остеопороза во болничката здравствена заштита во 2014 година.

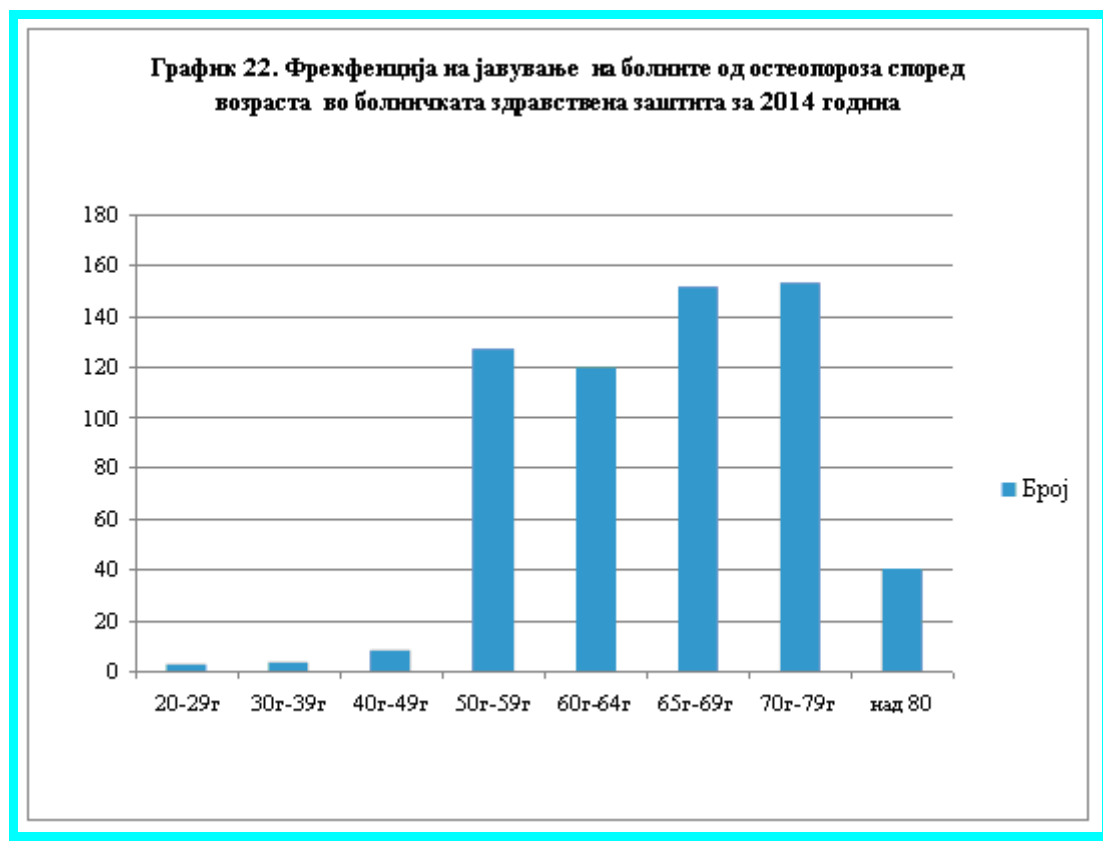
Извор: Центар за јавно здравје – Скопје

Процентуалното учество на болните од остеопороза во болничката здравствена заштита во 2014 година, според полот, е во корист на жените, со 96%, за разлика од мажите чиешто учество изнесува 4%.

Табела 29. Процентуално учество според возраст на болните од остеопороза (M80-M81.9) во болничката здравствена заштита во 2014 година.

Возрасна група	20-29г	30г-39г	40г-49г	50г-59г	60г-64г	65г-69г	70г-79г	над 80	Вкупно
Број	3	4	9	127	120	152	153	41	609
Проценти (%)	0.49	0.66	1.48	20.85	19.70	24.96	25.12	6.73	100.00

Извор: Центар за јавно здравје – Скопје

Извор: Центар за јавно здравје – Скопје

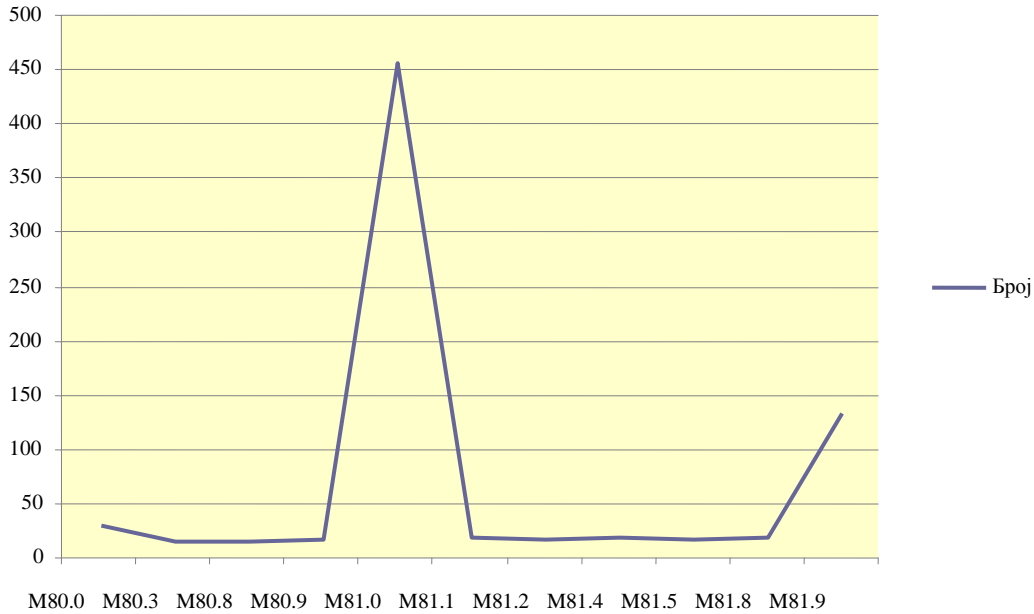
Најчесто застапена возрасна група на пациенти со овој тип на заболување е онаа од 70-79 години, со 25,12%; на второ место е возрасната група од 65-69 години со 24,96%; на трето место е групата од 50-59 години со 20,85%.

Табела 30. Процентуално учество според категорија на болест на болните од остеопороза (M80-M81.9) во болничката здравствена заштита во 2014 година.

Категорија на заболување	M80.0	M80.3	M80.8	M80.9	M81.0	M81.1	M81.2	M81.4	M81.5	M81.8	M81.9	Вкупно
Број	17	1	1	3	443	6	4	6	3	5	120	609
Проценти(%)	2,79	0,16	0,16	0,49	72,74	0,99	0,66	0,99	0,49	0,82	19,70	100,00

Извор: Центар за јавно здравје – Скопје

График 23. Фреквенција на јавување на болните од остеопороза според категоријата на заболувањето во болничката здравствена заштита во 2014 година.

Извор: Центар за јавно здравје – Скопје

Во однос на категоријата на заболување најголемо процентуално учество од 72,74% имаат болните со *пост-менопаузална остеопороза*. На второ место се болните со *неозначена остеопороза* со 19,7%, но и во двете суб-категории на заболувања не постои патолошка фрактура кај овој тип на болни.

Табела 31. Зачестеност на јавување според пол на болни од друга хронична опструктивна пулмонална болест (J44.0-J44.9) во болничката здравствена заштита во 2014 година .

Пол	Број	Проценти (%)
Мажи	688	63,00
Жени	404	37,00
Вкупно	1092	100,00

Извор: Центар за јавно здравје – Скопје

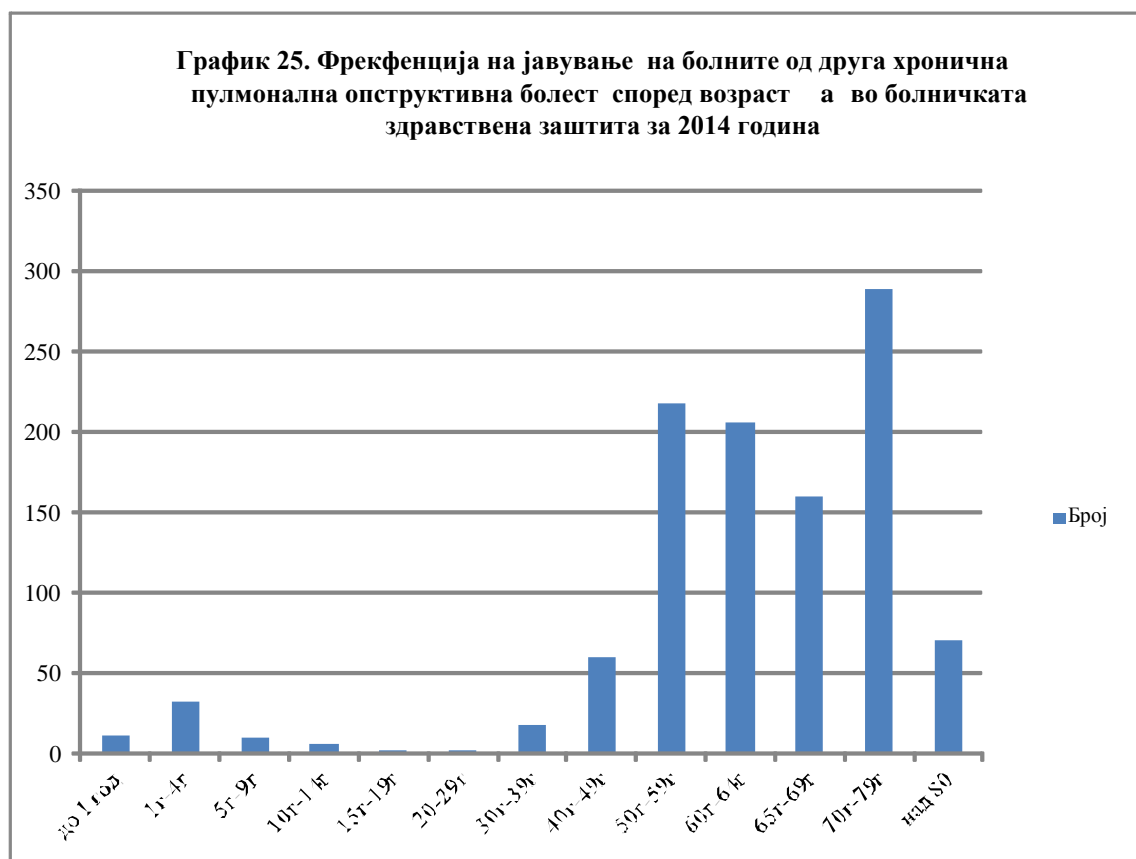
Извор: Центар за јавно здравје – Скопје

Процентуалното учество на болните од хронична опструктивна пулмонална болест во болничката здравствена заштита во 2014 година, според полот, е во корист на мажите со 63%, за разлика од жените, чиешто учество изнесува 37%.

Табела 32. Процентуално учество според возраст на болните од друга хронична опструктивна пулмонална болест (J44.0-J44.9) во болничката здравствена заштита во 2014 година.

Категорија на возраст	до 1 год	1г-4г	5г-9г	10г-14г	15г-19г	20-29г	30г-39г	40г-49г	50г-59г	60г-64г	65г-69г	70г-79г	над 80	Вкупно
Број	12	33	10	7	3	3	19	61	218	206	160	289	71	1092
Проценти (%)	1.10	3.0	0.9	0.64	0.27	0.27	1.74	5.59	19.96	18.86	14.65	26.47	6.50	100

Извор: Центар за јавно здравје – Скопје

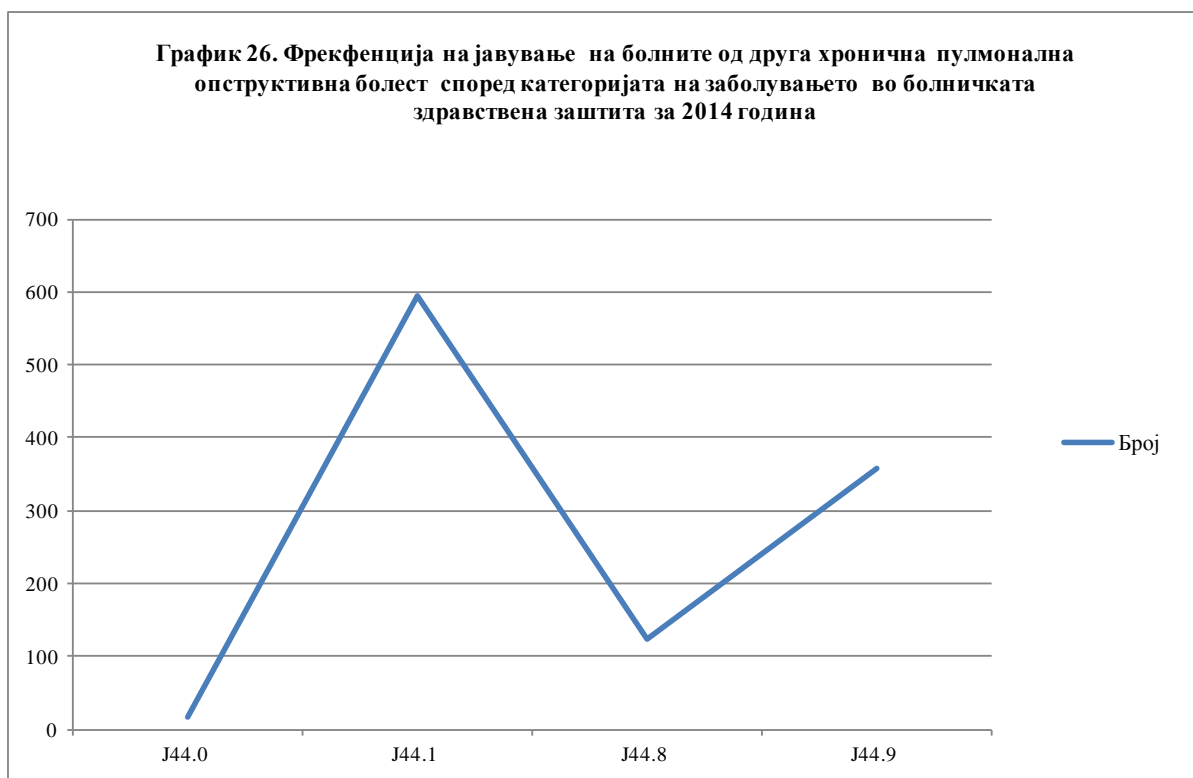
Извор: Центар за јавно здравје – Скопје

Најчесто застапена возрастна група на пациенти со овој тип на заболување е возрастната група од 70-79 со 26,47%; на второ место е возрастната група од 50-59 години со 19,96%, а на трето место е групата од 60-64 години со 18,86%.

Табела 33. Процентуално учество според категорија на болест на болните од друга хронична опструктивна пулмонална болест (J44.0-J44.9) во болничката здравствена заштита за 2014 година

Категорија на заболување	J44.0	J44.1	J44.8	J44.9	Вкупно
Број	17	594	124	357	1092
Проценти (%)	1,56	54,40	11,36	32,69	100,00

Извор: Центар за јавно здравје – Скопје

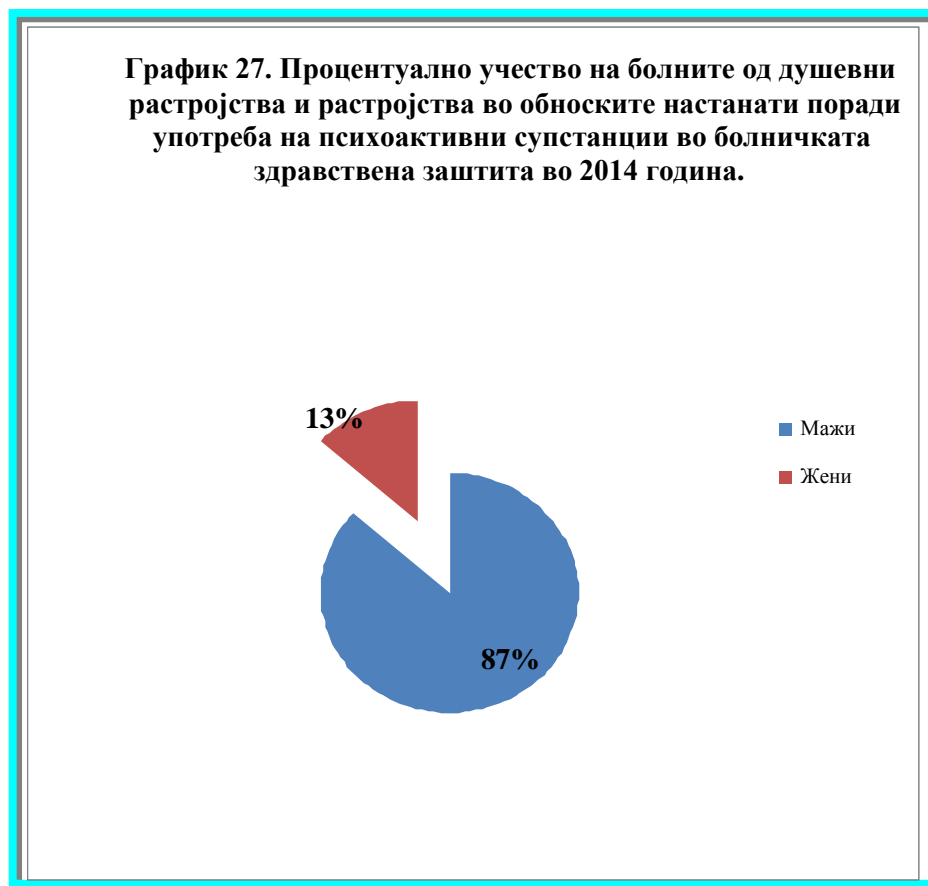
Извор: Центар за јавно здравје – Скопје

Најчесто застапена супкатегорија на болест во оваа група на заболувања е хроничната опструктивна болест со акутна егзацербација, со учество од 54,4%.

Табела 34. Зачестеност на јавување според полот на болни од душевни растројства и растројства во обносните настанати поради употреба на психоактивни супстанции (F10-F19) во болничката здравствена заштита во 2014 година.

Пол	Број	Проценти (%)
Мажи	339	86,70
Жени	52	13,30
Вкупно	391	100,00

Извор: Центар за јавно здравје – Скопје

Извор: Центар за јавно здравје – Скопје

Процентуалното учество на болните од душевни растројства и растројства во обносните настанати поради употреба на психоактивни супстанции во болничката здравствена заштита во 2014 година, според полот, е во корист на мажите кои учествуваат со 87%, за разлика од жените чиешто учество изнесува 13%.

Табела 35. Процентуално учество според возраст на болните од душевни растројства и растројства во обносните настанати поради употреба на психоактивни супстанции (F10-F19) во болничката здравствена заштита во 2014 година.

Категорија на возраст	5г-9г	15г-19г	20-29г	30г-39г	40г-49г	50г-59г	60г-64г	65г-69г	70г-79г	над 80	Вкупно
Број	1	2	53	88	97	101	31	12	5	1	391
Проценти (%)	0,26	0,51	13,55	22,51	24,81	25,83	7,93	3,07	1,28	0,26	100,00

Извор: Центар за јавно здравје – Скопје

Извор: Центар за јавно здравје – Скопје

Најчесто застапена возрасна група на пациенти со овој тип на заболување е возрасната група од 50-59 години со 25,83%; на второ место е возрасната група од 40-49 години со 24,8%, а на трето место е групата од 30-39 години со 22,51%.

13. Индикатори за здравствената состојба на населението во амбулантно-поликлиничката здравствена заштита на Скопскиот регион во 2014 година

Примарна здравствена заштита на Скопскиот регион се обезбедува во ординациите по општа медицина, ординациите по медицина на труд, ординациите за здравствена заштита на училишни деца и младина, ординациите за здравствена заштита на деца, ординациите за здравствена заштита на жени и ординациите за стоматолошка здравствена заштита. Овој вид на здравствена заштита го спроведуваат здравствени работници од јавното и приватното здравство.

Примарното ниво на здравствена заштита покрај дијагностицирање и третман на акутни и хронични заболувања, спроведува и програми за здравствена промоција, здравствена едукација и превентивни здравствени услуги за одделни возрасни групи и за населението во целост. Квалитетот на здравствените услуги обезбедени од страна на здравствените домови, каде во најголема мера се даваат амбулантно-поликлиничките и превентивните здравствени услуги, во голема мера зависи од природата и видот на

предоминантните болести и причините за смрт на населението. Поголемиот дел од здравствените услуги кои имаат итна природа на првиот контакт со пациентот се спроведуваат на примарно ниво.

13.1 Утврдени заболувања во службата по општа медицина на подрачјето на Скопскиот регион, во 2014 година

Според фреквенцијата на јавување петте најчести причини за контакт со лекар во дејноста по општа медицина се: есенцијална артериска хипертензија (149 670 утврдени заболувања), здравствени прегледи заради преглед и испитување во здравствените служби (80 818 утврдени прегледи и контакти), акутен фарингит и тонзилит (66 595 регистрирани состојби), дијабетес мелитус (38 927 болни) и други ендокрини, нутритивни и метаболни заболувања (имаат вкупно 34 805 регистрирани случаи).

Табела 36. Зачестеност на јавување на петте најчести состојби и болести според возраст и пол во службата по општа медицина, во амбулантно-поликлиничката дејност во Скопскиот регион, во 2014 година.

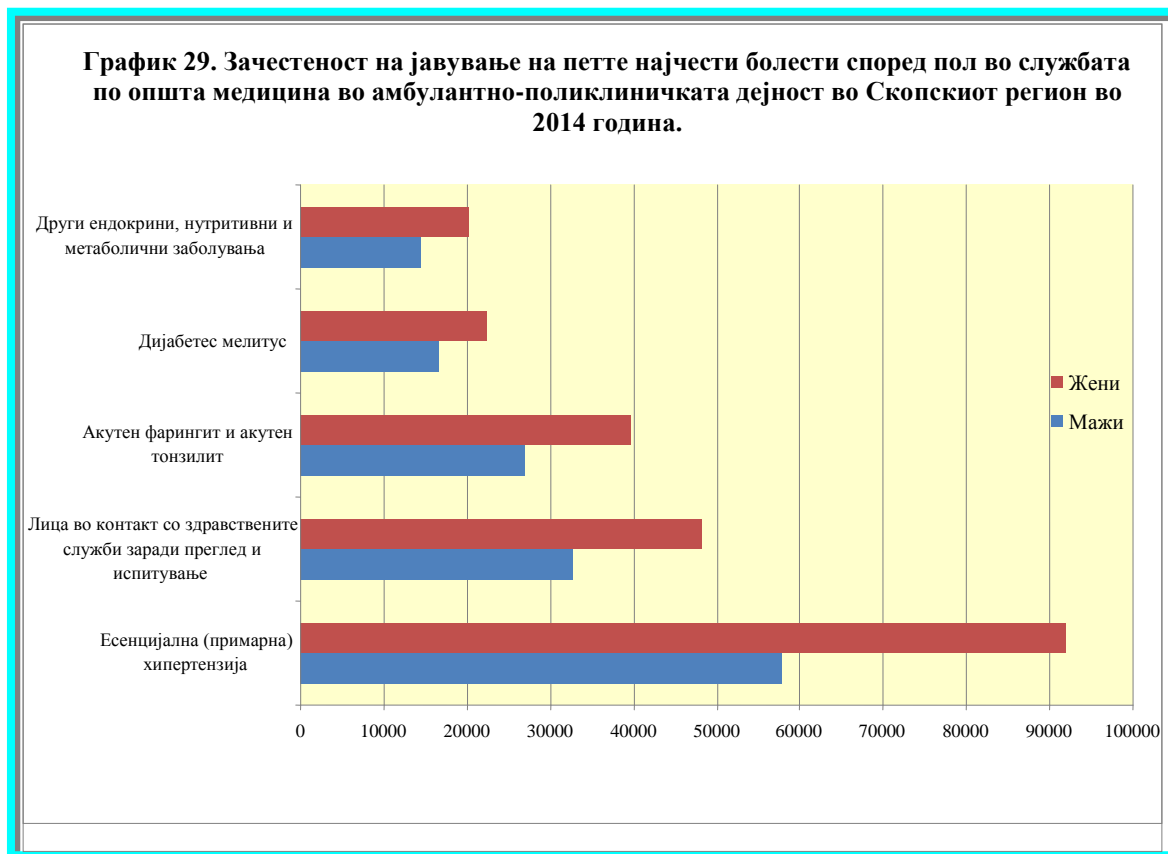
Заболувања и состојби	Шифра по МКВ - 10	Вкупно			20-24г.			25-34г.			35-44г.			45-54г.			55-64г.			65-74г.			75+г.		
		м	ж	меж	м	ж	меж	м	ж	меж	м	ж	меж	м	ж	меж	м	ж	меж	м	ж	меж	м	ж	меж
Есенцијална (примарна) хипертензија	I10	57720	91950	149670	65	61	126	915	937	1852	3431	4448	7879	8121	13487	21608	16540	27786	44326	17582	27428	45010	11066	17803	28869
Лица во контакт со здравствените служби заради преглед и	Z00-Z13	32725	48093	80818	1260	1433	2693	7971	11919	19890	7468	10486	17954	5930	8803	14733	5700	8653	14353	2764	3827	6591	1632	2972	4604
Акутен фарингит и акутен тонзилит	J02-J03	26922	39673	66595	1136	1378	2514	6750	10087	16837	6118	9274	15392	4528	6929	11457	4056	6633	10689	2958	3817	6775	1376	1555	2931
Дијабетес мелитус	E10.-E11.-, E12.-E13.-, E14.-	16596	22331	38927	18	24	42	267	363	630	894	997	1891	2787	2852	5639	5681	7299	12980	4884	7191	12075	2065	3605	5670
Други ендокрини, нутритивни и метаболни заболувања	E15-E35,E38, E63,E65,E67-E83,E85,E87-E90	14526	20279	34805	10	30	40	727	392	1119	1746	1322	3068	3023	3795	6818	4208	7053	11261	3436	5490	8926	1376	2197	3573

Извор: Центар за јавно здравје – Скопје

Од Табела 39 следува дека најчесто застапена возрасна група на пациенти со есенцијална артериска хипертензија е онаа од 55-64 години (11 261 болни); на второ место е возрасната група од 45-54 години со 6 818 пациенти, а на трето место е групата од 35-44 години со 3 068 заболени лица.

Акутен фарингит и тонзилит најчесто е дијагностициран кај возрасната група од 25-34 години со 16 837 заболени; по нив следи возрасната група од 35-44 години и на трето место се пациентите кои припаѓаат на возрасната група од 45-54 години со вкупно 11 457 заболени.

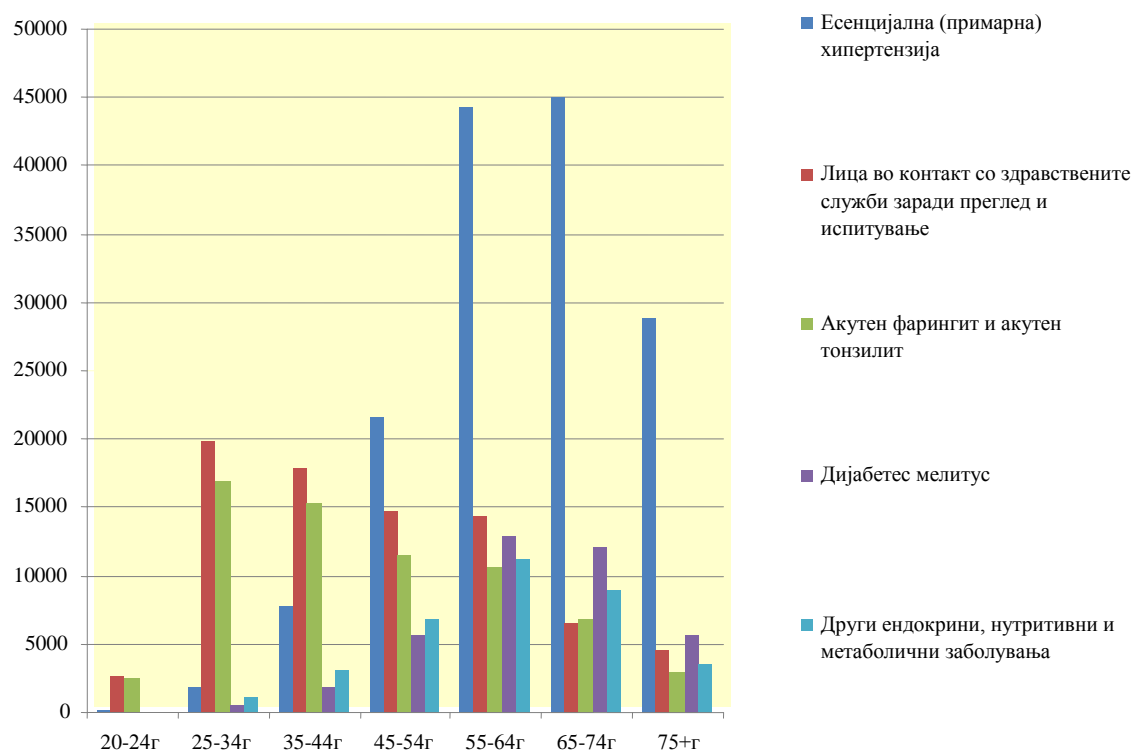
Од дијабетес мелитус боледуваат вкупно 38 927 лица, а најзастапена е возрасната група од 55-64 години, со вкупно 12 980 болни.

Извор: Центар за јавно здравје – Скопје

Зачестеноста на јавување на болните во службата по општа медицина во 2014 година според пол е во корист на жените кои за сите пет најчести заболувања доминираат според бројот на заболени. Есенцијална артериска хипертензија имаат 91 950 жени и 57 720 мажи, акутен фарингит и тонзилит имаат 39 673 жени и 26 922 мажи. Од дијабетес мелитус боледуваат вкупно 38 927 болни, од нив 22 331 се жени и 14 526 се мажи.

График 30. Зачестеност на јавување на петте најчести болести според возраст во службата по општа медицина во амбулантно-поликлиничката дејност во Скопскиот регион, во 2014 година.

Извор: Центар за јавно здравје – Скопје

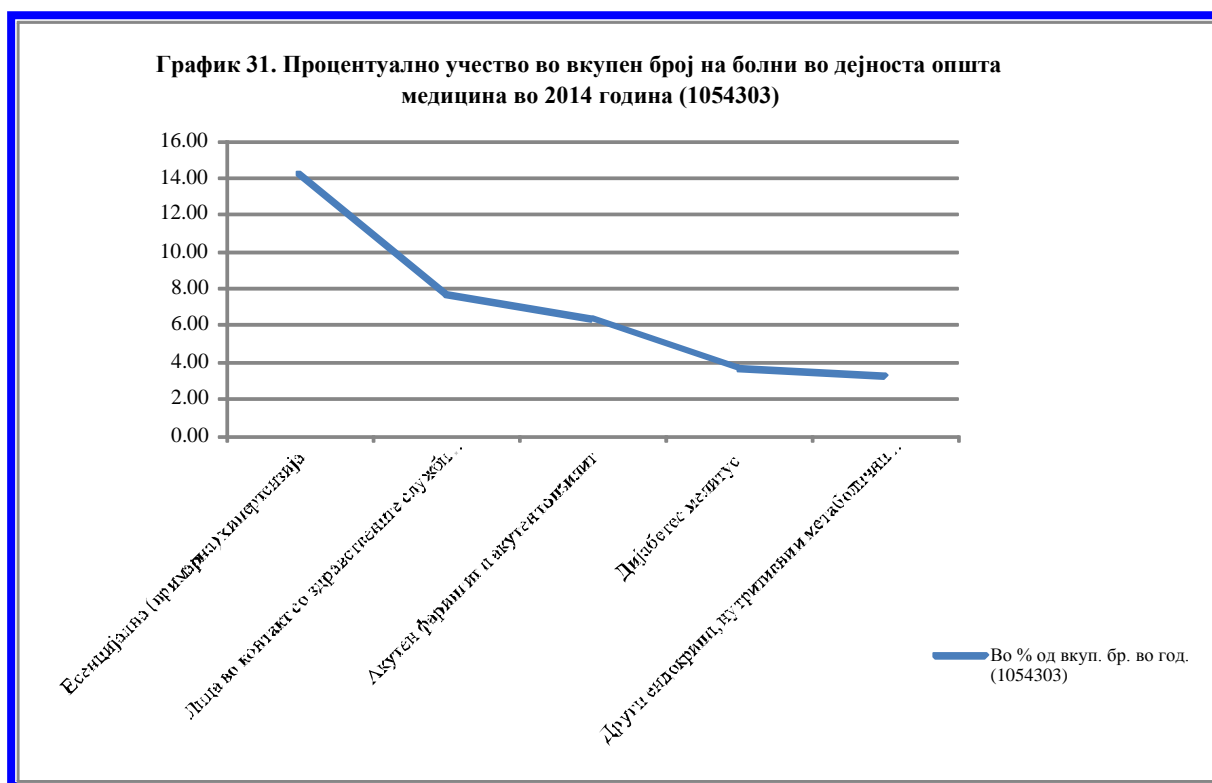
Најголем број пациенти, 45 010, во службата по општа медицина има во возрасната група од 65-74 години, со дијагностицирана есенцијална артериска хипертензија. По нив следи возрасната група од 55-64 години со 44 326 пациенти кои, исто така, имаат артериска хипертензија како потврдено заболување.

Табела 37. Процентуално учество на петте најчести болести според пол во службата по општа медицина во амбулантно-поликлиничката дејност во Скопскиот регион во 2014 година.

Заболувања и состојби	Мажи	Проценти(%)	Жени	Проценти(%)	Вкупно	Во % од вкупен број на болни во 2014г. (1054303)
Есенцијална (примарна) хипертензија	57720	38,56	91950	61,44	149670	14,20
Лица во контакт со здравствените служби заради преглед и испитување	32725	40,49	48093	59,51	80818	7,67
Акутен фарингит и акутен тонзилит	26922	40,43	39673	59,57	66595	6,32
Дијабетес мелитус	16596	42,63	22331	57,37	38927	3,69
Други ендокрини, нутритивни и метаболнички заболувања	14526	41,74	20279	58,26	34805	3,30

Извор: Центар за јавно здравје – Скопје

Процентуалното учество на жените во вкупниот број регистрирани со есенцијална артериска хипертензија изнесува 61,44%, наспроти 38,56% мажи; меѓу лицата со утврден акутен фарингит и тонзилит 59,57% се жени и 40,43% се мажи. Со дијабет се регистрирани вкупно 38 927 болни, од нив 57,37% жени и 42,63% мажи.

Извор: Центар за јавно здравје – Скопје

Од Графиконот 31 следува дека процентуалното учество на есенцијалната артериска хипертензија во вкупниот број на утврдени состојби и заболувања во 2014 година, во службата по општа медицина, изнесува 14,20%; акутниот фарингит и акутниот тонзилит учествуваат со 6,32%, а дијабетот со 3,69% во вкупниот број состојби и болести.

13.2 Утврдени заболувања во службата по медицина на труд на подрачјето на Скопскиот регион во 2014 година

Според честотата на јавување пет најчести состојби и заболувања во службата по медицина на труд се: *есенијалната артериска хипертензија* (со 1067 регистрирани заболувања), *здравствените прегледи заради преглед и испитување во здравствените служби* (371), *акутен фарингит и тонзилит* (349), *дијабетес мелитус* (346) и *специјален скрининг преглед за дијабетес мелитус* (316).

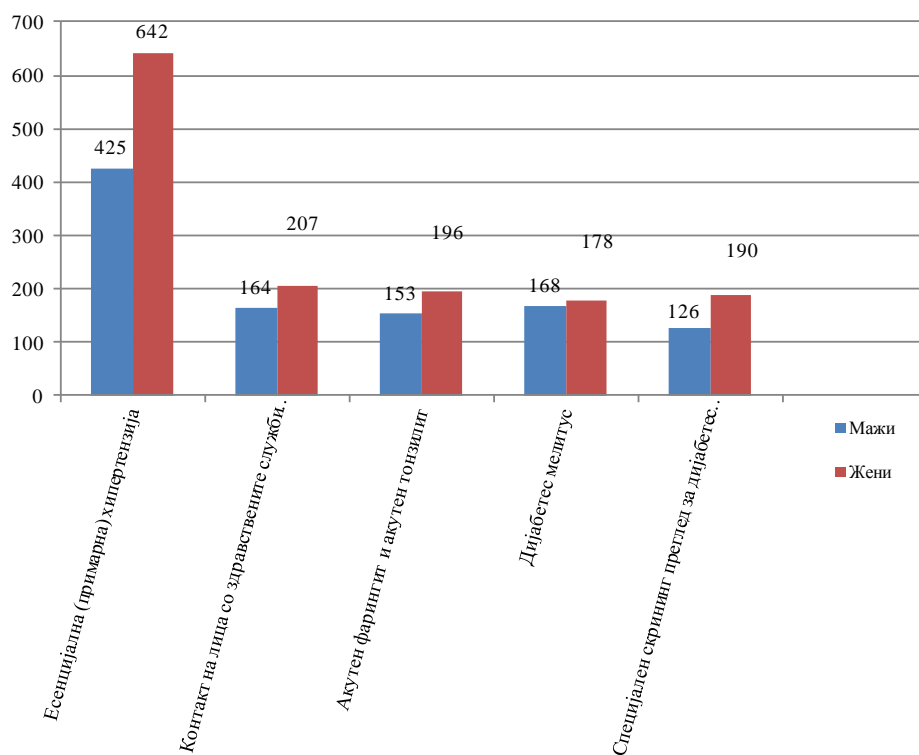
Табела 38. Зачестеност на јавување на петте најчести болести според возраст и пол во службата по медицина на труд во амбулантно-поликлиничката дејност во Скопскиот регион, во 2014 година.

Заболувања и состојби	шифра по МКВ - 10	Вкупно			18 - 24г.			25 - 34г.			35 - 44г.			45 - 54г.			55 - 64г.			65 - 74г.		
		м	ж	м+ж	м	ж	м+ж	м	ж	м+ж	м	ж	м+ж	м	ж	м+ж	м	ж	м+ж	м	ж	м+ж
Есенцијална (примарна) хипертензија	I10	425	642	1067	0	0	0	1	2	3	2	15	17	42	79	121	148	174	322	178	258	436
Контакт на лица со здравствените служби заради преглед и испитување	Z00-Z10 (без Z01.3, Z02.1), Z13 (без Z13.1, Z13.6)	164	207	371	16	10	26	27	29	56	29	49	78	40	61	101	41	45	86	10	7	17
Акутен фарингит и акутен тонзилит	J02-J03	153	196	349	10	7	17	24	32	56	33	36	69	26	40	66	37	40	77	17	26	43
Дијабетес мелитус	E10-E14	168	178	346	0	0	0	8	1	9	7	5	12	34	22	56	45	54	99	51	73	124
Специјален скрининг преглед за дијабетес мелитус	Z13.1	126	190	316	13	7	20	19	18	37	22	44	66	31	55	86	25	37	62	6	21	27

Извор: Центар за јавно здравје – Скопје

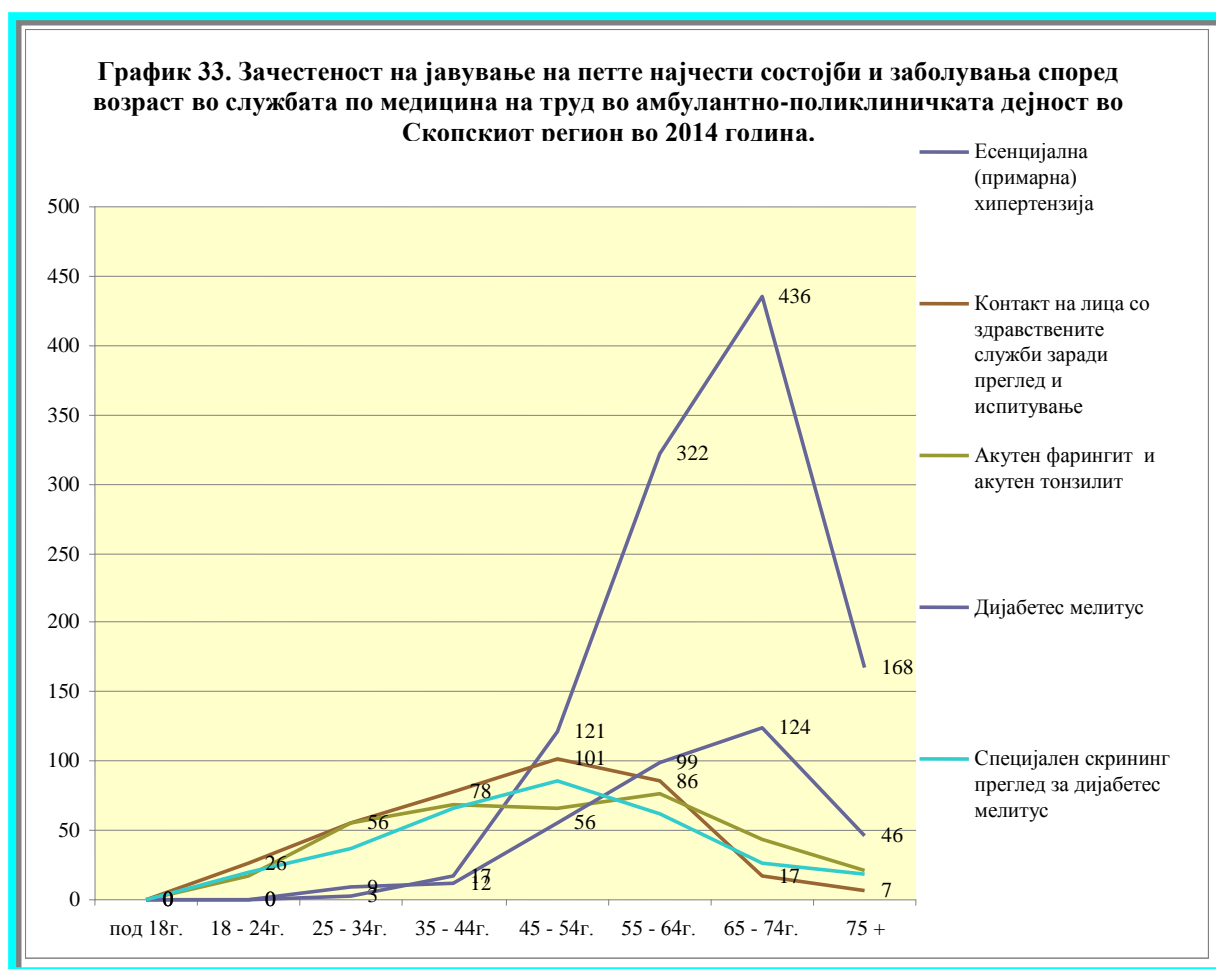
Од Табела 41 следува дека најчесто застапена возрасна група на пациенти со есенцијална артериска хипертензија е онаа од 65-74 години; на второ место е возрасната група од 55-64 години со 322 пациенти и на трето место е групата од 45-54 години со 121 заболено лице. Акутен фарингит и тонзилит најчесто е дијагностициран кај возрасната група од 55-64 години или 77 заболени; следи возрасната група од 35-44 години со 69 болни и на трето место се пациентите кои припаѓаат на возрасната група од 45-54 години со вкупно 66 заболени. Од дијабетес мелитус боледуваат вкупно 346 болни, а најзастапена возрасна група е онаа од 65-74 години со вкупно 124 болни.

График 32. Зачестеност на јавување на пет најчести болести според полот во дејноста по медицина на труд во амбулантно-поликлиничката здравствена заштита на Скопскиот регион за 2014 година

Извор: Центар за јавно здравје – Скопје

Зачестеноста на јавување на болните во службата по медицина на труд во 2014 година според пол е во корист на жените кои за сите пет најчести заболувања доминираат според бројот на заболени. Есенцијална артериска хипертензија имаат 642 жени и 425 мажи, акутен фарингит и тонзилит имаат 196 жени и 153 мажи. Од дијабетес мелитус боледуваат вкупно 346 болни, од нив 178 се жени и 168 се мажи.

Извор: Центар за јавно здравје – Скопје

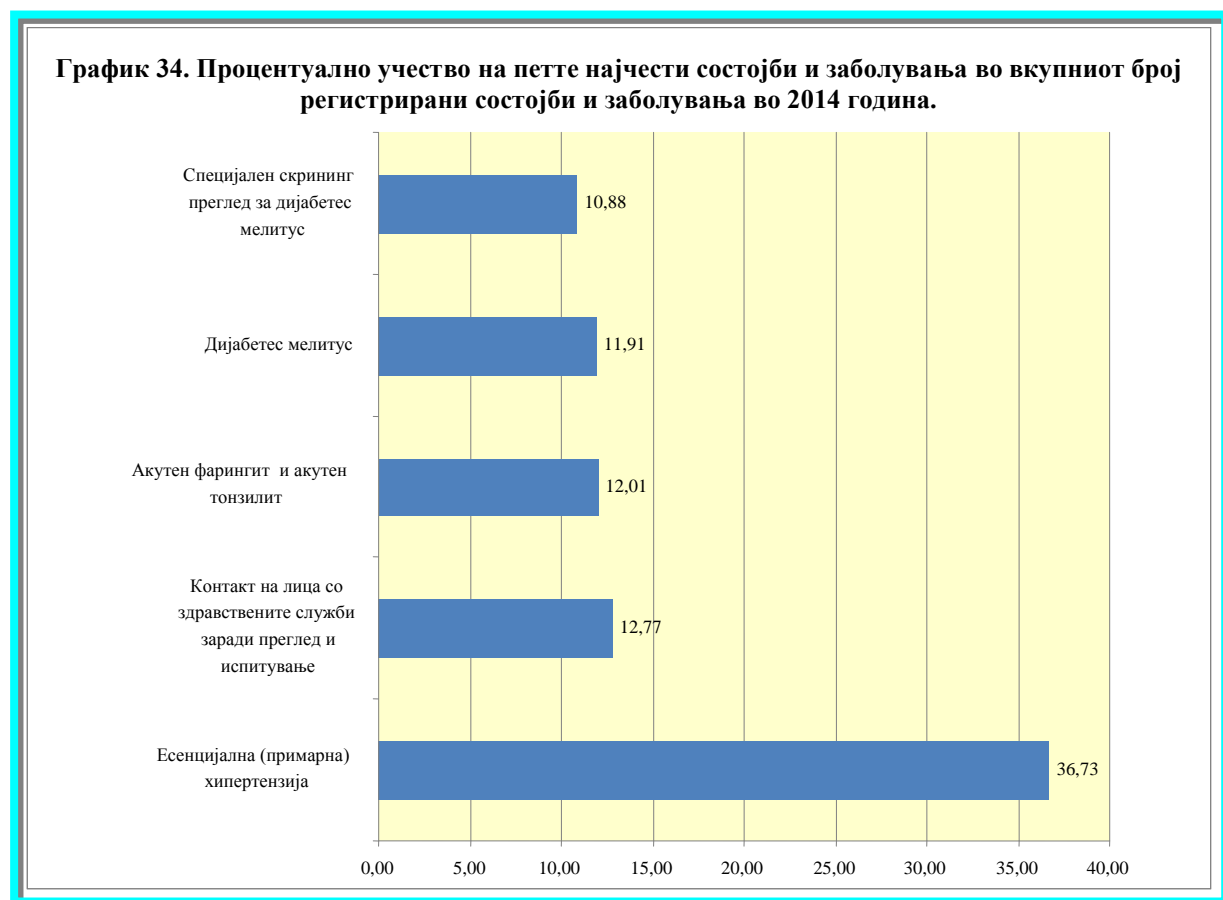
Најголем број на пациенти, 436, во службата по медицина на труд има во возрастната група од 65-74 години и истите имаат дијагностицирана есенцијална артериска хипертензија. По нив следи возрастната група од 45-54 години или 121 пациент кои направиле контакт со здравствените служби поради преглед и испитување.

Табела 39. Процентуално учество на петте најчести состојби и болести според пол во службата по медицина на труд во амбулантно-поликлиничката дејност во Скопскиот регион во 2014 година.

Заболувања и состојби	Мажи	Проценти(%)	Жени	Проценти(%)	Вкупно	Во % од вкупно болни во 2014 г. (2905)
Есенцијална (примарна) хипертензија	425	39,83	642	60,17	1067	36,73
Контакт на лица со здравствените служби заради преглед и испитување	164	44,20	207	55,80	371	12,77
Акутен фарингит и акутен тонзилит	153	43,84	196	56,16	349	12,01
Дијабетес мелитус	168	48,55	178	51,45	346	11,91
Специјален скрининг преглед за дијабетес мелитус	126	39,87	190	60,13	316	10,88

Извор: Центар за јавно здравје – Скопје

Процентуалното учество на жените со есенцијална артериска хипертензија изнесува 60,17% додека останатите 39,83% се мажи; акутен фарингит и тонзилит имаат 56,16% жени и 43,84% мажи. Пациентите кои направиле контакт со здравствените служби поради преглед и испитување учествуваат со 55,80% жени и 44,20% мажи. Од дијабетес мелитус боледуваат 51,45% жени и 48,55% мажи.

Извор: Центар за јавно здравје – Скопје

Од Графиконот 34 следува дека процентуалното учество на *есенцијална артериска хипертензија* во вкупниот број на утврдени заболувања во службата за медицина на труд во 2014 година изнесува 36,73%, *контакт со здравствените служби поради преглед и испитување* направиле 12,77%, а кај 12,01% лица бил утврден акутен фарингит и тонзилит во Скопскиот регион во амбулантно-поликлиничката дејност.

13.3 Утврдени заболувања во службата за здравствена заштита на училишни деца на подрачјето на Скопскиот регион во 2014 година

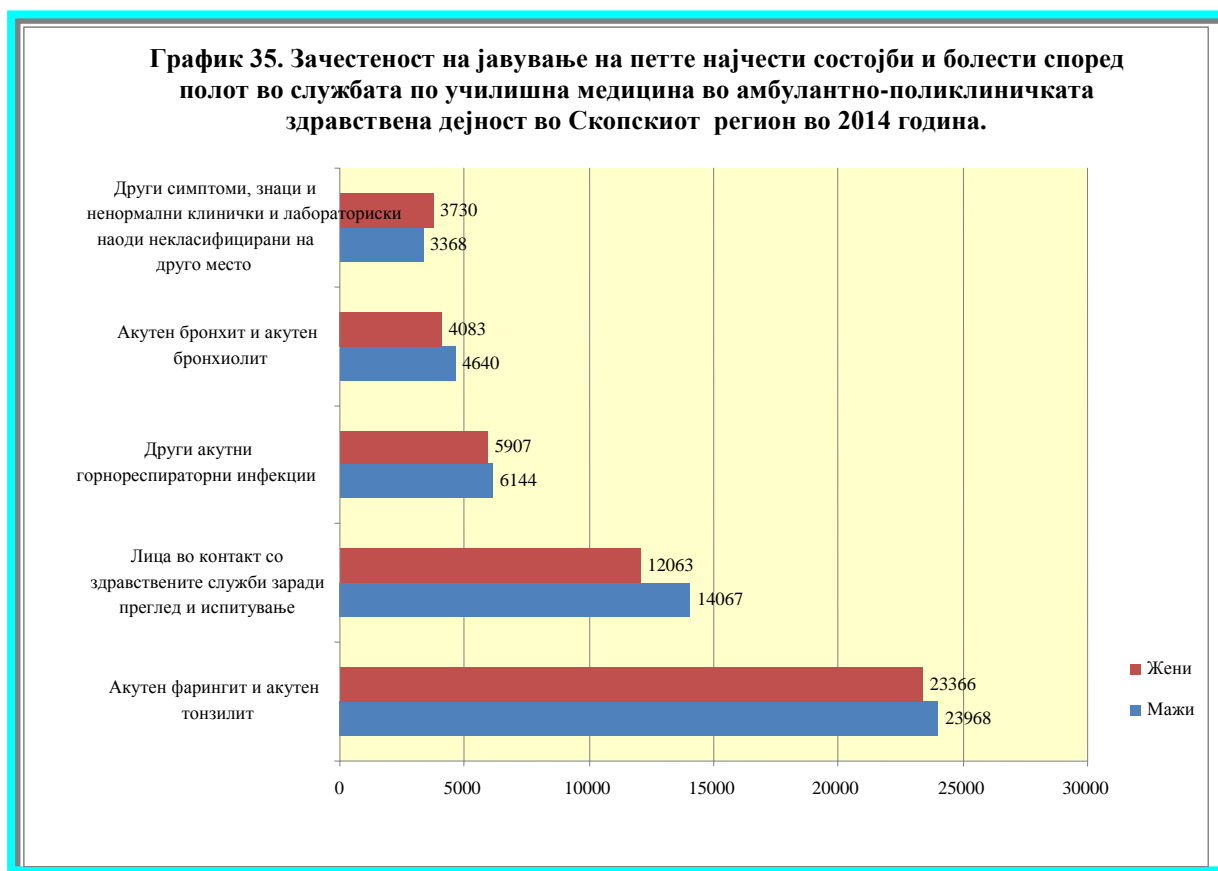
Според фреквенцијата на јавување пет најчести состојби и заболувања во службата за училишна медицина се: *акутен фарингит и тонзилит* (47 334), *лица во контакт со здравствените служби поради преглед и испитување* (26 130), *други акутни горнореспираторни инфекции* (12 051), *акутен бронхит и акутен брохиолит* (8723) и *други симптоми, знаци и ненормални клинички и лабораториски наоди неklasифицирани на друго место* (7098).

Табела 40. Зачестеност на јавување на петте најчести состојби и болести според возраст и пол во службата по училишна медицина во амбулантно-поликлиничката здравствена дејност во Скопскиот регион во 2014 година.

Заболувања и состојби	Шифра по МКВ 10	Вкупно			до 7 г.			7 - 9 г.			10 - 14 г.			15 - 19 г.		
		м	ж	м+ж	м	ж	м+ж	м	ж	м+ж	м	ж	м+ж	м	ж	м+ж
Акутен фарингит и акутен тонзилит	J02-J03	23968	23366	47334	0	0	0	7528	7330	14858	9795	9605	19400	6645	6431	13076
Лица во контакт со здравствените служби заради	Z00-Z13	14067	12063	26130	0	0	0	2825	2306	5131	5856	4173	10029	5386	5584	10970
Други акутни горнореспираторни инфекции	J00-J01, J05-J06	6144	5907	12051	0	0	0	1797	1778	3575	2440	2239	4679	1907	1890	3797
Акутен бронхит и акутен брохиолит	J20-J21	4640	4083	8723	0	0	0	1696	1472	3168	1896	1614	3510	1048	997	2045
Др. симптоми, знаци и ненормални клинич. и лабор. наоди неklasифицирани на друго место	R00-R09, R11, R49, R51-R59	3368	3730	7098	0	0	0	982	972	1954	1447	1344	2791	939	1414	2353

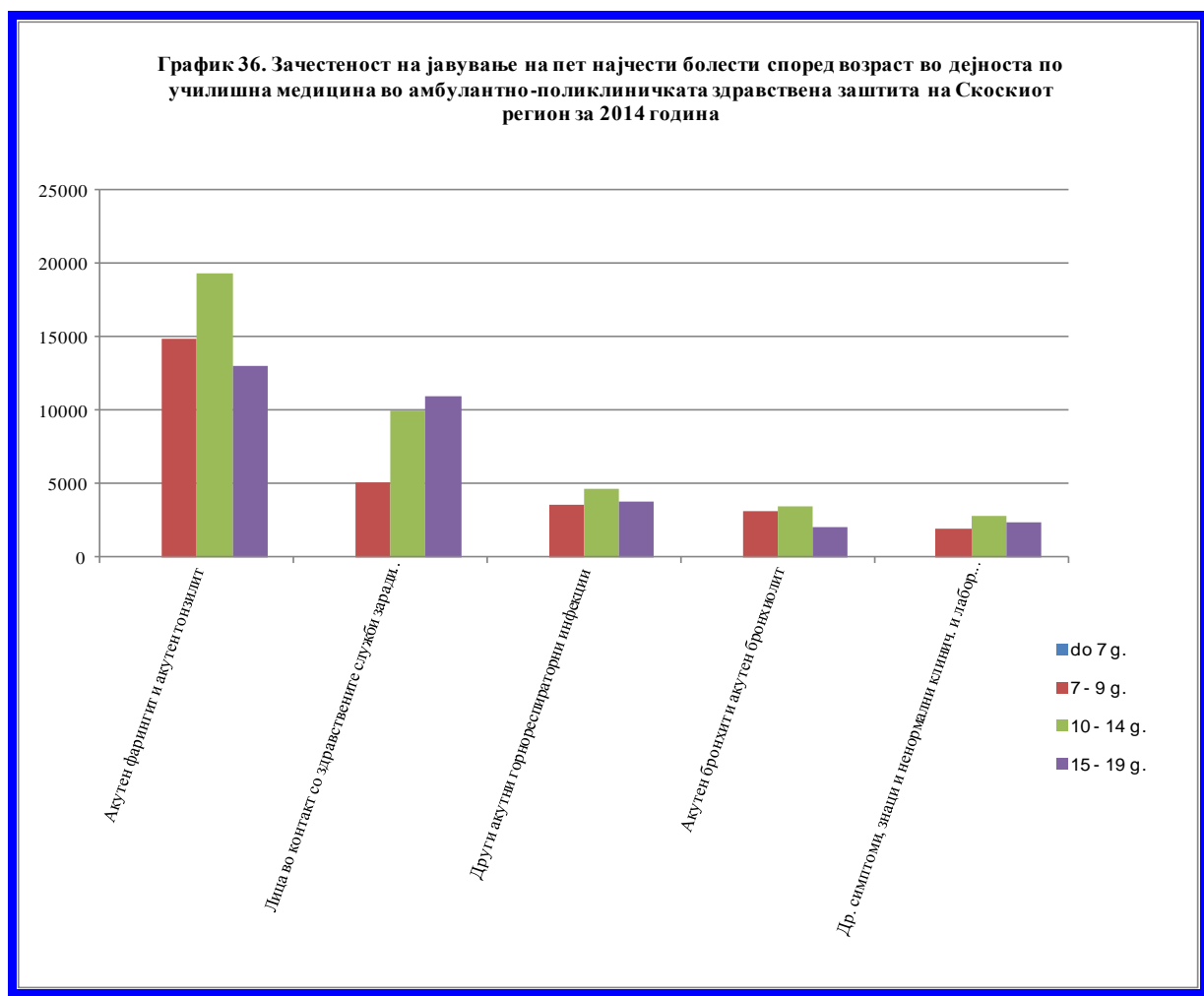
Извор: Центар за јавно здравје – Скопје

Од Табела 43 следува дека најчесто застапена возрасна група на пациенти од акутен фарингит и тонзилит е онаа од 10-14 години. Оваа возрасна група е најоптоварена со сите пет најчести заболувања и тоа: 10 029 пациенти поради контакт со здравствените служби за преглед и испитување, 4 679 пациенти со акутни горнореспираторни инфекции, 3 510 пациенти со акутен бронхит и брохиолит и 2 791 пациент со други симптоми и знаци и ненормални клинички и лабораториски наоди во истата возрасна категорија во оваа служба.

Извор: Центар за јавно здравје – Скопје

Зачестеноста на јавување на болните во службата по училишна медицина во 2014 година според пол е во корист на машките деца за сите најчести состојби и заболувања освен во групата на други симптоми, знаци и ненормални клинички и лабораториски наоди каде повеќе доминираат женските според бројот на регистрирани деца.

Извор: Центар за јавно здравје – Скопје

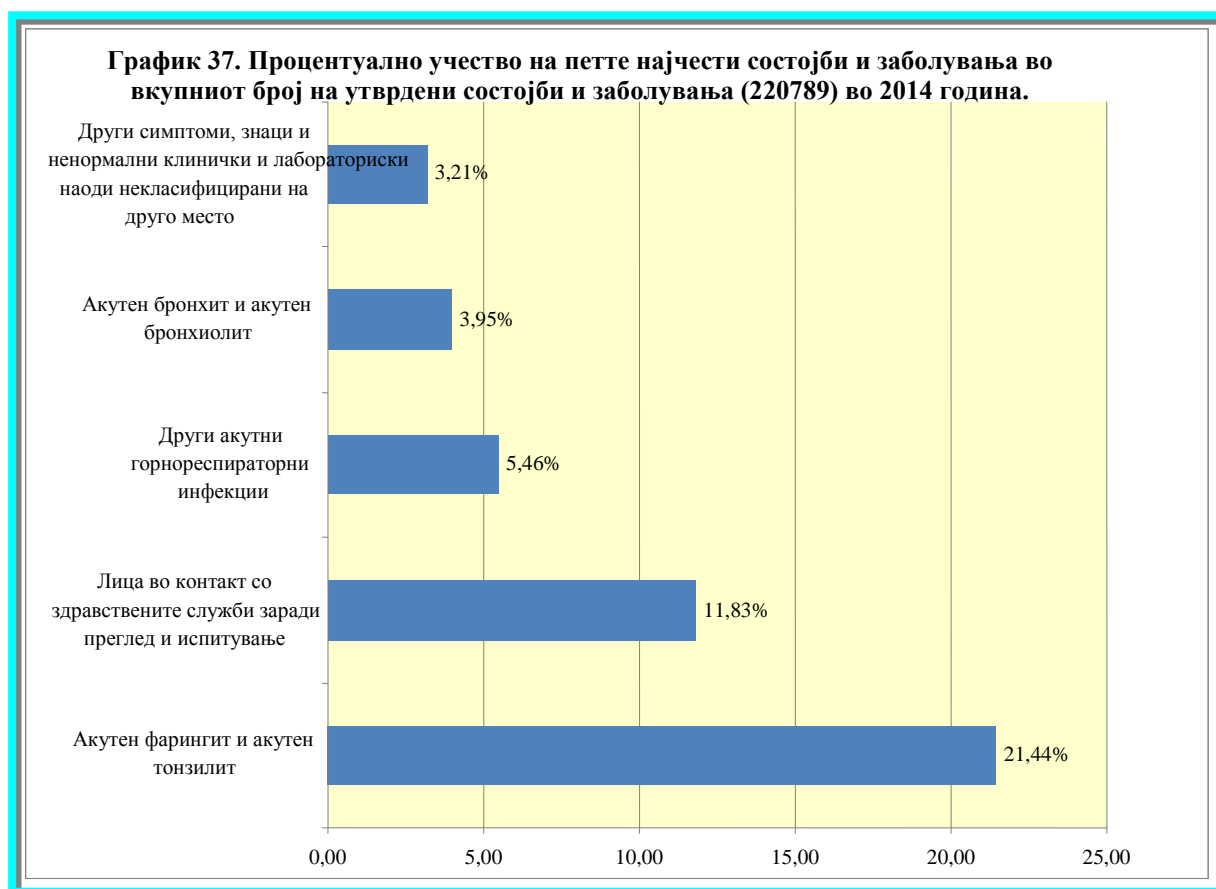
Најголем број училишни деца со акутен фарингит и тонзилит, или 19 400 болни, има во возрастната група од 10-14 години; во возрастната група од 7-9 години нивниот број е 14 858. По нив следи возрастната група од 15-19 години со 13 076 деца кои направиле контакт со здравствените служби поради дијагностициран акутен фарингит и акутен тонзилит.

Табела 41. Процентуално учество на петте најчести состојби и болести според пол во службата по училишна медицина во амбулантно-поликлиничката здравствена дејност во Скопскиот регион, во 2014 година.

Заболувања и состојби	Мажи	Проценти(%)	Жени	Проценти(%)	Вкупно	Во % од вкупно болни во 2014г. (220789)
Акутен фарингит и акутен тонзилит	23968	50,64	23366	49,36	47334	21,44
Лица во контакт со здравствените служби заради преглед и испитување	14067	53,83	12063	46,17	26130	11,83
Други акутни горнореспираторни инфекции	6144	50,98	5907	49,02	12051	5,46
Акутен бронхит и акутен бронхиолит	4640	53,19	4083	46,81	8723	3,95
Др. симптоми, знаци и ненормални клинич. и лабор. наоди неklasифицирани на друго место	3368	47,45	3730	52,55	7098	3,21

Извор: Центар за јавно здравје – Скопје

Процентуалното учество на девојчињата со акутен фарингит и акутен тонзилит во вкупно утврдените заболувања во оваа служба, во 2014 година, изнесува 49,36%; 50,64% се момчиња. Девојчињата кои направиле контакт со здравствените служби поради преглед и испитување учествуваат со 46,17% и 53,83% се момчиња. Други акутни горнореспираторни инфекции биле утврдени кај 50,98% машки и 49,02% женски деца во 2014 година.

Извор: Центар за јавно здравје – Скопје

Од Графиконот 37 следува дека процентуалното учество на акутен фарингит и акутен тонзилит во вкупниот број на утврдени состојби и заболувања во 2014 година во службата за училишна медицина изнесува 21,44%; контактите со здравствените служби поради преглед и испитување направиле 11,83% во вкупно дијагностицираните заболувања и состојби во 2014 година во оваа служба во Скопскиот регион. Другите акутни горнореспираторни инфекции учествувале со 5,46% во вкупниот број на утврдени состојби и заболувања.

13.4 Утврдени заболувања во службата за здравствена заштита на деца на подрачјето на Скопскиот регион во 2014 година

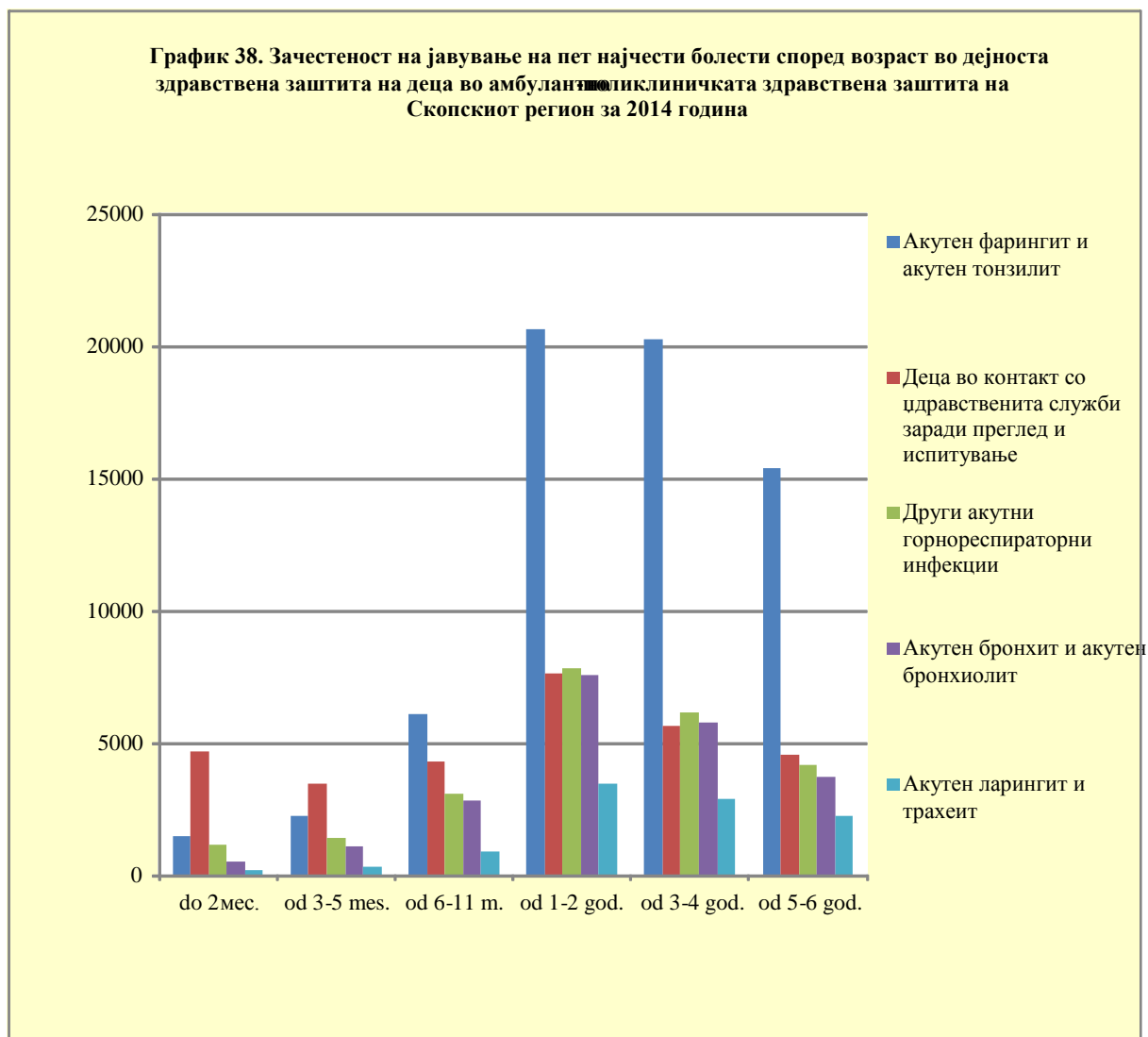
Пет најчести заболувања во дејноста за здравствена заштита на деца се: акутен фарингит и тонзилит (66 085), лица во контакт со здравствените служби поради преглед и испитување (30 282), други акутни горнореспираторни инфекции (23 791), акутен бронхит и акутен брохиолит (21 529) и акутен ларингит и трахеит (9994 утврдени заболувања).

Табела 42. Зачестеност на јавување на петте најчести состојби и болести според возраст и пол во службата за здравствена заштита на деца во амбулантно-поликлиничката здравствена дејност во Скопскиот регион, во 2014 година.

Шифра по МКВ - 10	Вкупно			до 2 месеци			до 3 -5 месеци			до 6 -11 месеци			од 1-2 год.			од 3-4 год.			од 5-6 год.		
	м	ж	м+ж	м	ж	м+ж	м	ж	м+ж	м	ж	м+ж	м	ж	м+ж	м	ж	м+ж	м	ж	м+ж
J02-J03	34637	31448	66085	823	661	1484	1140	1075	2215	3124	2985	6109	10763	9893	20656	10613	9635	20248	8174	7199	15373
Z00-Z13	15797	14485	30282	2425	2270	4695	1794	1689	3483	2164	2139	4303	4008	3601	7609	2963	2648	5611	2443	2138	4581
J00-J01,J05-J06	12643	11148	23791	618	530	1148	797	627	1424	1607	1492	3099	4151	3678	7829	3256	2891	6147	2214	1930	4144
J20-J21	11692	9837	21529	314	218	532	611	480	1091	1582	1215	2797	4104	3492	7596	3099	2702	5801	1982	1730	3712
J04	5484	4510	9994	106	87	193	197	142	339	488	409	897	1912	1527	3439	1596	1316	2912	1185	1029	2214

Извор: Центар за јавно здравје – Скопје

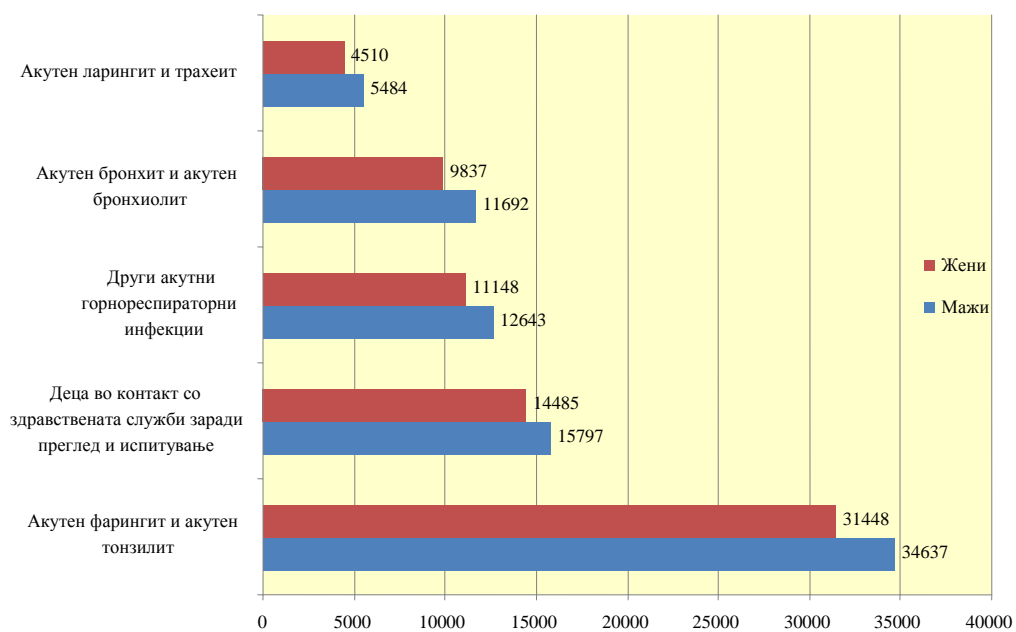
Од Табела 45 следува дека најчесто застапена возрасна група на пациенти од акутен фарингит и акутен тонзилит е онаа од 1-2 години (20 656). Оваа возрасна група е најоптоварена со сите останати најчести заболувања и тоа: 7 609 деца поради контакт со здравствените служби за преглед и испитување, 7 829 деца со акутни горнореспираторни инфекции, 7 596 деца со акутен бронхит и брохиолит и 3 439 деца со ларингит и трахеит.

Извор: Центар за јавно здравје – Скопје

Зачестеноста на јавување на болните во службата за здравствена заштита на деца во 2014 година според полот е во корист на машките деца за сите најчести заболувања.

График 39. Зачестеност на јавување на петте најчести болести според пол во службата за здравствена заштита на деца во амбулантно-поликлиничката здравствена дејност во Скопскиот регион во 2014 година.

Извор: Центар за јавно здравје – Скопје

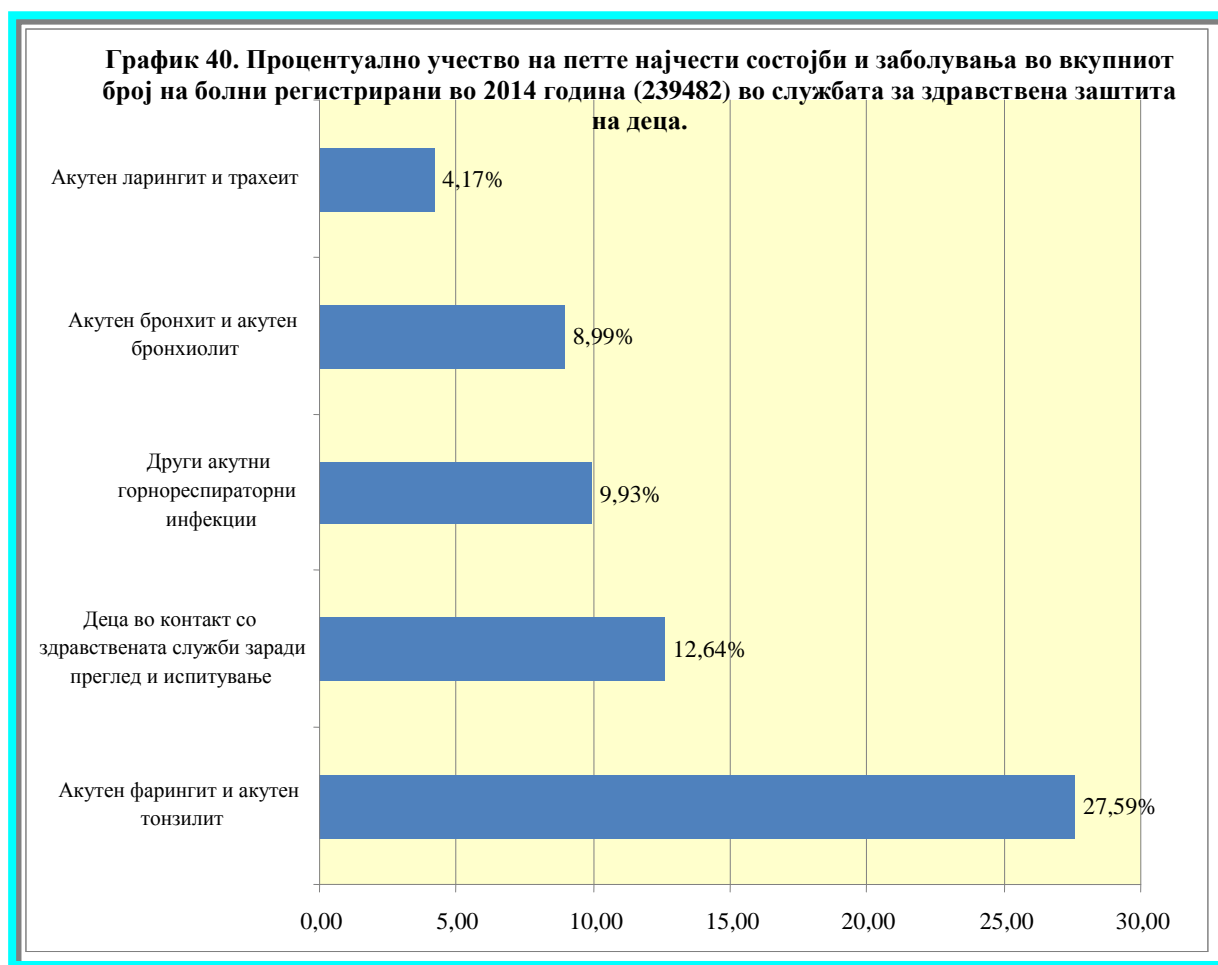
Најголем број на деца болни од акутен фарингит и тонзилит или 20 656 има во возрастната група од 1-2 години; следи возрастната група од 3-4 години со 20 248 утврдени заболувања од овие две категории. По нив следи возрастната група од 5-6 години со 15 373 деца кои направиле контакт со здравствените служби поради дијагностициран акутен фарингит и акутен тонзилит.

Табела 43. Процентуално учество на петте најчести болести според пол во службата за здравствена заштита на деца во амбулантно-поликлиничката здравствена дејност во Скопскиот регион, во 2014 година.

Заболувања и состојби	Мажи	Проценти(%)	Жени	Проценти(%)	Вкупно	Во % од вкупно болни во 2014г. (239482)
Акутен фарингит и акутен тонзилит	34637	52,41	31448	47,59	66085	27,59
Деца во контакт со здравствената служба заради преглед и испитување	15797	52,17	14485	47,83	30282	12,64
Други акутни горнореспираторни инфекции	12643	53,14	11148	46,86	23791	9,93
Акутен бронхит и акутен бронхиолит	11692	54,31	9837	45,69	21529	8,99
Акутен ларингит и трахеит	5484	54,87	4510	45,13	9994	4,17

Извор: Центар за јавно здравје – Скопје

Процентуалното учество на женските деца со акутен фарингит и акутен тонзилит во оваа служба, во 2014 година, изнесува 47,59%; учеството на машките деца е повисоко и изнесува 52,41%. Децата кои направиле контакт со здравствените служби поради преглед и испитување чинат 47,83% за децата од женски пол и 52,17% за децата од машки пол. Други акутни горнореспираторни инфекции биле утврдени кај 53,14% машки деца и 46,86% женски деца во 2014 година.

Извор: Центар за јавно здравје – Скопје

Од Графикот 40 следува дека процентуалното учество на акутен фарингит и акутен тонзилит во вкупниот број на утврдени заболувања во 2014 година во службата за здравствена заштита на деца изнесува 27,59%; контакт со здравствените служби поради преглед и испитување направиле 12,64% од вкупно дијагностицираните во 2014 година, во Скопскиот регион. Другите акутни горнореспираторни инфекции учествувале со 9,93% во вкупно утврдените заболувања.

13.5 Утврдени заболувања во службата за здравствена заштита на жени на подрачјето на Скопскиот регион во 2014 година

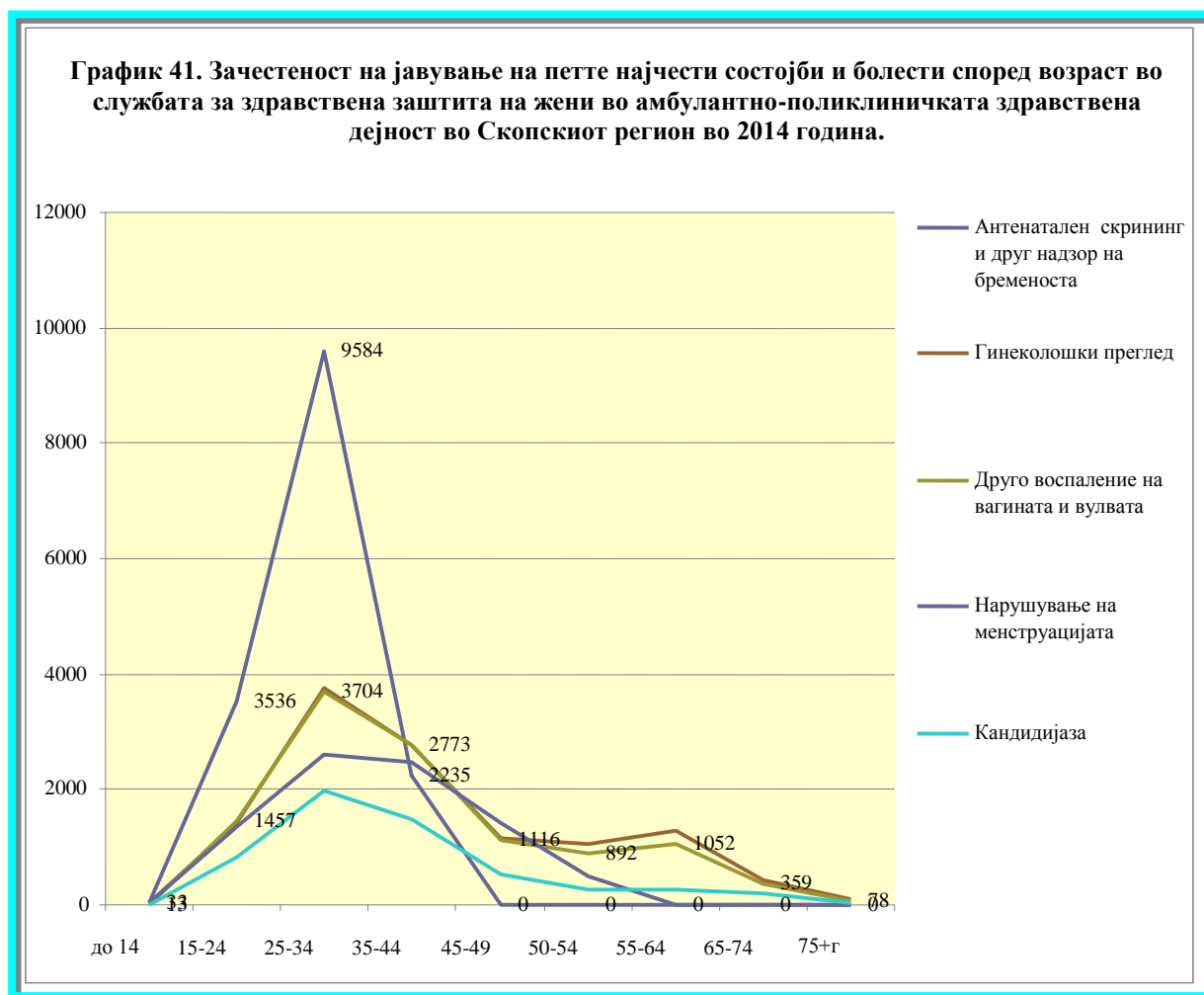
Најчести состојби и заболувања во службата за здравствена заштита на жени се: антенатален скрининг и друг надзор на бременоста (15 388), гинеколошки преглед (11 985), друго воспаление на вагината и вулвата (11 444), нарушување на менструацијата (8382) и кандидијаза (5616).

Табела 44. Зачестеност на јавување на петте најчести состојби и болести според возраст во службата за здравствена заштита на жени во амбулантно-поликлиничката здравствена дејност во Скопскиот регион, во 2014 година.

Заболувања - состојби	Шифра по МКБ-10	Вкупно	Возрасни групи								
			до 14	15-24	25-34	35-44	45-49	50-54	55-64	65-74	75 и +
Антенатален скрининг и друг надзор на бременоста	Z34-Z36	15388	33	3536	9584	2235	0	0	0	0	0
Гинеколошки преглед	Z01.4	11985	25	1427	3768	2774	1159	1040	1294	415	83
Друго воспаление на вагината и вулвата	N76	11444	13	1457	3704	2773	1116	892	1052	359	78
Нарушување на менструацијата	N91-N92	8382	38	1337	2606	2486	1427	488	0	0	0
Кандидијаза	B37	5616	7	840	1993	1478	533	248	279	204	34

Извор: Центар за јавно здравје – Скопје

Од Табела 44 следува дека најчесто застапена возрасна група на пациентки е возрасната група од 25-34 години. Оваа возрасна група е најоптоварена со сите пет најчести заболувања и тоа: со 9584 пациентки за *антенатален скрининг и друг надзор на бременоста*, за *гинеколошки испитувања* со 3768 пациентки, со *друго воспаление на вагината и вулвата* кај 3704 жени; кај 2606 пациентки со *нарушување на менструацијата* и кај 1993 пациентки со *кандидијаза*.

Извор: Центар за јавно здравје – Скопје

Најголем број жени кои користат услуги во оваа служба и припаѓаат на возрасната група од 25-34 години.

13.6 Утврдени заболувања во службата за стоматолошка здравствена заштита на подрачјето на Скопскиот регион во 2014 година

Според фреквенцијата на јавување најчести состојби и заболувања во стоматолошката здравствена заштита се: забен преглед (109 503), дентален кариес (104 890), контакт со здравствената служба (103 157), болести на пулпата и периапикалните ткива (67 450) и акутен и хроничен гингивит и периодонтоза (22 399).

Табела 45. Зачестеност на јавување на петте најчести болести според возраст и пол во службата за стоматолошка здравствена заштита во амбулантно-поликлиничката здравствена дејност во Скопскиот регион, во 2014 година.

Заболувања - состојби	Шифра по МКВ-10	Вкупно			до 4 год.			5-6 год.			7-9 год.			10-14 год.			15-19 год.			20-24 год.		
		м	ж	м+ж	м	ж	м+ж	м	ж	м+ж	м	ж	м+ж	м	ж	м+ж	м	ж	м+ж	м	ж	м+ж
Забен преглед	Z01.2	58532	51041	109573	533	590	1123	5923	5924	11847	7987	8346	16333	15224	11985	27209	3198	2982	6180	6928	2322	9250
Дентален кариес	K02	52110	52780	104890	380	466	846	1476	1370	2846	2156	2326	4482	4594	3932	8526	4175	4473	8648	4732	5492	10224
Контакт со здравствената служба	Z00-Z99 (без Z01.2, Z13.8,Z46.3,Z46.4, Z96.5,Z97.2)	51548	51609	103157	153	136	289	3750	6561	10311	11706	14114	25820	27450	25556	53006	2507	359	2866	504	473	977
Болести на пулпата и периапикалните ткива	K04	32378	35072	67450	165	185	350	1051	934	1985	1269	1238	2507	1898	1681	3579	2647	2718	5365	3151	3316	6467
Акутен и хроничен гингивит и периодонтоза	K05.0,K05.1,K05.4-K05.6	10529	11870	22399	20	21	41	70	80	150	131	142	273	255	309	564	436	575	1011	855	1054	1909

Извор: Центар за јавно здравје – Скопје

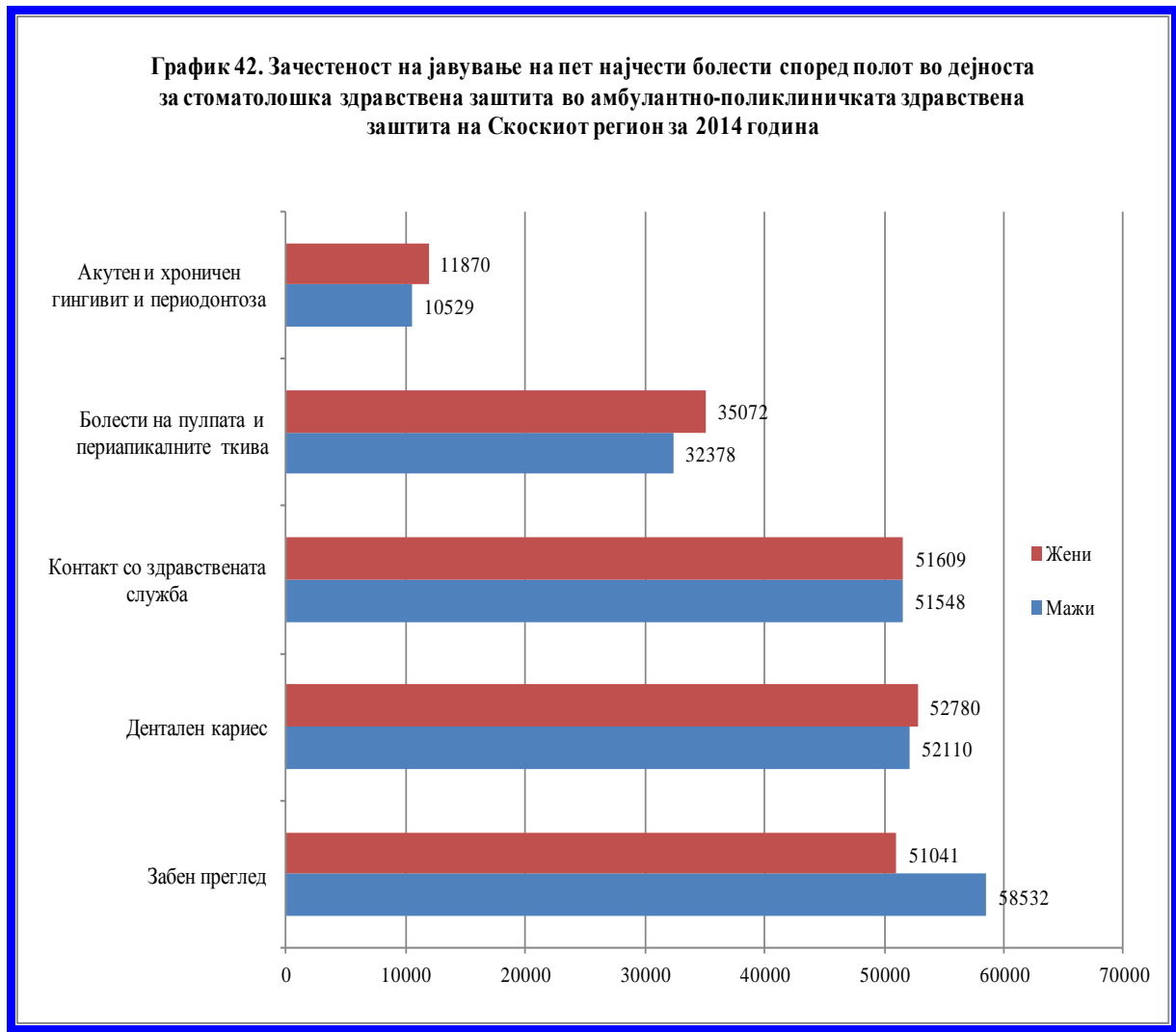
Табела 45.а Зачестеност на јавување на петте најчести болести според возраст и пол во службата за стоматолошка здравствена заштита во амбулантно-поликлиничката здравствена дејност во Скопскиот регион, во 2014 година.

Заболувања - состојби	Шифра по МКВ-10	28-29 год.			30-34 год.			35-44 год.			45-54 год.			55-64 год.			65-74 год.			над 75 год.		
		м	ж	м+ж	м	ж	м+ж	м	ж	м+ж	м	ж	м+ж	м	ж	м+ж	м	ж	м+ж	м	ж	м+ж
Забен преглед	Z01.2	1332	1629	2961	2278	2651	4929	3327	3405	6732	2908	3301	6209	2764	3033	5797	2022	2187	4209	2606	956	3562
Дентален кариес	K02	3108	3599	6707	5439	6558	11997	11471	8110	19581	4679	5410	10089	3380	3891	7271	2119	2133	4252	795	797	1592
Контакт со здравствената служба	Z00-Z99 (без Z01.2, Z13.8,Z46.3,Z46.4, Z96.5,Z97.2)	446	553	999	747	896	1643	1071	1072	2143	752	679	1431	1625	464	2089	301	209	510	92	122	214
Болести на пулпата и периапикалните ткива	K04	1804	1911	3715	3117	3990	7107	4771	5645	10416	3801	4148	7949	3185	3678	6863	2344	2244	4588	1000	829	1829
Акутен и хроничен гингивит и периодонтоза	K05.0,K05.1,K05.4-K05.6	838	1052	1890	1308	1658	2966	1865	1791	3656	1431	1572	3003	1247	1452	2699	743	887	1630	537	350	887

Извор: Центар за јавно здравје – Скопје

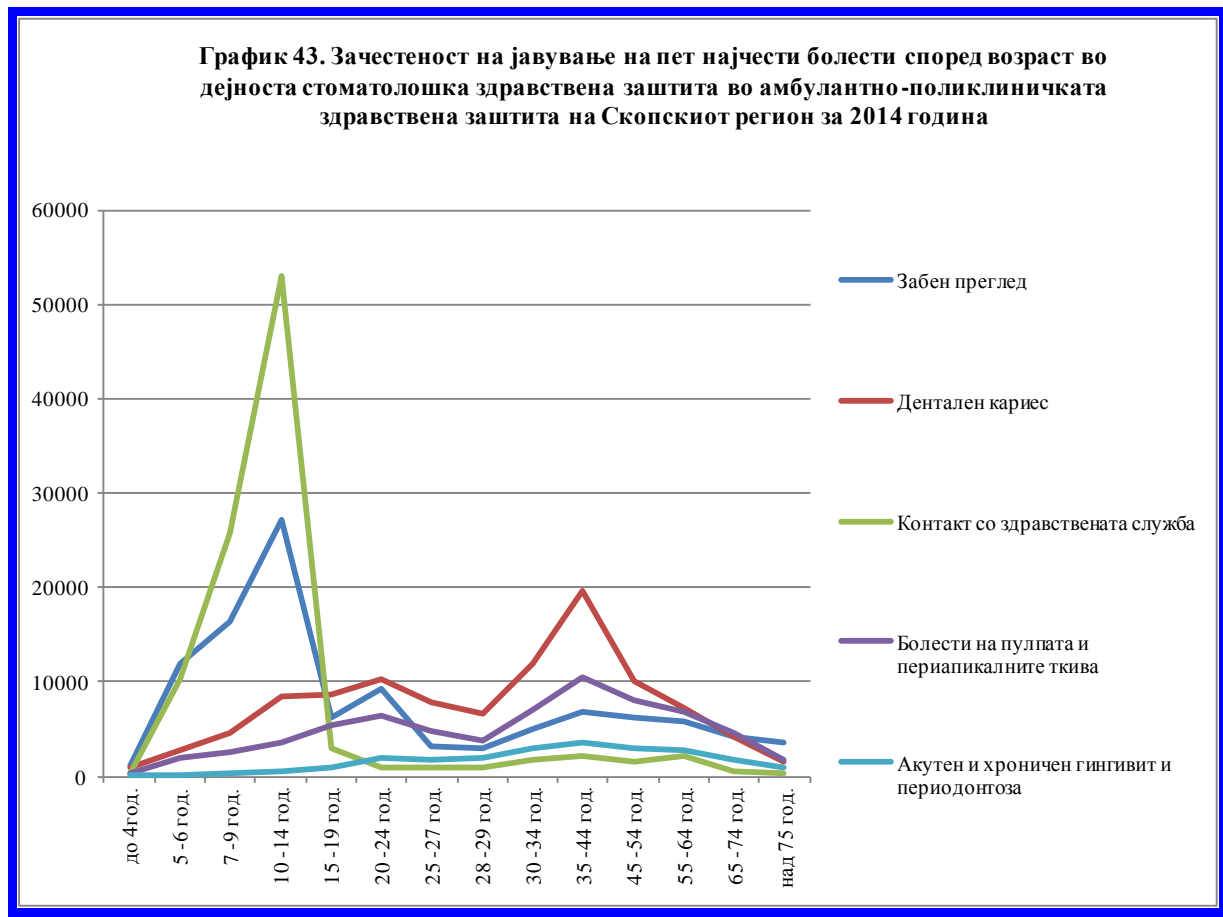
Од Табела 45 и 45а следува дека најчесто застапена возрасна група на пациенти е онаа од 10-14 години и тоа за контакт со здравствената служба (53 006). 27 209 пациенти во

возрасната група од 10-14 години се јавиле поради забен преглед. На трето место следува возрасната група од 7-9 години за контакт со здравствената служба (25 820). Во возрасната група од 35-44 години најзастапен е денталниот кариес со учество на 19 581 пациент.

Извор: Центар за јавно здравје – Скопје

Зачестеноста на јавување на болните во службата за стоматолошка здравствена заштита во 2014 година според пол е речиси подеднакво застапена кај двата пола. Така дентален кариес лекувале 52 780 жени и 52 110 мажи. Болести на пулпата и на периапикалните ткива биле дијагностицирани кај 35 072 жени и 32 378 мажи. Акутен и хроничен гинингивит и периодонтоза се јавиле кај 11 870 жени и 10 529 мажи. Забен преглед направиле 58 532 мажи и 51 041 жена.

Извор: Центар за јавно здравје – Скопје

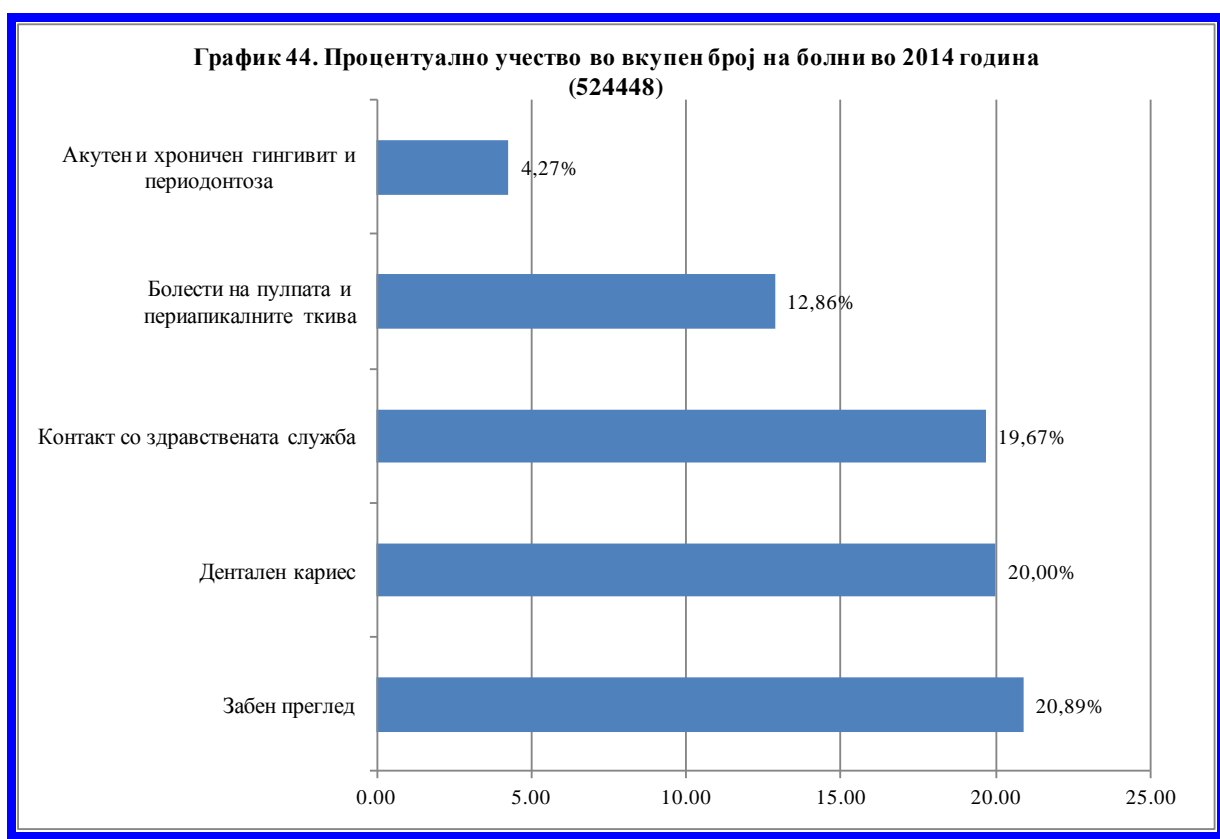
Најголем број лица кои користат услуги во стоматолошката здравствена заштита се наоѓаат во возрасната група од 10-14 години и тоа за забен преглед, додека возрасната група од 35-44 години најмногу е оптоварена поради утврден забен карлес.

Табела 46. Процентуално учество на петте најчести болести според пол во стоматолошката здравствена заштита во амбулантно-поликлиничката здравствена дејност во Скопскиот регион, во 2014 година.

Заболувања и состојби	Мажи	Проценти(%)	Жени	Проценти(%)	Вкупно	Во % од вкуп. бр. во год. (524448)
Забен преглед	58532	53,42	51041	46,58	109573	20,89
Дентален кариес	52110	49,68	52780	50,32	104890	20,00
Контакт со здравствената служба	51548	49,97	51609	50,03	103157	19,67
Болести на пулпата и периапикалните ткива	32378	48,00	35072	52,00	67450	12,86
Акутен и хроничен гингивит и периодонтоза	10529	47,01	11870	52,99	22399	4,27

Извор: Центар за јавно здравје – Скопје

Процентуалното учество на жените со дентален кариес во вкупниот број утврдени заболувања од оваа категорија во 2014 година изнесува 50,32%; мажите учествуваат со 49,68%. Лицата кои направиле контакт со здравствените служби поради забен преглед учествуваат со 46,58% лица од женски пол и 53,42% лица од машки пол.

Извор: Центар за јавно здравје – Скопје

Од Графикот 44. следува дека процентуалното учество на забниот преглед изнесува 20,89% во вкупно утврдените заболувања во 2014 година. Денталниот кариес има 20,0% учество во вкупниот морбидитет во стоматолошката служба, додека болестите

на пулпата и периапикалните ткива учествуваат со 12,86%, а акутниот и хроничниот гингивит и периодонтозата учествуваат со 4,27%.

14. Заклучоци

1. Според проценката на населението во Скопскиот регион во 2014 година имало 615 949 жители, со рамномерна дистрибуција на машкиот и женскиот пол.
2. Скопскиот регион е најгусто населен регион во Република Македонија, каде што густината на населението се разликува меѓу градските и руралните општини.
3. Најгусто населен е градот Скопје со 940 жит./km², а најгусто населена рурална општина е општината Арачиново со 430 жит./km².
4. Стапката на наталитет за 2014 година е 13,3‰, вредноста на тоталната стапка на фертилитет изнесува 1,82 живородени деца на една жена. Просечната старост на мајката при раѓање на првото дете изнесува 28 години.
5. Во 2014 година бројот на умрени лица во Скопскиот регион е 5638, со просечна возраст од 71,9 години, со поголема смртност на мажите во однос на жените.
6. Најчеста причина за смрт во 2014 година во Скопскиот регион биле болестите на циркулаторниот систем со 51,38% учество.
7. Стапката на природен прираст во Скопскиот регион изнесува 4,6‰, а во 2014 година во рамките на Скопскиот регион се доселиле 2 380 лица, додека 518 жители се отселиле од овој регион истата година.
8. Просечниот број на членови на домаќинства, според последниот попис, бил 3,5 членови, а во 2014 година бројот на склучени бракови изнесува 6,6 на 1000 жители.
9. Младото население учествува со 18,3% од вкупната популација, а старото население со 13,3% (2014 година). Просечната возраст на населението за 2014 година била 38,2 години.
10. Индексот на човековиот развој за Скопскиот регион е над просекот за Република Македонија и во овој регион за очекување е дека ќе се живеат 73,8 години.
11. Стапката на активност на населението во Скопскиот регион за 2014 година изнесува 56,3%, а стапката на невработени жени во градското подрачје изнесува 29,1%, а за руралното подрачје е 33,8%.

12. Смртноста на новороденчињата во овој регион изнесува 6,6‰, а смртноста на доенчињата е 8,7‰ за 2014 година.
13. Перинаталната смртност во Скопскиот регион во 2014 година, изнесува 4,4%, а стапката на матернална смртност 0,36%.
14. Процентуалното учество на болните со болести на циркулаторниот систем во болничката здравствена заштита во 2014 година според полот е во корист на мажите кои учествуваат со 57,3%.
15. Најголемо процентуално учество од 28,1% или 2 350 болни од болести на циркулаторен систем припаѓаат на возрасната група од 70-79 години, но загрижува фактот дека овој тип на заболување се јавува и на возраст од 20-29 години.
16. Најголемо процентуално учество во групата болести на циркулаторниот систем од 32,7% имаат пациентите со исхемична болест на срцето.
17. Процентуалното учество на болните со малигни болести во болничката здравствена заштита во 2014 година според полот е во корист на мажите (54%), за разлика од жените кои учествуваат со 46%.
18. Најголемо процентуално учество од 28,87% или 1413 болни од малигни болести припаѓаат на возрасната група од 50-59 години; по нив следи возрасната група од 70-79 години и на трето место е групата од 60-64 години.
19. Најголемо процентуално учество во групата болести на малигни неоплазми од 21% имаат пациентите со малигни неоплазми на лимфното и хематопоетичното ткиво; по нив следат пациентите со малигни неоплазми на респираторните и интраторакалните органи и на трето место се малигните неоплазми на женските генитални органи.
20. Процентуалното учество на болните од шеќерна болест во болничката здравствена заштита во 2014 година според полот е во корист на жените 51%.
21. Најголемо процентуално учество од 22,82% болни од шеќерна болест припаѓаат на возрасната група од 50-59 години.
22. Процентуалното учество на болните од повреда, труење и други одредени последици од надворешни причини според полот е во корист на мажите кои учествуваат со 58%, за разлика од жените кои учествуваат со 42%.
23. Болните од повреда, труење и други одредени последици од надворешни причини имаат приближно еднакво највисоко процентуално учество во возрасните групи од 20-29 години и од 70-79 години.
24. Во однос на категоријата на заболување кај болните од повреда, труење и други одредени последици од надворешни причини најголемо процентуално учество од 23,29% имаат пациентите со повреди на главата.

25. Најчесто застапени заболувања во дејноста по општа медицина на подрачјето на Скопскиот регион во 2014 година се: есенцијалната артериска хипертензија, акутниот фарингит и тонзилит и дијабетот. Во однос на полот најчестите заболувања се почесто дистрибуирани кај жените.
26. Процентуалното учество на болните од есенцијалната артериска хипертензија во вкупниот број на утврдени заболувања во 2014 година во службата за општа медицина изнесува 14,20%.
27. Во службата за медицина на труд од направената анализа може да се заклучи дека структурата на морбидитетот по вид на заболување, по пол и по возраст одговара на таа од службата за општа медицина. Тоа упатува на фактот дека овие специјалисти функционираат како матични лекари. Исто така, за оваа служба од големо значање е да се истакне дека во мрежата на здравствени установи се во многу мал број, бидејќи тие се ориентираат како специјалистички ординации кои вршат специјализирани превентивни прегледи за вработени лица.
28. Според фреквенцијата на јавување најчести заболувања во службата за училишна медицина се: акутниот фарингит и акутниот тонзилит, други горнореспираторни инфекции и акутен бронхит и акутен бронхиолит. Во оваа дејност почесто боледуваат машките деца.
29. Во службата за здравствена заштита на деца од направената анализа може да се заклучи дека структурата на морбидитетот по вид на заболување, по пол и по возраст одговара на таа од службата за училишна медицина. Најголем процент на деца болни од акутен фарингит и тонзилит има во возрасната група од 1-2 години. Во структурата на морбидитетот во оваа служба во најчестите заболувања се јавуваат акутниот ларингит и трахеит.
30. Во службата за здравствена заштита на жените најчесто застапена возрасна група на пациентки е онаа од 25-34 години.
31. Во дејноста за стоматолошка здравствена заштита најчести заболувања се: денталниот кариес, болестите на пулпата и периапикалните ткива и хроничниот гингивит и периодонтозата. Најголем број лица кои користат услуги во стоматолошката здравствена заштита се наоѓаат во возрасната група од 10-14 години и тоа за забен преглед.

15. Користена литература

1. Државен завод за статистика на Република Македонија.
<http://www.stat.gov.mk/>
2. Atlas of health in Europe/2nd edition 2008, WHO Regional Office for Europe, Copenhagen, Denmark.
<http://www.euro.who.int/pubrequest>
3. Национална стратегија за стари лица 2010–2020. Влада на Република Македонија, Министерство за труд и социјална политика на Република Македонија:2010.
4. Регионите во Република Македонија, 2015, Државен завод за статистика на Република Македонија, Скопје: 2015.
5. Регионален пристап за економски развој. Центар за економски анализи - ЦЕА.
6. Актуарски извештај (кратка верзија). Извештај за пензискиот систем во Република Македонија, Фонд на пензиското и инвалидското осигурување на РМакедонија, Скопје: декември 2013.
7. Здравствена стратегија на Република Македонија 2020: Сигурен, ефикасен и правичен здравствен систем. Министерство за здравство на Р. Македонија; Скопје: февруари, 2007.